

**Základní škola a Mateřská škola Mozaika,
školská právnická osoba**

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
VYTVOŘEN PODLE RVP ZV Z ROKU 2021**

OBSAH

2. Identifikační údaje	6
2.1 Název ŠVP	6
2.2 Údaje o škole	6
3. Charakteristika školy	2
3.1 Úplnost a velikost školy	2
3.2 Charakteristika pedagogického sboru	2
3.2.1 Pozorování	3
3.2.2 Spolupráce	3
3.3 Prostředí pro výchovu a vzdělávání	3
3.3.1 Prostředí od 1. do 6. ročníku	4
3.3.2 Prostředí od 7. do 9. ročníku	5
3.4 Charakteristika žáků	5
3.4.1 Absolvent Mozaiky	5
3.5 Podmínky školy	6
3.6 Dlouhodobé projekty a spolupráce	6
3.7 Vlastní hodnocení školy	7
3.7.1 Pozorování	7
3.7.2 Nástroje vlastního hodnocení školy	7
3.7.3 Oblasti vlastního hodnocení školy	8
3.7.4 Kdo vykonává vlastní hodnocení školy	8
3.7.5 Současné výzkumy hodnotící účinnost Montessori vzdělávání	8
3.8 Spolupráce s partnery	9
3.8.1 Komunitní život	9
3.8.2 Vzdělávání dospělých	9
3.8.3 Stáže a konference	10
3.9 Spolupráce se zákonnými zástupci žáků	10
4. Charakteristika ŠVP	11
4.1 Zaměření školy	11
4.1.1 Poslání	11
4.1.2 Vize	11
4.1.3 Klíčové prvky Montessori pedagogiky	11
4.2 Výchovné a vzdělávací strategie	12
4.2.1 Čtyři fáze vývoje	13
4.2.2 Věkově smíšené třídy či studijní skupiny	14
4.2.3 Pracovní cyklus	15
4.2.4 Ucelené vzdělávání a role Velkých příběhů	15

4.2.5	Klíčové lekce	16
4.2.6	CLIL.....	16
4.2.7	Modelování.....	17
4.2.8	Výpravy za poznáním.....	17
4.2.9	Badatelské vyučování	17
4.2.10	ŠKOLNÍ SHROMÁŽDění a žákovská rada.....	17
4.2.11	Rovnoprávnost na úrovni komunikace a partnerství	17
4.2.12	Vztah k životnímu prostředí	18
4.2.13	ORGANIZAČNÍ a DIDAKTICKÉ POSTUPY A PRINCIPY	18
4.2.14	Základní VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE SMĚŘUJÍCÍ K rozvoji KLÍČOVÝCH kompetencí	19
4.2.15	Společné strategie k rozvoji kompetencí na úrovni metod a výuky.....	20
4.2.16	Společné strategie k rozvoji kompetencí na úrovni komunikace a partnerství	20
4.2.17	Společné strategie k rozvoji kompetencí na úrovni vztahu k životnímu prostředí	21
4.2.18	Společné strategie k rozvoji kompetence k učení	21
4.2.19	Společné strategie k rozvoji kompetence k řešení problémů	21
4.2.20	Společné strategie k rozvoji kompetence komunikativní.....	22
4.2.21	Společné strategie k rozvoji kompetence sociální a personální.....	22
4.2.22	Společné strategie k rozvoji kompetence občanské	23
4.2.23	Společné strategie k rozvoji kompetence pracovní.....	24
4.2.24	Společné strategie k rozvoji kompetence digitální.....	24
4.3	Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	24
4.4	Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných.....	26
4.5	Začlenění průřezových témat	27
4.5.1	Osobnostní a sociální výchova.....	29
4.5.2	Výchova demokratického občana	30
4.5.3	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	31
4.5.4	Multikulturní výchova.....	32
4.5.5	Environmentální výchova	33
4.5.6	Mediální výchova.....	34
5.	Učební plán.....	35
5.1	Poznámky k učebnímu plánu.....	35
5.1.1	Mezipředmětové vztahy a věkově heterogenní vzdělávání	35
5.1.2	Učební plán v Montessori školách pro dospívající	35
5.1.3	Organizační podmínky	36
5.2	Tabulace učebního plánu	37
6.	Učební osnovy	40
a.	Společné výchovné a vzdělávací strategie pro výuku v 1.-6. ročníku.....	40

i.	Věkově smíšená studijní skupina	40
ii.	Tříhodinový pracovní cyklus	40
iii.	Připravené prostředí.....	41
iv.	Práce v učebních koutcích	41
v.	Využití Montessori pomůcek.....	42
vi.	Svoboda a disciplína	42
vii.	Sociální a morální rozvoj.....	43
viii.	Jak se žáci ve věku 6-12 let učí	43
ix.	Zapojení žáků 6. ročníku do věkově smíšené skupiny žáků 1. až 5. ročníku	44
x.	Rozdělení vzdělávacího obsahu do vyučovacích předmětů	45
b.	Obraz světa.....	45
i.	Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů	48
ii.	Vzdělávací obsah pro 1. až 5. ročník.....	48
iii.	Vzdělávací obsah pro 6. ročník	77
iv.	Průřezová témata v rámci předmětu obraz světa	90
c.	SPOLEČNÉ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PRO VÝUKU V 7.-9. ROČNÍKU.....	92
i.	VĚKOVĚ SMÍŠENÁ STUDIJNÍ SKUPINA	92
ii.	TŘÍHODINOVÝ PRACOVNÍ CYKLUS.....	92
iii.	PŘIPRAVENÉ PROSTŘEDÍ	93
iv.	SVOBODA A DISCIPLÍNA.....	93
v.	PROPOJENÍ PRAKTICKÉHO S AKADEMICKÝM	93
d.	Výchova ke zdraví a tělesná výchova	94
e.	Hudební výchova	99
f.	Výtvarná výchova	103
g.	Komunikace a sloh.....	107
h.	Literatura	112
i.	Výchova k občanství	116
j.	Matematika	123
k.	Informatika	131
l.	Český jazyk.....	137
m.	Anglický jazyk.....	141
n.	Další cizí JAZYK.....	146
o.	Přírodopis	152
p.	Zeměpis	158
q.	Zapojení do práce a fungování skupiny.....	164
r.	Fyzika	169
s.	Chemie.....	175

t.	Dějepis	180
7.	Hodnocení výsledků vzdělávání žáků	188
a.	Účel hodnocení.....	188
b.	Význam sebehodnocení	188
c.	Význam zpětné vazby	188
d.	Informování zákonných zástupců.....	189
e.	Obecné požadavky na hodnocení	189
i.	Desatero pro formativní hodnocení	189
ii.	Popisný jazyk, srozumitelnost	190
iii.	Pravdivost	190
iv.	Bezpečí, pozitivní zaměření	190
v.	Individuální přístup.....	190
f.	Způsoby hodnocení	191
i.	Zvládací učení = mapa vývoje	191
ii.	Kriteriální hodnocení	191
iii.	Okamžitá zpětná vazba a sebereflexe	192
iv.	Zprávy pedagogů a dalších průvodců žáků do školních deníků.....	192
v.	Vzdělávací plán	192
vi.	Hodnocení zvládnutí klíčových kompetencí.....	192
vii.	Pravidla pro chování a spolužití.....	192
viii.	Sběr autentických informací.....	192
ix.	Žákovské práce	193
x.	Pozorování	193
xi.	Archivy, formuláře.....	193
xii.	Žákovské portfolio	193
xiii.	Sebehodnocení	193
xiv.	Ocenění – otázka	194
xv.	Začátky výpovědi, otázky.....	194
xvi.	Konzultace učitelů s žáky	194
xvii.	Tripartitní konzultace	194
xviii.	Slovní hodnocení	194
xix.	Vysvědčení.....	195
g.	Kritéria hodnocení žáka.....	195

2. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

2.1 NÁZEV ŠVP

Montessori Mozaika – školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

2.2 ÚDAJE O ŠKOLE

Název a sídlo školy

Základní škola a Mateřská škola Mozaika, školská právnická osoba

Myšílinská 30, 251 64 Mnichovice

Jméno ředitele

Mgr. Táňa Kadlecová

Kontakty

www.montessorimozaika.cz

IČO: 713 41 447

Tel. +420 734 685 535

RED-IZO: 691 003840

Datová schránka: xkwdh75

IZO: 181 033 704

Zřizovatel

Mgr. Táňa Kadlecová, Mnichovice ev. 711, 251 64 Mnichovice,

e-mail: tana.kadlecova@montessorimozaika.cz

Předkladatel, koordinátor tvorby a následných úprav ŠVP

Mgr. Táňa Kadlecová

Na zpracování se podíleli pedagogové školy, konzultanti, odborníci z praxe

Mgr. Táňa Kadlecová, doc. Dr. Phil. Veronika Kotůlková, Mgr. Lucie Procházková, Mgr. Iva Petříková, PhDr. Lucie Brattoli, Mgr. Pavlína Čížková, PaedDr. Jan Tupý.

Číslo jednací MOZ/27/2024/PED

Platnost dokumentu

Školní vzdělávací program je účinný od 1. 9. 2024.

Schváleno radou školské právnické osoby v Mnichovicích dne 5. 6. 2024.

Školskou radou projednáno dne 13. 6. 2024.

Projednáno pedagogickou radou dne 20. 6. 2024.

Mgr. Táňa Kadlecová, ředitelka školy (podpis ředitele a razítko školy)

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

3.1 ÚPLNOST A VELIKOST ŠKOLY

Malá komunitní škola, kde se všichni dobře znají

Jsme malou úplnou školou, vzděláváme žáky v 1.-9. ročníku, sídlíme v osadě Myšlín, na kraji městečka Mnichovice.

Pracujeme podle výchovně vzdělávacího programu doktorky Marie Montessori a inspirujeme se dalšími pedagogickými směry a programy, např. Čtením a psaním ke kritickému myšlení, využíváme metodu CLIL, projektové a badatelské vyučování.

Cílem vzdělávání je pokrok žáka v rámci jeho možností a plné využití jeho potenciálu ve všech oblastech. Učitelé přistupují k žákům individuálně a nabízejí jim podnětné prostředí. Žáci se učí v souvislostech, dáváme důraz na smysluplnost vzdělávacího obsahu i pravidel.

Škola plně implementující Montessori pedagogiku

Práce v Montessori třídách je smysluplná, pokud žáci pracují ve věkově smíšených skupinách, mají možnost podílet se na rozhodování, v rámci pravidel si svobodně volí činnost. V období prvního stupně jsou třídy malotřídní, žáci na druhém stupni pracují pomocí studijních skupin. Za tímto účelem jsou ve třídách zřízeny studijní koutky, které umožňují několika třídám pracovat v jedné učebně. V období 7.-9. ročníku je učivo propojováno s konkrétními projekty žáků.

Úzce spolupracujeme s Montessori Institutem v Praze, který zprostředkovává vzdělávání Association Montessori Internationale, asociace, kterou založila Maria Montessori, aby se její přístup šířil v ucelené podobě.

3.2 CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKÉHO SBORU

Pedagogové jsou průvodci žáků na cestě za poznáním

Pedagogický sbor tvoří pedagogové, kteří přistupují k žákům jako k partnerům. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je plně podporováno vedením školy, pro úspěšnou práci v Montessori třídě je klíčové vzdělání Association Montessori Internationale, dále učitelé absolvují podle potřeb a možností školy kurz Výchova bez poražených či jiný kurz respektující komunikace (Respektovat a být respektován), kurz Čtením a psaním ke kritickému myšlení, kurz Jak s emocemi, využívají prvky badatelské a projektové výuky. Škola spolupracuje se speciálním pedagogem a s psychologem.

Vztah pedagogů a žáků je založen na vzájemné důvěře, respektu, toleranci, ohleduplnosti a zdvořilosti. Pedagogové při své práci s žáky dodržují principy a zásady Montessori pedagogiky.

Jedna z rolí učitele je provádět žáka tím, co Maria Montessori nazvala připraveným prostředím. Toto prostředí je pro každý věk jiné, odpovídá potencialitám vývojového období, jde nejen o fyzické prostředí, ale také o způsob učení navržený tak, aby podporoval intelektuální, fyzický, emoční a sociální rozvoj žáka prostřednictvím aktivního zkoumání, vlastní volby a samostatného učení. Pokud se chceme seznámit s Montessori metodou, stojí za pozornost způsob, kterým navržené připravené prostředí a učitel podporují rozvoj dítěte či žáka a jeho zapojení do práce.

Do své práce dáváme srdce a snažíme se ji dělat co nejlépe

Každoročně se pedagogové základní školy i celého pedagogického sboru vracejí k základní otázce, jaké je jejich poslání a v čem je jejich přístup společný. Toto je slib našich učitelů.

- Vytváříme podnětné a bezpečné prostředí.
- Propojujeme žáky různého věku.
- Rozvíjíme potenciál každého žáka.
- Hledáme funkční řešení.
- Velkou míru svobody doplňujeme smysluplnými pravidly.
- Dáváme příležitost k sebepoznání a osobnímu růstu.
- Nabízíme reálný svět.
- Každý den s láskou a s nasazením pozorujeme žáky a pomáháme jim rozvíjet jejich možnosti.
- Neustále vyhodnocujeme, co můžeme zlepšit ve svém přístupu i v prostředí, které žáky obklopuje.
- Rozvíjíme cit pro hodnoty, které pomáhají žít lidem spokojeně v propojené společnosti dnešní doby.
- Poskytujeme zpětnou vazbu, aby měl žák možnost dále se rozvíjet, porozumět svému učení a udržel si motivaci pro další práci.
- Vytváříme inspirativní prostředí pro poznávání světa, sebe i druhých.

Pracujeme na sobě

- Komunikujeme upřímně a s respektem.
- Snažíme se být dobrým vzorem.
- Vážíme si práce ostatních.
- Spolupracujeme se zákonnými zástupci.
- Učíme se navzájem, vzájemně se podporujeme, dáváme si zpětnou vazbu.
- Realizujeme nápady.
- Stále se vzděláváme, využíváme literaturu, kurzy a konference v Čechách i v zahraničí.
- Navštěvujeme podobně zaměřené školy, ve kterých čerpáme inspiraci pro svou práci.

3.2.1 POZOROVÁNÍ

Pozorování je klíčová dovednost systematicky rozvíjená v Montessori kurzech pro pedagogy. Pozorováním a diagnostikou vývoje žáků a evaluací své výchovné a vzdělávací práce vytvářejí pedagogové vhodné podmínky pro zdokonalování výchovně-vzdělávacího procesu. Případné obtíže konzultují pedagogové se zákonnými zástupci a s odborníky (školní psycholog, školní speciální pedagog, výchovný poradce). O pozorování více v kapitole Vlastní hodnocení školy.

3.2.2 SPOLUPRÁCE

V jednu chvíli často v učebnách pracuje více tříd a také pedagogických pracovníků, i proto je pro nás schopnost práce v týmu nepostradatelnou kvalitou všech pedagogů i dalších zaměstnanců, kterou dále rozvíjíme. Vzájemná spolupráce je podporována podnětnou a respektující atmosférou školy a častými setkáními, na kterých mají učitelé možnost společně plánovat, hledat společná řešení, rozdělit si práci, konzultovat, dávat a dostávat zpětnou vazbu, dostávají metodické vedení a prohlubují svou odbornost. Několikrát ročně pořádáme metodická setkání pro pedagogy i pro další zaměstnance, klíčové je však pravidelné setkávání.

3.3 PROSTŘEDÍ PRO VÝCHOVU A VZDĚLÁVÁNÍ

- Komunitní škola propojená s životem v obci.
- Škola spolupracující s dalšími školami na celosvětové úrovni.
- Škola, která vyniká tím, že tvoří autentický Montessori program pro děti od narození do 15 let.

Žáci mají k dispozici prostředí, které je vhodné pro vývoj v jejich věku. Na vybavení prostředí a na péči o něj se ve velké míře podílejí žáci s pomocí pedagogů a dalších zaměstnanců školy, zákonných zástupců a dobrovolníků. Každý žák má prostor pro ukládání svých věcí, v učebnách je také prostor pro setkávání, např. v komunitním kruhu nebo při společné krátké schůzce či poradě.

Škola je vybavená ve velké míře z přírodních materiálů, dbáme na čistotu a estetické působení. Pro žáky je tak daleko snazší získat k prostředí vztah, pečovat o něj a učit se.

Materiály jsou přehledně uspořádány tak, aby byly dostupné všem podle jejich potřeby. Pomůcky jsou uspořádány do učebních koutků podle oblastí a jsou stanovena pravidla pro jejich používání.

Ve školní knihovně jsou knihy především v českém jazyce, dále v angličtině, francouzštině, španělštině, němčině a dalších jazycích. Školní knihovna je žákům k dispozici v době provozu školy, školní družiny i domova mládeže, který sídlí ve stejné budově.

Výuka probíhá v pracovních cyklech, ve škole nezvoní a žáci si mohou zvolit čas pro přestávku dle svých potřeb tak, aby byla výuka co nejefektivnější. Více o tomto tématu v kapitole Pracovní cyklus.

Žáci jsou rozděleni do tříd. Na prvním stupni je škola malotřídní. Žáci se vzdělávají ve společných prostorách tak, aby mohli spolupracovat žáci 1.-6. ročníku a žáci 7.-9. ročníku. Podrobněji toto rozdělení vycházející z přirozených potřeb žáků vysvětlujeme v kapitole Čtyři fáze vývoje.

3.3.1 PROSTŘEDÍ OD 1. DO 6. ROČNÍKU

Od 1. do 6. ročníku jsou prostředím pro vzdělávání dvě učebny propojené mobilní příčkou se studijními koutky vybavenými Montessori materiálem s možností vyrazit na výpravu za poznáním a učit se mimo školu.

Pomůcky

Pomůcky jsou žákům volně přístupné v otevřených policích. Žáci mají k dispozici příruční knihovnu, výtvarný materiál, materiál pro fyzikální a chemické pokusy a botanická praktika, polytechnické vzdělávání.

Nábytek

Nábytek je dostatečně variabilní, přizpůsobený různým výškám žáků. Pokud je to možné, jsou stoly i židle z masivního dřeva, aby byla třída příjemná a manipulace s nábytkem co nejtíšší. Žáci se učí v různých polohách, kromě židlí a stolů mohou pracovat i na zemi. Za tímto účelem je část učebny pokrytá kobercem.

Technika

Žáci mají k dispozici počítače a audio-vizuální techniku. V celé budově je připojení k internetu.

Pohybové aktivity

Pro pohybové aktivity využíváme podle okolností a možností daného školního roku pronajatou tělocvičnu, plavecký bazén, zimní stadión, dále lyžařskou sjezdovku na Šibeničním vrchu, v zimě za příznivého počasí školní zahradu pro výuku běžeckého lyžování.

Učíme se v přírodě

Společně s žáky upravujeme školní zahradu tak, aby sloužila ke hře, k odpočinku, zkoumání, učení i pěstování. Její součástí jsou záhony s bylinkami, zeleninou, jahodami i květinami.

Kromě školy a školní zahrady jsou častým prostředím pro učení blízký les a louky.

Výpravy za poznáním

Pokud se žáci mohou něco naučit lépe mimo školu než v ní, odcházejí na výpravy za poznáním. Stanovují si cíl své výpravy, praktické detaily, jako je komunikace s institucemi, doprava, e-mail zákonným zástupcům vyřizují také žáci s podporou pedagogů. Po návratu zpracovávají, co se mimo školu naučili.

3.3.2 PROSTŘEDÍ OD 7. DO 9. ROČNÍKU

Od 7. do 9. ročníku probíhá propojeně studium a jeho praktické využívání prostřednictvím projektů. Vnitřní motivaci posiluje, pokud mají žáci v tomto věku možnost žít společně a společně se o sebe postarat, proto je při škole domov mládeže. Žáci se stávají částečně nezávislími v materiální oblasti díky vlastní společné aktivitě (pěstování a zpracování ovoce a zeleniny, péče o slepice a včely...). Tyto vedly k založení zapsaného spolku Mozaika Students z.s. Na výchově a vzdělávání velmi úzce spolupracují základní škola, školní družina a domov mládeže.

Vnitřní prostory

Žáci mají k dispozici vybavenou učebnu s počítači a audio-vizuální technikou. Dále vybavenou knihovnu a pomůcky pro studium odborných předmětů, hudební nástroje, výtvarný materiál.

Dále žáci využívají velkou učebnu, která jim slouží jako sál s promítacím plátnem a audio technikou pro společné akce, popřípadě pro komunitní akce či pro akce pro veřejnost.

Venkovní prostory

Velká část práce se odehrává na zahradě, kterou žáci obdělávají a chovají zde domácí zvířata (podle aktuálních možností např. slepice a včely), ve spolupráci s rybáři pečují také o rybník. V současné budově sídlíme od roku 2015, od té doby žáci postupně postavili kurník a slepičí výběh, vyvýšené záhony, skleník, kompost a včelí úl. Manuální práce je propojena se studiem, akademické znalosti žáci aplikují.

Pohybové aktivity

Pro pohybové aktivity využíváme podle okolností a možností daného školního roku pronajatá sportoviště, např. atletický stadión, tělocvičnu, v zimě za příznivého počasí využíváme školní zahradu pro výuku běžeckého lyžování.

3.4 CHARAKTERISTIKA ŽÁKŮ

Základní školu Mozaika navštěvují žáci z Mnichovic a okolí, nejčastěji z měst a obcí vzdálených do 10 km, někteří však dojíždějí z větší dálky. Obce, ze kterých jsou naši žáci, jsou např. Mukařov, Struhařov, Louňovice, Lensedly, Petřikov. Většina žáků absolvovala Mateřskou školu Mozaika a od 7. ročníku jsou ubytováni v Domově mládeže Mozaika.

Ubytování otevírá možnosti pro starší žáky jiných škol připojit se k programu pro dospívající a dojíždějí k nám žáci ze vzdálenějších obcí.

3.4.1 ABSOLVENT MOZAIKY

Vytváříme takové prostředí, aby mohly být pro žáky dosažitelné tyto kompetence na úrovni, kterou jim umožňují osobnostní předpoklady. Toto jsou hodnoty, ke kterým směřujeme.

Absolvent

- Je nezávislý v péči o sebe.

- Váží si sám sebe. Rozumí sám sobě a ví, kam chce směřovat. Zná své možnosti.
- Rozvíjí svůj talent a potenciál.
- Spolupracuje s ostatními.
- Respektuje a oceňuje druhé, s otevřeností naslouchá jiným myšlenkám. Komunikuje slušně a efektivně.
- Má akademické znalosti.
- Rozumí základním konceptům a přemýšlí o nich.
- Chápe to, co se naučil, do hloubky.
- Je zorientovaný ve světě a společnosti.
- Je společensky zodpovědný.
- Mění své okolí smysluplným a vědomým způsobem.
- Je nezávislý v myšlení. Vyjadřuje své myšlenky, nápady, názory, pocity, přání, sny.
- Cítí radost a lásku k životu, k sobě i druhým, ke světu a těší se na svou další cestu, poznávání a učení.

3.5 PODMÍNKY ŠKOLY

Škola je neziskovou organizací a vznikla s cílem vybudovat to nejlepší prostředí pro rozvoj žáků. Škola sídlí v budově s velkou zahradou, lesem, sadem a rybníkem, kterou má v dlouhodobém pronájmu.

3.6 DLOUHODOBÉ PROJEKTY A SPOLUPRÁCE

Základní škola Mozaika je společně s mateřskou školou, domovem mládeže a zapsaným spolkem PARES z.s. součástí Montessori Mozaiky. Cílem celé Montessori Mozaiky je nabídnout dětem a žákům ty nejlepší příležitosti k růstu. Chceme umožnit, aby v sobě objevovali potenciál, který má lidství a lidská společnost. Tohoto poslání chceme dosahovat laskavě a s pochopením, že každý z nás, děti i dospělí, mají své možnosti a své limity.

Využíváme dostupných projektů tak, abychom nabídli co nejlepší podmínky pro vzdělávání.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Mezigenerační program

Mezi námi
mezigeneračně

Díky dlouhodobé spolupráci s Domovem seniorů Blaník v Mnichovicích a díky pořádání mezigeneračního setkávání jsme získali značku Mezigeneračně.

Rádi k nám přicházejí senioři, někoho baví s žáky hrát na ukulele, háčkovat, číst si s nimi nebo pracovat na zahradě. Program je organizován podle potřeby a možností seniorů i školy.

PARES z.s.

Škola úzce spolupracuje se zapsaným spolkem, který propojuje dění ve škole s děním v komunitě.

Skutečně zdravá škola

Skutečně zdravá škola

Jídlo je pro nás důležité a stále pracujeme na tom, aby byl jídelníček pestrý a vyvážený. Plníme program Skutečně zdravá škola.

3.7 VLASTNÍ HODNOCENÍ ŠKOLY

3.7.1 POZOROVÁNÍ

Nejdůležitějším nástrojem pro hodnocení podmínek ke vzdělávání a jeho průběhu je pozorování. Pedagogové mají rozsáhlé znalosti ohledně pozorování, pozorování je důležitým nástrojem v Montessori vzdělávání a technika pozorování jako vědecké metody je součástí Montessori kurzů pro učitele i asistenty pedagoga.

Oblasti hodnocení v rámci pozorování jsou

- Chování žáků
- Chování pedagogů
- Prostředí

Cílem je ověřit, zda dochází k naplňování poslání školy, tedy zda zajišťujeme prostředí, ve kterém nabízíme žákům takové příležitosti k růstu, aby objevovali potenciál, který má lidství a lidská společnost.

Při hodnocení průběhu vzdělávání vycházíme především z hodnotících kritérií DERS ústavu National Center for Montessori in the Public Sector a z dovedností, které jsme získali v kurzech Association Montessori Internationale.

NATIONAL CENTER for MONTESSORI in the PUBLIC SECTOR

3.7.2 NÁSTROJE VLASTNÍHO HODNOCENÍ ŠKOLY

- Pozorování
- Analýza školního vzdělávacího programu a jeho realizace
- Analýza měsíčních příspěvků žáků, pedagogů i dalších zaměstnanců ve Zprávách z Mozaiky
- Analýza fotografií ze tříd
- Zpětná vazba a reflexe během společných porad
- Mentorské návštěvy, např. trenérů Association Montessori Internationale
- Zpětná vazba zákonných zástupců během pravidelných setkávání ve škole a také písemná zpětná vazba vždy na konci daného školního roku

- Zpětná vazba zaměstnanců vždy ve 2. pololetí daného školního roku
- Zpětná vazba žáků vždy na konci daného školního roku
- Další nástroje, např. dotazníková šetření nezávislé organizace SCHOLA EMPIRICA

3.7.3 OBLASTI VLASTNÍHO HODNOCENÍ ŠKOLY

- Ověření naplňování poslání školy
- Personální podmínky
- Spolupráce se zákonnými zástupci žáků
- Výsledky vzdělávání
- Řízení školy

3.7.4 KDO VYKONÁVÁ VLASTNÍ HODNOCENÍ ŠKOLY

- Pedagogové
- Ředitelka školy
- Ostatní zaměstnanci
- Žáci
- Zákonní zástupci žáků
- Učitelé a další návštěvy absolvující v naší škole stáž či pozorování

Každoročně zpracováváme výroční zprávu o činnosti školy dle § 10 školského zákona a vyhlášky č. 15/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 195/2012 Sb.

3.7.5 SOUČASNÉ VÝZKUMY HODNOTÍCÍ ÚČINNOST MONTESSORI VZDĚLÁVÁNÍ

Doposud patrně nejdůkladnější vyhodnocení Montessori metody provedly Lillard a Else-Quest. Srovnávaly děti a žáky v Montessori a ne-Montessori vzdělávání ve dvou věkových skupinách – ve skupině pětiletých a dvanáctiletých – podle řady kognitivních, akademických, sociálních a behaviorálních kritérií. Zvláštní pozornost přitom věnovaly otázce, jak překonat absenci náhodného přiřazení k Montessori a ne-Montessori skupině. Autorky to vyřešily tak, že svůj výzkum postavily na principu školní loterie, která již v dané školní lokalitě existovala. Této Montessori školní loterie se zúčastnili všichni děti a žáci. Ti, kteří byli přijati, byli zařazeni do skupiny Montessori a ti, kteří přijati nebyli, byli zařazeni do srovnávací (ostatní vzdělávací systémy) skupiny. Post-hoc srovnání prokázalo podobnou úroveň příjmů v obou skupinách rodin. Přestože skupinové rozdíly u všech měřených výsledků nalezeny nebyly, tam, kde zjištěny byly, byly ve prospěch Montessori skupiny.

U pětiletých byly zjištěny výrazné rozdíly v některých akademických dovednostech (konkrétně rozpoznání písmen ve slovech, schopnost fonologického dekodování a matematické dovednosti), v oblasti exekutivních funkcí (úkol s tříděním kartiček), v oblasti sociálních dovedností (měřeno pomocí sociálního uvažování a pozitivně sdíleného hraní) a teorie myšlení (měřeno pomocí úkolu s nesprávnou myšlenkou).

U dvanáctiletých byly výrazné skupinové rozdíly zjištěny v oblastech psaní příběhů a sociálních dovedností. Dále v dotazníku, který se jich ptal na to, jak se cítí ve škole, naznačovali žáci z Montessori skupiny, že mají hlubší pocit společenství. Autorky došly k závěru, že „přinejmenším, když je implementováno důsledně, podporuje Montessori vzdělávání sociální a akademické dovednosti, které jsou stejné nebo lepší než ty, které podporují další typy škol“. Jejich studie čelila kritice za použití jediné Montessori školy, ale Lillard a Else-Quest

odpověděly, že tato škola byla skutečně věrná Montessori principům, což naznačuje, že výsledky lze zobecnit i na jiné takovéto školy.¹

Vzhledem k tomu, že existují výzkumy ověřující účinnost Montessori metody, soustředíme se na to, zda Montessori metodu naplňujeme tak, aby co nejlépe rozvíjela potenciál všech dětí a žáků.

3.8 SPOLUPRÁCE S PARTNERY

Škola navazuje spolupráci s organizacemi, jejichž činnost doplňuje výchovně vzdělávací cíle školy. Jde o:

- Lokální instituce jako jsou např. město Mnichovice a Domov pro seniory Blaník.
- Neziskové organizace, především PARES, z.s., dále Člověk v tísni, Sdružení Tereza.
- Kulturní organizace, např. knihovna v Mnichovicích, Strančicích a v Říčanech, muzeum v Říčanech.
- Poradenská zařízení, nejčastěji Pražská pedagogicko-psychologická poradna.
- Montessori školy v Čechách i v zahraničí.
- Zákonné zástupce a širší komunitu.

3.8.1 KOMUNITNÍ ŽIVOT

Fungujeme jako komunitní škola, propojení s lidmi, kteří žijí v okolí školy. Naši komunitní činnost každoročně prostřednictvím zapsaného spolku PARES z.s. podporuje město Mnichovice. S vedením města také konzultujeme akce pro veřejnost.

Na podzim se setkáváme na sousedské Svatomartinské slavnosti světél. V průběhu roku pořádáme přednášky a workshopy, kterých se jako přednášející i jako posluchači účastní návštěvníci z komunity blízkého okolí i hosté z daleka, například s pedagogové z jiných škol z České republiky i z ciziny. Rodiny s dětmi se u nás setkávají na koncertech i divadelních představeních, již tradičně hostíme Loutkový listopad. Úžasné chvíle zažíváme díky mezigeneračnímu programu a návštěvám domova seniorů.

3.8.2 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

V Mozaice díky našim aktivním pedagogům a spolupráci s PARES, z. s., pořádáme jednorázové workshopy a přednášky otevřené široké veřejnosti i dlouhodobější semináře a mezinárodní setkávání. Každý rok na jaře můžete zažít Montessori na vlastní kůži – večer otevřený úplně všem. Pravidelně spolupořádáme kurz Výchova bez poražených a Jak s emocemi.

¹ Zpracováno s využitím přehledového článku MARSHALL, Chloë: Montessori education: a review of the evidence base. *Nature Partner Journal*. [online] Science of Learning 2:11 (2017). [cit. 7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41539-017-0012-7>.

3.8.3 STÁŽE A KONFERENCE

Naše škola je častým cílem pro stáže studentů Montessori kurzů i studentů pedagogických oborů, protože je jednou z mála škol v České republice, která má učitele vzdělané asociací, kterou založila přímo Maria Montessori, a zároveň plně implementujeme Montessori metodu od narození do 15 let.

Každoročně absolvujeme stáže ve školách v Čechách i v zahraničí, účastníme se konferencí, v Čechách i v zahraničí, naši pedagogové působí jako lektori.

3.9 SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI ŽÁKŮ

Způsoby spolupráce se zákonnými zástupci žáků se utvářejí během neformálních rozhovorů, během společných schůzek i díky písemné zpětné vazbě. Nástroje pro účinnou spolupráci jsou v současné době následující:

- Zákonné zástupce zveme co nejčastěji přímo do tříd. Pozorování ve školní třídě absolvují již před zápisem do prvního ročníku. Zákonní zástupci žáků 1. ročníku jsou do školy pozváni na celý první školní den, společný program máme také v den předávání vysvědčení v pololetí.
- Žáci 7.–9. ročníku zvou zákonné zástupce na slavnostní vernisáž v polovině školního roku. Zákonní zástupci mají možnost využít pozvání připojit se ke každotýdenní společné poradě žáků 7.–9. ročníku a jejich učitelů.
- Dvakrát ročně probíhají tripartitní konzultace, na které se připravuje žák, učitel a také jeho zákonní zástupci. Společně formulují pokrok a zónu nejbližšího rozvoje žáka.
- Pravidelně jsou zákonní zástupci zvaní na setkání s ředitelkou školy i na neformální setkání s pedagogy jednotlivých tříd.
- Pořádáme večery pro zákonné zástupce i širokou veřejnost, aby zákonní zástupci měli možnost lépe rozumět tomu, jak to ve třídách probíhá, a měli možnost s námi postupy konzultovat.
- V každé třídě probíhají podle potřeby běžné třídní schůzky, většinou na začátku školního roku a v pololetí.
- Pořádáme kurzy respektující komunikace, aby zákonní zástupci věděli, jak se snažíme komunikovat s žáky, a abychom snáze „táhli za jeden provaz“.
- Pořádáme kurz předškolní přípravy Maxík, aby zákonní zástupci věděli, jak svého předškoláka podpořit při nástupu do školy.
- Nabízíme termíny pro konzultaci s výchovným poradcem.
- Vypracováváme Harmonogram školního roku, který visí na nástěnkách a je k dispozici také elektronicky.
- Zákonným zástupcům i široké veřejnosti je k dispozici kalendář na webových stránkách Mozaiky, zákonní zástupci a zaměstnanci školy si jej mohou také přidat do svých kalendářů.
- Každý měsíc odesíláme e-mailem zákonným zástupcům Zprávy z Mozaiky s informacemi z jednotlivých tříd, s upozorněním na blížící se akce, s fotkami. Zprávy z Mozaiky jsou k dispozici také v tištěné formě přímo ve škole a v soukromé části webových stránek.
- Průběžné dění můžete sledovat na Facebooku a Instagramu Montessori Mozaika.
- Pedagogové jednotlivých tříd zákonné zástupce informují o aktualitách ze tříd prostřednictvím e-mailů.
- Pedagogové jsou v době od 15:30 do 16:00 k dispozici, aby s nimi mohli zákonní zástupci konzultovat aktuální otázky.
- Pedagogové společně s žáky aktualizují informace na nástěnkách.
- Zákonné zástupce i prarodiče zveme vždy na jaře, aby s námi strávili den na školní zahradě.
- Před Vánoci a na konci školního roku pořádáme besídku, podle možností ideálně pro celou školu.
- Společně s PARES z.s. pořádáme komunitní akce, na kterých se setkáváme.

4. CHARAKTERISTIKA ŠVP

Školní vzdělávací program je naše dohoda, jak společně naplnit poslání Montessori Mozaiky.

4.1 ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

Díky čemu získávají žáci vědomosti a dovednosti

Předpokladem k získání pozitivního vztahu ke vzdělávání je smysluplnost zadávané práce, svobodná volba z více možností, možnost spolupráce napříč věkovým spektrem a nabývání pocitu osobní úspěšnosti v bezpečném prostředí. Škola je vhodná pro rodiny, jež hledají pro své žáky tvořivé a podnětné školní prostředí a bezpečné klima, tolerující osobnostní zvláštnosti žáka.

4.1.1 POSLÁNÍ

V Montessori Mozaice žáci rozvíjejí dary a možnosti, které jako lidské bytosti mají, tak, aby vykročili na životní cestu seberealizace a tvořili fungující společnost, ve které se lidem dobře daří.

4.1.2 VIZE

Tvoříme pro žáky a jejich rodiny láskyplné Montessori prostředí, díky kterému mohou žáci v každém věku maximálně rozvíjet své možnosti.

Žáci se postupně učí, jak budovat fungující společnost. Cílem vzdělávání je umožnit optimální rozvoj žáka (duševní, fyzický, emoční a sociální).

4.1.3 KLÍČOVÉ PRVKY MONTESSORI PEDAGOGIKY

Maria Montessori

Maria Montessori (1870–1952) byla v každém ohledu mimořádnou osobností. Stala se jednou z prvních žen, která získala kvalifikaci lékařky v Itálii, specializovala se na psychiatrii a pediatrii. Při práci s dětmi s intelektuálními vadami získala důležitý vhled na to, že aby se děti mohly učit, nepotřebují lékařskou péči, ale spíše vhodný přístup.

V roce 1900 dostala příležitost začít rozvíjet svou pedagogiku, když byla jmenována ředitelkou školy pro vývojově postižené děti v Římě. Když její žáci u zkoušek uspěli tak, že se jejich výsledky vyrovnaly výsledkům žáků s obvyklým vývojem, a ona za tento úspěch sklidila chválu, nenechala se touto chválou unést. Spíše se začala zamýšlet nad tím, co je příčinou toho, že vzdělávací systém v Itálii zanedbává děti bez zdravotních vad. Co bylo to, co děti drželo zpátky a bránilo jim v dosažení jejich potenciálu? V roce 1907 měla možnost začít pracovat s nepostiženými dětmi v bytové oblasti v chudinské čtvrti Říma. Tam založila svou první školku „Casa dei Bambini“ (dům dětí) pro děti od 3 do 7 let.

Na základě této práce zjistila, že děti a žáci procházejí obdobími, ve kterých je učení některých dovedností přirozené, a tedy snazší. Žák se učí tím, že mu připravíme vhodné prostředí, ve kterém se může aktivně zapojit do vhodných činností.

Nadále pokračovala v rozvíjení své charakteristické pedagogiky založené na vědeckém přístupu v podobě experimentování a pozorování. Nyní existují tisíce Montessori škol po celém světě, převážně pro děti a žáky ve věku 3-6 a 6-12 let, avšak Maria Montessori vytvořila ucelený systém pro podporu vývoje dětí do 3 let a také navrhla způsob, jak vzdělávat dospívající od 12 do 18 let, který v současné době dále rozvíjejí školy na celém světě.

Co se týče výukových pomůcek, vyvinula Maria Montessori sadu předmětů určených k podpoře vzdělávání dětí ve škole v oblasti smyslových konceptů, jako jsou rozměr, barva, tvar a struktura, a v oblasti akademických konceptů matematiky, čtení a psaní, vědy, zeměpisu a historie. Děti v mateřské škole se učí aktivní manipulací s pomůckami, nejčastěji samostatně, ale také ve dvojicích nebo v malých skupinkách během přibližně tříhodinového pracovního cyklu.

Ve škole slouží pomůcky k samostatné práci ve skupině, ke sdílení a spolupráci, k tvorbě vlastních konceptů. Díky nim může být výuka individualizovaná bez potřeby neustálé přítomnosti učitele, naopak omezuje negativní vlivy, které může mít v některých případech osobnost učitele na žáka. Jsou nedílnou, avšak ne jedinou součástí Montessori vzdělávání.²

V období dospívání, tedy 7.-9. ročníku, je klíčové, aby se žáci učili ve skupině, ve které mají možnost společně realizovat projekty, které pomáhají společnému hospodaření.

4.2 VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Díky společnému učení rozvíjejí žáci emoční inteligenci a sociální dovednosti, což je základ pro další úspěchy ve studiu, práci i v osobním životě.

Organizace výuky respektuje pravidla přirozeného učení. Žáci mají prostor pro práci se zvoleným materiálem, mohou dle určených pravidel činnost opustit a později v ní pokračovat. Mají možnost zvolit si spolužáky, se kterými budou procvičovat znalosti a dovednosti, které získali během klíčových lekcí. Často mají také možnost zvolit způsob procvičování, místo a formu výstupu.

Propojujeme rozvoj vědomostí a dovedností s rozvojem osobnosti. Historie nám již mnohokrát ukázala, že společně s vědomostmi je potřeba rozvíjet schopnost tyto vědomosti eticky používat.

Rozvíjíme mysl, tělo i srdce

- Povzbuzujeme mysl. Při učení žáci přemýšlejí.
- Podporujeme zdravou životosprávu, pohyb v průběhu celého dne, každý den trávíme část času v přírodě, učíme se činnostmi a prací.
- Podporujeme sebepoznání a spolupráci, podporujeme zájem o svět, inspirujeme k laskavému přístupu, k radosti z učení i ze života. Činnosti i pravidla dávají smysl a přinášejí radost.

Žáci rozvíjejí své možnosti po všech stránkách

- Každý má prostor a podporu pro poznávání sebe sama, pro vyjadřování a rozvíjení svého potenciálu.
- Mohou se chovat přirozeně.
- Mají možnost volby.
- Mají možnost prožít a pochopit emoce.
- Schopnost učit se je žákům vrozená. Vytváříme takové prostředí, aby se žáci učili od dospělých i od sebe vzájemně.
- Učí se zkušeností. Učí se v souvislostech.
- Chyba je přirozená součást učení.
- Při učení komunikují s vrstevníky i s učiteli.
- Při učení spolupracují.
- Pracují na základě vnitřní motivace.
- Řeší problémy.

² Zpracováno s využitím přehledového článku MARSHALL, Chloë: Montessori education: a review of the evidence base. *Nature Partner Journal*. [online] Science of Learning 2:11 (2017). [cit. 7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41539-017-0012-7>.

- Improvizují.
- Jsou v pozici člena týmu i v pozici lídra, role ve třídě se proměňují.
- Jsou samostatní.
- Uvědomují si důsledky svého jednání.
- Vytvářejí si vlastní zkušenost.
- Budují svou nezávislost a sebedůvěru.
- Pečují o prostředí, které je obklopuje.

4.2.1 ČTYŘI FÁZE VÝVOJE

Montessori přístup vždy zvažuje, co nejvíce podporuje rozvoj dětí a žáků. Existují výrazné milníky růstu, které děti a žáci obvykle dosahují zhruba ve věku 3, 6 a 12 let. Maria Montessori pozorovala a popsala čtyři fáze vývoje v životě všech lidí bez ohledu na původ, kulturu nebo vzdělávání. Její práce je ucelená díky tomu, že studovala v té době dostupné zdroje, věnovala se sama vědecké práci během svého dlouhého života a pozorovala vývoj dětí, žáků a dospívajících v různých podmínkách.

V rámci každé z fází dochází ke specifickému rozvoji a otevírají se jedinečné možnosti. Fáze jsou následující:

- Rané dětství od narození do 6 let
- Dětství od 7 do 12 let
- Dospívání od 13 do 18 let
- Dospělost

Během každého období dochází k postupnému získávání dovedností v jeho první části (od narození do 3 let, od 7 do 9 let, od 13 do 15 let) a k upevňování těchto dovedností ve druhé části (od 3 do 6 let, od 9 do 12 let, od 15 do 18 let).

Klíčové vlastnosti jednotlivých vývojových období

Rané dětství od narození do 6 let

- intuitivní absorbující mysl
- získávání samostatnosti
- velký vývoj pohybových schopností
- učení na základě manipulace s předměty
- poznávání pomocí smyslů
- rozvoj jazyka a komunikace

Dětství od 7 do 12 let

- stabilní období bez velkých vnějších hormonálních změn, které umožňuje soustředěné studium
- poznávání světa a fungování společnosti
- nové období „proč“ a hledání odpovědí na základě představivosti (pochopení pro velké vzdálenosti, události časově vzdálené, mikroskopické či makroskopické části apod.)
- získávání a spojování informací
- první krátké praktické zkušenosti s životem ve společnosti mimo zázemí rodiny či školy (výlety za poznáním, menší projekty typu charitativní akce)
- spolupráce skrze studijní práci

Dospívání od 13 do 18 let

- cesta k zodpovědnosti a osamostatnění
- vědomá činorodost

- zkoumání života a osobních i společenských životních otázek
- žádá reálné zkušenosti
- spolupráce skrze práci a soužití

4.2.2 VĚKOVĚ SMÍŠENÉ TŘÍDY ČI STUDIJNÍ SKUPINY

Jedním z charakteristických rysů Montessori vzdělávání je využívání práce ve věkově smíšených skupinách. Toto rozdělení se odvíjí od čtyř fází vývoje a souvisí s tím, že v každém období potřebují žáci ke svému rozvoji jiné prostředí.

Rozdělení do věkově smíšených skupin je v Montessori školách účelné a dává žákům příležitost rozvíjet se podle svých možností, také jim umožňuje přijmout výzvy nového vývojového období, když je čas. Třídy a studijní skupiny jsou rozděleny tak, aby spolu mohli co nejvíce spolupracovat žáci 1.-6. ročníku a 7.-9. ročníku.

Učení individuálním tempem

Práce ve věkově smíšených skupinách je flexibilnější, pokud jde o zvládnutí dovedností v konkrétním časovém rámci. Víme, že učení není lineární a že žáci mají období významného růstu i příležitostnou regresi. Ve věkově smíšených skupinách jsou žáci obvykle schopni pracovat svým vlastním tempem, aniž by je zbytek třídy brzdil či naopak aniž by několik jedinců zdržovalo celou třídu. Díky tomu jsme schopni pracovat inkluzivně a integrovat žáky nadané i ty, kteří při učení překonávají obtíže. Tento přístup je prospěšný každému, protože nadání v jednotlivých oblastech i momentální možnosti jsou velmi různorodé a proměnlivé. Učitelé jsou díky tréninku dobře vybaveni k rozlišování aktivit pro každého žáka.

Budování silných vztahů

Díky tomu, že se každým rokem studijní skupina proměňuje, nejstarší odcházejí a přicházejí nejmladší, jsou proměnlivé také vztahy mezi žáky a pozice lídrů či těch, kteří potřebují podporu. To podporuje u žáků vlastní iniciativu – vědí, že sami mohou ovlivnit, nakolik budou ve skupině prospěšní. Vědí, že to, zda jsou nejstarší, nejmladší, nejrychlejší v násobilce nebo v běhu, se proměňuje. Lépe tak poznávají sami sebe a způsob, jak se smysluplně zapojit do fungování skupiny, stejně jako později v dospělosti budou hledat způsob, jak se zařadit do společnosti.

Když žák tráví několik let ve stejné skupině na různých pozicích, dostane jedinečné příležitosti.

Žáci, kteří jsou ve skupině noví, mají to štěstí, že jsou obklopeni spolužáky, kteří jim mohou pomoci. Žáci se od sebe navzájem přirozeně učí. Mladší a méně zkušení žáci sledují, jak si starší užívají pokročilou a náročnou práci, což je inspiruje. Hledají pomoc u starších a ti jim ji rádi poskytují.

Postupně s přibývajícími zkušenostmi v jedné věkově smíšené skupině mají žáci příležitost procvičit si vůdčí schopnosti. Nejlepší na tom je, že žáci přecházejí z role pozorovatele k vůdci ve svém vlastním čase. Nestává se to pro všechny žáky najednou, dokonce ani jeden žák se nestává lídrem pro všechny oblasti činnosti najednou.

Zrcadlení skutečného života

V životě společnosti není běžné, aby spolupracovali dospělí narození v jednom roce. Ať už v rodině, v práci nebo kdekoli jinde lidé spolupracují s lidmi staršími a mladšími. Je skvělé, pokud již ve škole vnímají žáci různorodost jako výhodu.³

4.2.3 PRACOVNÍ CYKLUS

Během dopoledního či odpoledního pracovního cyklu dostávají žáci klíčové lekce, které jim umožňují následnou samostatnou činnost, která může probíhat ve dvojici, skupině či samostatně. Každá klíčová lekce se soustředí na jeden koncept.

Žáci mají svobodu vybrat si, na čem z představených konceptů budou pracovat, kde budou pracovat, s kým budou pracovat a jak dlouho budou pracovat na jakékoliv konkrétní činnosti, vše v mezích pravidel třídy. Během přibližně tří hodin mají žáci většinou možnost najít si svůj vlastní rytmus činnosti, přičemž se volně pohybují po třídě.

Nabízí se otázka, jakou roli má během tohoto cyklu vyučující. Přestože žáci mají velký díl svobody v tom, co dělají, jejich svoboda není bez hranic. Úlohou učitele je představovat novou práci žákům, kteří jsou připraveni na novou výzvu, a vést žáky, pro které je těžké vybrat si pomůcky nebo kteří ruší ostatní.

Rozhodnutí vyučujícího o tom, které klíčové lekce vybrat, jsou založena na pečlivém pozorování žáků. Přestože může den začít s vlastní představou o tom, co během pracovního cyklu dělat, nechává se vést žáky a jejich potřebami, s vědomím možností daného vývojového období.

Učení postupuje od konkrétního k abstraktnímu, např. po práci s pomůckami přichází zaznamenání na papír a abstraktní operace bez pomůcek. V době od 7. ročníku přichází aplikace abstraktních akademických znalostí v praktických situacích.

Stručně řečeno existují dva prvky Montessori vzdělávání, které se velmi liší od konvenční výuky: jednak jsou to samotné učební pomůcky, jednak individuální, samořízená povaha učení pod odborným vedením učitele.

Během pracovního cyklu udržujeme prostředí vhodné pro práci, zároveň učíme žáky odpočívat a naslouchat svým fyziologickým potřebám. Podle pravidel konkrétní třídy je možné opustit učebnu. Přestávky jsou většinou individuální, v rámci pracovního cyklu žáci dodržují souhrnný čas pro práci a odpočinek daný rozvrhem hodin.

4.2.4 UCELENÉ VZDĚLÁVÁNÍ A ROLE VELKÝCH PŘÍBĚHŮ

Žák ve věku od 6 do 12 let využívá k poznávání svou schopnost rozumně uvažovat a zároveň svou fantazii. Velké příběhy představují ucelený pohled na svět, tento přístup nazval Mario Montessori jako Cosmic education. Příběhy využívají představivost, inspirují k další samostatné nebo skupinové práci a k dalšímu objevování.

Pět velkých lekcí poskytuje strukturovaný přístup k dalšímu studiu. Každá lekce je navržena tak, aby dala žákovi nejprve inspirativní pohled na svět a život. Tyto lekce jsou odvážné, vzrušující a jejich cílem je probudit žakovu fantazii a zvědavost. Žák je motivován k dalšímu výzkumu prostřednictvím opětovného vyprávění těchto příběhů na začátku každého školního roku.

Témata příběhů jsou následující:

- Příběh o vzniku vesmíru a Země
- Příběh o vzniku života

³ Zpracováno s využitím Montessori Basics: The Benefits of Multi-Age Grouping. In: *Hollismontessori.org* [online] [cit. 15. 8. 2019] Dostupné z: <https://hollismontessori.org/blog/2018/4/4/montessori-basics-the-benefits-of-multi-age-grouping>.

- Příběh o příchodu lidí
- Příběh o vzniku jazyka a písma
- Příběh čísel

Toto ucelené vzdělávání reaguje na potřeby zvědavé mysli žáka od 6 do 12 let a vede k pochopení sebe sama a vlastní role v tomto světě, k rozvoji pocitu vděčnosti a úcty, ke skutečné touze pečovat o náš svět.⁴

4.2.5 KLÍČOVÉ LEKCE

Klíčové lekce poskytují to, co je nezbytné pro další samostatné učení.

Klíčové lekce se vyznačují svými psychologickými charakteristikami – představují klíče k dalšímu učení a umožňují žákovi rozvíjet se na základě vlastní práce. Klíčová lekce předkládá jeden detail, jednu obtížnost, a takto pomáhá žákovi postupovat učením krok za krokem.

Jakmile jsou žáci 1.-6. ročníku povzbuzeni velkými příběhy, nebo žáci 7.–9. ročníku vlastní praktickou činností, chtějí se učit dále, což vyžaduje předání klíčových lekcí skupinám nebo jednotlivcům.

Obsah těchto lekcí je žák schopen dále zkoumat podle svých vlastních konceptů. Předáváme pouze to, co je podstatné pro další samostatný krok ve studiu. Pedagog nevysvětluje to, co je žák schopen pochopit sám. Klíčové lekce dávají žákovi dostatečnou schopnost orientovat se v nové problematice, aniž by odpovídaly na všechny otázky tak, aby byl žák povzbuzen k další práci.⁵

4.2.6 CLIL

CLIL (Content and Language Integrated Learning, tj. obsahově a jazykově integrované učení) patří k významným kurikulárním trendům současného evropského školství a je jednou z možných strategií dvojazyčného vzdělávání. CLIL se stal pevnou součástí české jazykové politiky na základě dokumentu Evropské unie pod názvem Podpora jazykového vzdělávání a lingvistické rozmanitosti: Akční plán 2004–2006. Dokument předpokládá, že obsahově a jazykově integrované učení se bude podílet na cílech Unie v oblasti jazykového vzdělávání především tím, že žák si bude moci na hodině bezprostředně ověřit nově nabyté jazykové dovednosti a posílí tím tak své sebevědomí pro další studium jazyka.

CLIL plně integruje výuku učiva jak daného předmětu, tak i cizího jazyka. CLIL má výrazný interdisciplinární charakter, kdy dochází k propojení jazykové výuky a vyučovaného předmětu. Jazyk je prostředkem pro výuku vzdělávacího obsahu, a ten se naopak stává zdrojem pro výuku jazyků.

Mezi nesporné výhody CLIL patří přirozené prostředí pro výuku a rozvoj cizího jazyka. Žáci použijí cizí jazyk v naprosto přirozeném prostředí, a ne v uměle vykonstruovaných situacích tak, jak se děje v hodinách cizího jazyka. Jsou lépe motivováni a jsou zároveň účastni bezprostředního použití jazyka. Hodina jednoho nejazykového předmětu umožní tak nenásilné osvojování si cizího jazyka.

Z metodologického hlediska je zásadní rozdíl mezi jazykovou výukou a vyučováním nejazykových – odborných předmětů v cizím jazyce. Jazykové vyučování je v převážné míře zaměřeno na procvičování čtyř dovedností (čtení, poslech, mluvení a psaní). Ve vyučování nejazykového předmětu jsou tyto čtyři dovednosti prostředkem k získání nových informací a k demonstraci pochopení. Právě tato dovednost – jednat v cizím jazyce v různých situacích – může být považována za největší výhodu CLIL především pro budoucí povolání

⁴ Zpracováno s využitím Overview of the Montessori 5 Great Lessons. In: *Montessori.nsw.edu.au* [online] [cit. 19. 7. 2019] <http://www.montessori.nsw.edu.au/News/TabId/125/ArtMid/535/ArticleID/87/Overview-of-the-Montessori-5-Great-Lessons.aspx>

⁵ Zpracováno s využitím HENDRON, Rachel: Cosmic Stories and Key Lessons in the Elementary Class. In: *Montessoricommons.cc* [online] 24. 8. 2012 [cit. 29. 6. 2019] <https://www.montessoricommons.cc/cosmic-stories-and-key-lessons-in-the-elementary-class/> ze dne 29. 6. 2019.

žáků. Žáci se neučí jazykovým znalostem, které možná někdy později použijí, nýbrž znalostem, které aplikují bezprostředně.⁶

4.2.7 MODELOVÁNÍ

Modelování se liší od předvedení vzoru tím, že během modelování kromě předvedení co nejlepšího výkonu ukazujeme způsob, kterým jsme k němu došli. Přemýšlíme nahlas, hledáme vhodné řešení, děláme chyby, opravujeme je. Zásadní je, že se soustředíme na proces, který nás k dobrému výkonu dovede.

4.2.8 VÝPRAVY ZA POZNÁNÍM

Výpravy za poznáním reagují především na vývojové potřeby a schopnosti žáků 1.-6. ročníku. Protože žádná učebna nemůže obsahovat odpovědi na všechny otázky žáka, jsou výpravy za poznáním odpovědí na potřebu prozkoumat svět mimo učebnu. Na rozdíl od tradiční exkurze, kdy dospělý obvykle plánuje aktivitu pro celou třídu, jsou výpravy za poznáním založeny na individuálním nebo malém skupinovém zájmu a umožňují využít ke studiu svět mimo školu, ať už jde o návštěvu veřejné knihovny s podrobnějšími knihami nebo výlet do muzea.

Žáci svou výpravu za poznáním sami plánují, vyřizují telefonáty, zjišťují dopravu, zařizují vše potřebné a za doprovodu dospělého výpravu za poznáním sami realizují. Přínosem je, že si uvědomují, jaké zdroje pro učení okolní svět má, setkávají se s novými lidmi a zjišťují, jaké oblasti lidského zkoumání vůbec existují.⁷

4.2.9 BADATELSKÉ VYUČOVÁNÍ

Tento přístup využíváme především v 7.-9. ročníku. Díky metodě badatelských kroků žáci kladou otázky, formulují hypotézy, plánují postup jejich ověření, provádějí pokusy, vyhledávají a třídí informace, vyhodnocují výsledky, formulují závěry, které nakonec prezentují před ostatními.

4.2.10 ŠKOLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ A ŽÁKOVSKÁ RADA

Hlavním cílem Školního shromáždění je propojení dětí, žáků a dospělých na úrovni celé Montessori Mozaiky, která zahrnuje mateřskou školu, základní školu, školní družinu, školní jídelnu, PARES, z.s. a Domov mládeže Mozaika. Školní shromáždění je prostředkem pro setkání všech. Snaží se o naplňování cílů školy v oblasti osobnostní a sociální výchovy, etické výchovy a výchovy demokratického občana.

Existence Žákovské rady podporuje rozvoj demokratických principů v praxi a aktivní podíl žáků na chodu školy. Zástupci Žákovské rady se pravidelně setkávají na pracovních schůzkách, na nichž přednášejí návrhy a připomínky svých spolužáků ke vzdělávacímu procesu, školnímu prostředí, vzájemnému soužití. Žákovská rada je v naší škole spíše poradním orgánem, většinu témat žáci řeší se svými učiteli. Na jednáních se setkávají zástupci žáků, dětí z mateřské školy, pedagogů a ředitelka školy.

4.2.11 ROVNOPRÁVNOST NA ÚROVNI KOMUNIKACE A PARTNERSTVÍ

V oblasti komunikace se řídíme těmito principy:

- partnerství a respektování ve vztazích (mezi žáky i dospělými: demokratická tvorba společných pravidel, zdvořilé tykání)

⁶ Zpracováno s využitím BALADOVÁ, Gabriela: Výuka metodou CLIL. In: RVP.cz [online] [cit. 2. 8. 2019] Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2965/vyuka-metodou-clil.html/>.

⁷ Zpracováno s využitím Elementary Going Out. In: *MontessoriInternational.org* [online] [cit. 17. 7. 2019] Dostupné z: <https://www.montessoriinternational.org/academics/enrichment/elementary-going-out/>

- věkově smíšený třídní kolektiv nabízející možnosti vzájemného obohacování, spolupráce a pomoci, pomoc je realizována při učení se navzájem, při skupinové práci
- častá příležitost k otevřené komunikaci (komunitní kruh v 1.-6. ročníku, meetingy v 7.-9. ročníku)
- otevřená škola – přístup zákonných zástupců do výuky, možnost zhlédnout výuku pro veřejnost, vzdělávací, odpočinkové, tvůrčí, poznávací a pohybové aktivity se zákonnými zástupci
- soulad mezi rodinou a školou

4.2.12 VZTAH K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

Jsme na cestě k ohleduplnému chování k životnímu prostředí (třídění odpadu, environmentální výchova s žáky atd., školní i mimoškolní akce zaměřené na šetrné a ohleduplné vnímání životního prostoru).

4.2.13 ORGANIZAČNÍ A DIDAKTICKÉ POSTUPY A PRINCIPY

ŠVP vychází z obecných vzdělávacích cílů směřujících k získávání klíčových kompetencí v souladu s RVP ZV a současně z principů pedagogiky Montessori, které tyto cíle pomáhají naplňovat, a to zejména z těchto vybraných principů:

- **připravené prostředí**, zahrnující připraveného učitele, který je schopen citlivě vnímat a vést každého žáka, a současně připravený prostor v podobě zařízení, vybavení, a především množství různorodých pomůcek, umožňujících žákům samostatnost a motivujících k aktivnímu přístupu k učení prostřednictvím vlastní činnosti, zkoumání a bádání, nikoliv pouze k pasivnímu příjmu informací,
- **individuální přístup**, který maximálně upouští od frontálních forem vyučování a v jehož rámci má učitel úzký vztah s každým žákem a na základě pozorování, otevřené vzájemné komunikace a poznávání žáka a jeho silných i slabých stránek ho citlivě vede s respektem k jeho individuálním potřebám, zájmům a tempu, inspiruje ho k činnostem, vhodným pro pochopení a zvládnutí určité potřebné látky či k dalšímu rozšíření či prohloubení znalostí látky zvládnuté, a pomáhá mu ve stanovování nejbližší zóny rozvoje a cílů, umožňuje mu rozvíjet talent i prohlubovat znalosti a posilovat dovednosti, v nichž vyniká méně,
- **motivační hodnocení** zahrnující slovní hodnocení formou popisné zpětné vazby, hodnotící postoj a pokroky a doporučující další cíle a výzvy a současně vedení k realistickému sebehodnocení a k vlastnímu aktivnímu podílení se na stanovování dalších cílů a kroků k jejich naplňování,
- **podíl žáků na volbě činností**, který se ve smyslu co největší individualizace výuky projevuje v tom, že žáci mají v rámci daných pravidel možnost postupovat v jednotlivých oblastech vlastním tempem, podílet se na plánování svého dalšího učení a stanovování dlouhodobých cílů i záměrů například na daný týden či den, obdobně mají možnost volit si v rámci pravidel i způsob naplňování těchto cílů,
- **celostní přístup**, zahrnující všestranný rozvoj všech složek osobnosti, a především vzdělávání a prezentaci témat v souvislostech a z různých úhlů pohledu formou propojených projektových celků, pokud možno zahrnujících poznatky ze různých předmětů a oborů vzdělávání i z běžného života,
- **spolupráce ve výuce**, ve smyslu spolupráce mezi učitelem a žákem i spolupráce mezi žáky ve skupinách, která podporuje rozvoj komunikačních a sociálních dovedností a vzájemné učení se jeden od druhého,
- **věkově smíšené třídy**, které se více podobají skutečnému prostředí, v němž se jednou budou žáci jako dospělí pohybovat a uplatňovat, podporují rozvoj sociálních dovedností a umožňují mladším

žákům nechat se vést a inspirovat staršími a starším naopak poznat roli průvodce a učitele méně zkušených,

- **svoboda s hranicemi**, vedoucí k zodpovědnosti za vlastní rozhodnutí i k úctě a respektu k druhým, zahrnující společná pravidla soužití, která lze shrnout pod heslem: svoboda má končit tam, kde zasahuje do svobody druhého, a aktivní roli v utváření společného prostředí.

Záměrem ŠVP ZŠ Mozaika je v souladu s RVP ZV poskytnout žákům spolehlivý základ všeobecného vzdělání a pomoci jim utvářet a rozvíjet tzv. klíčové kompetence, představující schopnost aplikovat vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty důležité pro osobní rozvoj, další vzdělávání a uplatnění ve společnosti, v osobním i profesním životě.

4.2.14 ZÁKLADNÍ VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE SMĚŘUJÍCÍ K ROZVOJI KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

Učitel je chápán jako průvodce žáka na cestě poznávání (KŘP, KKo, KSP, KO, KD).⁸

Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKo, KO, KD)

Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KŘP, KP, KD)

Nabízíme žákům pestrost informačních zdrojů – odborná literatura, Montessori pomůcky, počítače s připojením na internet, odborní konzultanti z řad učitelů i odborníků z praxe, výpravy za poznáním, velký školní pozemek a inspirativní prostředí. (KU, KO, KP, KD)

S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, laboratorní cvičení, besedy, pracovní činnosti, využití AI apod. (KU, KŘP, KKo, KSP, KO, KP, KD)

V rámci možností koncipujeme výuku tak, aby žáci získávali vědomosti i dovednosti pomocí praktických činností, např. prací na školní zahradě, pobytem v přírodě, běžnou údržbou budovy školy apod. (KU, KŘP, KKo, KP)

Výuku a výchovu realizujeme nejen v budově školy, ale také v jejím širším okolí prostřednictvím exkurzí, výletů, kulturních akcí apod. (KKo, KSP, KO, KP)

Podporujeme utváření zdravého životního stylu u žáků prostřednictvím pravidelného pohybového režimu, správných stravovacích návyků a celkového povědomí o významu péče o vlastní zdraví. (KPS, KO)

Vedeme žáky k uvědomělému vztahu k životnímu prostředí např. tím, že třídíme odpad, konkrétně plast, papír, směsný odpad, bioodpad, účastníme se jako škola pravidelné jarní úklidové akce Čistý Ladův kraj. (KO)

Zapojováním žáků a zákonných zástupců do plánování a realizace řady třídních, školních i mimoškolních akcí a budováním širší komunity školy posilujeme pocit sounáležitosti s životem školy. (KŘP, KKo, KO, KSP, KP)

Zařazujeme do výuky práci v týmu, zdůrazňujeme pravidla spolupráce a nutnost vzájemné pomoci (KSP, KO).

S žáky jednáme jako s partnery; respektujeme jejich individualitu. (KŘP, KKo, KSP, KO)

Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKo, KSP, KO, KD)

⁸Legenda: KU = kompetence k učení, KŘP = kompetence k řešení problémů, KKo = kompetence komunikativní, KSP = kompetence sociální a personální, KO = kompetence občanské, KP = kompetence pracovní, KD = kompetence digitální.

Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)

Pedagog se snaží žáka spíše podporovat na jeho vlastní cestě než vést, čímž napomáhá žákům přijmout zodpovědnost za vlastní rozhodnutí a vzdělávání. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)

Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddělitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)

Pro budování a podporu přátelského klimatu ve třídě a škole využíváme pravidelné komunitní setkávání na úrovni jednotlivých tříd i celé školy. (KŘP, KKO, KSP, KO)

Žáci jsou vedeni k naplánování si vlastní práce s ohledem na druhé a na vzájemnou komunikaci. (KŘP, KKO, KSP, KO)

Pro rozvoj zodpovědnosti a sounáležitosti se žáci podílejí na činnostech důležitých pro chod školy. (KSP, KO, KP, KD).

Rozvíjíme u žáků povědomí o ochraně a upevňování fyzického i duševního zdraví, podporujeme rozvoj zdravých životních návyků, vedeme děti k odpovědnému chování v situacích ohrožení zdraví nebo bezpečí. (KPS, KO, KKO, KP, KD)

4.2.15 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCÍ NA ÚROVNI METOD A VÝUKY

Individuální přístup k žákovi na principech Montessori pedagogiky (individuální postupování učivem při práci s materiály, širší nabídka činností na výběr, několik úrovní náročnosti zpracování, respektování osobního tempa, hledání různých cest k řešení...).

Rozvoj zodpovědnosti a samostatnosti žáka – plánování učiva, přijímání přirozených a logických důsledků za své jednání, posilování vnitřní motivace (podnětné prostředí, výběr smysluplné činnosti).

Učení v souvislostech, hledání různých přístupů k problému a nazírání problému z různých úhlů, aktivizující metody výuky (metody Kritického myšlení, samostatné vyhledávání, třídění a kritické vyhodnocování informací, spolupráce, skupinová práce, badatelská výuka), tvořivost.

Bezpečné prostředí, průběžná individuální diagnostika při práci a prezentacích, sebehodnocení při sebereflexích, sběr vlastních učebních materiálů do portfolio, popisná zpětná vazba, slovní hodnocení.

4.2.16 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCÍ NA ÚROVNI KOMUNIKACE A PARTNERSTVÍ

Partnerství a respektování ve vztazích (mezi žáky i dospělými: tvorba společných pravidel, zdvořilé tykání apod.).

Věkově smíšený třídní kolektiv nabízející možnosti vzájemného obohacování, spolupráce a pomoci, pomoc je realizována při učení se navzájem, při skupinové práci.

Častá příležitost k otevřené komunikaci (komunitní kruh).

Škola jako komunitní centrum – neomezený přístup zákonných zástupců do výuky, otevřená možnost zhlédnout výuku pro veřejnost, vzdělávací, odpočinkové, tvůrčí, poznávací a pohybové aktivity se zákonnými zástupci.

Soulad mezi rodinou a školou.

4.2.17 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCÍ NA ÚROVNI VZTAHU K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

Ohleduplné chování k životnímu prostředí (třídění odpadu a využívání ekologicky šetrných úklidových prostředků, environmentální výchova s žáky atd., školní i mimoškolní akce zaměřené na šetrné a ohleduplné vnímání životního prostoru).

4.2.18 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE K UČENÍ

Umožnit žákům rozvíjet kladný vztah k učení, osvojovat si vhodné strategie učení a motivaci k celoživotnímu vzdělávání.

- prostřednictvím podílu žáků na volbě činností, vedení k sebehodnocení a plánování svého učení a prostřednictvím aktivního přístupu k učení formou vlastní činnosti a zkoumání, nikoliv pasivním příjmem informací, posilujeme v žácích pocit osobní účasti na svém vzdělávání a přijetí zodpovědnosti za něj
- umožňujeme žákům učit se co nejčastěji činnostní, prožitkovou formou, která pomáhá činit učení zajímavým a smysluplným, a tím posiluje kladný vztah žáků k učení a zvyšuje jejich zájem a motivaci
- propojováním poznatků z různých oblastí a praktickým užíváním získaných znalostí a dovedností, včetně odborné terminologie, znaků a symbolů, zejména v rámci projektové výuky vedeme žáky k vytváření komplexního pohledu a k pochopení smyslu učení a celoživotního vzdělávání
- klademe důraz na čtení s porozuměním a kritické čtení, vlastní práci žáků s texty, schopnost vybírat z textů podstatné informace, zaznamenávat je, dávat do souvislostí s dříve nabytými znalostmi, kriticky je hodnotit a vyvozovat závěry
- podporujeme samostatné vyhledávání informací v různých zdrojích (knihy, encyklopedie, noviny a časopisy, internet) a schopnost orientovat se v množství informací, vybírat, třdit, ověřovat
- formou samostatné či skupinové práce s pomůckami vedeme žáky k získávání znalostí a vyvozování závěrů prostřednictvím vlastního pozorování, zkoumání, bádání a experimentování, obdobně inspirujeme žáky k hledání individuálně vhodných způsobů, metoda strategií učení
- formou sdílení, diskuzí, prezentací vlastní práce či vzájemným učením mezi žáky a prezentováním dílčích částí učiva rozvíjíme schopnost žáků předávat získané vědomosti ostatním, tím je upevňovat a současně získávat zpětnou vazbu, která posiluje vědomí smysluplnosti práce a radosti z výsledku, sledování vlastního těla, potřeb, zdraví atd.

4.2.19 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Podněcovat u žáků samostatné tvořivé myšlení, logické uvažování a řešení problémů a přijímání odpovědnosti za přijatá rozhodnutí.

- vedeme žáky k tomu, aby si kladli otázky, využíváme badatelskou výuku
- uznáváme, že jeden problém může mít různá řešení, a vedeme žáky k tomu, aby jednotlivá řešení porovnávali
- podporujeme schopnost provádět výzkum, bádání, pracovat se zdroji, formulovat předpoklady a potvrzovat je či vyvracet, stanovovat další oblasti ke zkoumání či otázky k zodpovězení
- při projektovém vyučování podporujeme realizaci konkrétních projektů, které řeší aktuální problémy žáků díky využití odborných znalostí
- prostřednictvím spolupráce s odborníky z praxe ukazujeme žákům, s jakými problémy se lidé ve svých profesích potýkají a jak je mohou řešit
- dáváme prostor žákům, aby vyslovovali nahlas problémy, které se ve skupině objevují (komunitní kruh, meeting), podporujeme žakovskou iniciativu při řešení problémů

- rozvíjíme schopnost reflexe a sebereflexe

4.2.20 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci, učit je nebát se uplatnit svůj názor a umět ho vyjádřit vhodnou formou i naslouchat druhým, porozumět jim a vhodně reagovat.

- vlastním příkladem učitele s respektujícím přístupem a společným řešením vzdělávacích i sociálních situací a rovněž častým zařazováním kooperativní výuky ve skupinách vedeme žáky ke schopnosti diskutovat, výstižně, srozumitelně a kultivovaně vyjadřovat své myšlenky, názory, postoje, pocity a potřeby a současně naslouchat druhým, vážit si partnera v diskuzi, přijímat odlišnost názorů a vhodně reagovat, obhajovat svůj názor, argumentovat
- formou komunitních kruhů pro řešení pravidel a problémů společného soužití a moderovaných rozhovorů či případně modelových her při řešení konfliktů učíme žáky vhodně komunikovat s vrstevníky, staršími i mladšími spolužáky i s učiteli a dalšími dospělými s respektem k sobě a svým potřebám i k druhým a jejich potřebám
- v rozhovorech, diskuzích, a především prezentacích vlastní práce či tvořivé činnosti vytváříme příležitosti pro rozvoj schopnosti sdílet znalosti a vyjadřovat myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně, souvisle, srozumitelně a kultivovaně a postupně také s ohledem na příjemce informace (referáty, prezentace, divadla apod.) a také vědomou práci s neverbálními prostředky komunikaci
- v rámci některých praktických projektů vytváříme příležitosti pro praktický nácvik komunikace s různými typy lidí a s využitím různých komunikačních prostředků (osobní ústní komunikace, telefonická komunikace, písemná komunikace formou e-mailu), umožňujeme žákům podílet se na organizaci (plánování výprav za poznáním, výletů, komunitní akce, školní časopis, školní shromáždění apod.)
- podporujeme čtení a rozbor literárních i odborných textů pro rozšiřování slovní zásoby a vyjadřovacích prostředků a rovněž práci s různými informačními zdroji a komunikačními prostředky
- podporujeme samostatné vyhledávání a třídění informací a jejich zaznamenávání a následnou prezentaci a rovněž činnosti rozvíjející vlastní tvořivé i praktické psaní

4.2.21 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat a oceňovat práci a úspěchy vlastní i druhých, vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí a k přírodě, učit žáky aktivně rozvíjet a chránit své zdraví fyzické, duševní i sociální a být za ně odpovědný.

- věková heterogenita tříd a integrace žáků se speciálními potřebami i žáků cizinců zajišťuje každodenní soužití žáků různého věku, potřeb, možností a zájmů a umožňuje jim poznávat své jedinečné role ve společenství a zároveň s rostoucím věkem a zkušenostmi přijímat role nové, starší žáci se učí toleranci a pomoci mladším, mladší se učí požádat o ni a přijímat ji a pak samy dorůstají do role průvodců
- v rámci co nejčastějšího zařazování kooperativních metod výuky vedeme žáky k osvojování dovedností spolupráce ve skupině, včetně vytváření pravidel, rozdělení rolí a přijetí zodpovědnosti za svou roli a vnímání důležitosti vlastního aktivního přínosu v týmové práci
- při spolupráci podporujeme schopnost sebezprosažení i umění kompromisu, empatii a porozumění potřebám druhých, schopnost ocenit úspěch svůj i úspěch druhého, cíleně dáváme žákům prostor uplatnit své nadání, vzájemně se učíme vhodnou formou poskytovat zpětnou vazbu
- pravidla soužití ve třídě a škole stanovujeme společně na komunitních kruzích, platí pro všechny, žáky i pedagogy, a všichni za ně přijímáme odpovědnost s vědomím, že přináší pohodu a harmonii nám všem, společně také pečujeme o prostředí a dělíme se o odpovědnosti za něj, všichni, učitelé i žáci

máme právo o pravidlech diskutovat, reflektovat jejich plnění a funkčnost, navrhopvat změny, společně hledat kompromisy

- formou motivujícího slovního hodnocení, založeného na sledování osobních pokroků a postojů k učení, nikoliv na srovnávání s ostatními, vedením žáků k sebereflexi, sebepoznání a sebehodnocení a vytvářením prostoru pro vzájemné oceňování a příležitosti pro prezentace vlastní práce podporujeme sebedůvěru a sebeúctu žáků
- vlastním každodenním příkladem učitele s respektujícím přístupem a zdravým životním stylem a projekty upozorňujícími na jednotlivá témata se zdravím souvisejícími vytváříme modely vedoucí žáky k péči o vlastní fyzické i duševní zdraví i k ochraně zdraví druhých
- vytváříme vhodný pitný a stravovací režimem, denní režim s dostatečným zapojením pohybu, střídáním zátěže a odpočinku, překonáváním obtíží a souvisejících s fyzickou zátěží, odolností atd.

4.2.22 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE OBČANSKÉ

Připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti, vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi a také v souladu s přírodou a životním prostředím.

- vlastním příkladem učitele s respektujícím, nesoudícím přístupem, vzájemným empatickým nasloucháním a hodnocením a sebehodnocením zaměřeným co nejvíce na oceňování přínosů vedeme žáky k respektu a úctě k sobě, druhým i prostředí, k úctě k jedinečnosti každého člověka a k toleranci vůči různým potřebám a možnostem, názorům a postojům, náboženstvím, kulturním rozdílům, sociálním zázemím
- rovnocenným, respektujícím jednáním dospělých se všemi žáky a uplatňováním demokratických principů při společném vytváření pravidel, práv a povinností ve školním společenství, platných pro všechny, vedeme žáky k chápání základních principů, na nichž spočívají společenské zákony a normy, vytváříme prostředí, v němž každý má svou hodnotu, svou důležitou roli, svá práva i povinnosti a také svůj hlas, který má právo být slyšen
- společnou péčí o školní prostředí fyzické i vztahové a morální a vzájemnou pomocí vedeme žáky k aktivnímu podílu na životě ve společenství a zažívání pocitu sounáležitosti a také k aktivnímu postoji a jednání vůči negativním jevům (šikana, útlak, násilí) a k ochotě chránit fyzické i psychické zdraví své i druhých, obdobně podporujeme zájem o širší prostředí (např. příprava akcí pro děti z MŠ, charitativní akce pořádané žáky za účelem podpory různých organizací)
- formou různých vzájemně propojených tematických projektů, zahrnujících poznávání našeho prostředí a kultury i kultur jiných v současnosti i historii vedeme žáky k porozumění souvislostem ve vývoji lidí a civilizací, jejich společným potřebám a zájmům i odlišným prostředím a východiskům, k toleranci vůči odlišnostem a oceňování jejich přínosu a současně k oceňování a ochraně našeho kulturního a historického dědictví a tradic, pro budování tolerance využíváme také přirozeného multikulturního prostředí školy
- formou různých vzájemně propojených tematických projektů, zahrnujících poznávání přírody a jejích zákonitostí i lidského působení na ni, formou spolupráce s ekologicky zaměřenými organizacemi a formou praktických každodenních činností vedeme žáky k chápání ekologických souvislostí a environmentálních problémů a v rámci svých možností k aktivní ochraně životního prostředí

4.2.23 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE PRACOVNÍ

Vést žáky k odpovědnosti za výsledky své práce, pomáhat jim poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

- vedeme žáky k sebereflexi a objektivnímu sebehodnocení, podílení se na plánování učení a stanovování cílů i způsobů jejich naplňování a k odpovědnosti za vlastní vzdělávání i jednotlivé výsledky své práce
- pestrou nabídkou činností, zahrnujících různé strategie, metody a postupy rozvíjíme schopnost žáků volit pro sebe vhodné cesty učení
- usilujeme o co největší individualizaci výuky, umožňující žákům maximálně rozvíjet svá přirozená nadání i překonávat překážky v oblastech, které jsou pro ně obtížnější, slovním hodnocením formou popisné zpětné vazby a vedením k sebehodnocení vedeme žáky k poznávání a uvědomování si svých silných a slabších stránek a k postupnému nalézání svého dalšího profesního směřování
- usilujeme o co největší propojení vzdělávání a praxe a využívání nabytých vědomostí a dovedností v reálném životě a o co největší prostor pro učení se činnostmi, zkušenostmi, řešením problémů
- vedeme žáky k tomu, aby při práci dbali na bezpečnost a ochranu zdraví svého i okolí a pracovali s materiály, vybavením a nástroji s úctou, pečovali o svěřené pomůcky i pracovní místo
- formou praktických projektů budujeme u žáků schopnost vnímat a hodnotit práci nejen z hlediska kvality a funkčnosti, ale i z hlediska hospodárnosti a z hlediska dopadů na druhé, společnost a prostředí

4.2.24 SPOLEČNÉ STRATEGIE K ROZVOJI KOMPETENCE DIGITÁLNÍ

Pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života.

- využíváme široké spektrum elektronických nástrojů a vybavení při každodenních činnostech ve škole
- využíváme elektronické výukové programy na každodenní bázi ve škole i pro domácí práci (ukazujeme možnosti celoživotního učení a rozvoje), nabízíme doplňující aktivity pro žáky motivované k hlubšímu studiu digitálních technologií a jejich využití
- digitální zařízení jsou žákům volně přístupná ve všech učebnách
- vyhledáváme nové příležitosti pro aktivní učení žáků pomocí digitálních nástrojů i pro další vzdělávání pedagogů se zaměřením na podporu rozvoje digitálních technologií v různých vzdělávacích oblastech i na úrovni metod a forem výuky, jsme v kontaktu s odborníky z praxe
- nabízíme nepřítomným žákům možnost připojovat se online do školních tříd a spolupracovat s ostatními žáky i při dlouhodobé nepřítomnosti ve škole
- vedeme diskuze s žáky i zákonnými zástupci nad tématy týkajícími se bezpečného používání techniky, kritického myšlení při zpracovávání a ověřování informací na internetu, rizik spojených s nadměrným užíváním elektronických médií a o potřebě zdravého životního stylu obecně

4.3 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

ŠVP Montessori Mozaika vychází v souladu s RVP ZV a v souladu s principy Montessori pedagogiky z respektování individuálních potřeb a možností všech žáků, tedy včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření. Vzdělávání žáků se

speciálními vzdělávacími potřebami se uskutečňuje prostřednictvím integrace v běžné třídě. Systém vzdělávání v Základní škole Mozaika preferuje vstřícný postoj k těmto žákům.

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplňování svých vzdělávacích cílů potřebuje poskytnutí zvláštní podpory. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola na základě aktuálních potřeb žáků dle vlastního uvážení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení a jejich realizace v rámci školy je podmíněna písemným informovaným souhlasem zákonného zástupce žáka.

Pedagogové se snaží včas rozpoznat případné obtíže ve vzdělávání či chování a volí vhodné prostředky pedagogické intervence (změny v metodách a výukových postupech, změny v organizaci výuky žáka, časové rozložení učiva aj.). Pokud se obtíže i přes podporu pedagogů nezlepší, bude zákonným zástupcům doporučeno navštívit školské poradenské zařízení, tedy pedagogicko-psychologickou poradnu či speciálně pedagogické centrum. Na základě vyšetření a doporučení je těmto žákům poskytnuta další individuální péče při současném využití vhodných kompenzačních a didaktických pomůcek, speciálních učebnic, výukových programů apod.

Cílem a snahou pedagogů je vytvořit všestranně podporující podmínky pro celostní rozvoj všech žáků. Snahou je jejich plné zapojení v učení i komunikaci a spolupráci s ostatními, optimální naplnění jejich individuálního vzdělávacího potenciálu a dosažení co největší samostatnosti i úrovně očekávaných výstupů. Pedagogové ZŠ Mozaika usilují o to, aby i žáci s jakýmkoli odlišnostmi byli plnohodnotnou součástí společenství.

Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje ZŠ Mozaika v souladu s RVP ZV i bez doporučení školského poradenského zařízení. Charakter podpory stanovuje třídní učitel či učitel daného vyučovacího předmětu za pomoci poradenských pracovníků školy a v součinnosti se zákonnými zástupci žáka. Plán pedagogické podpory (PLPP) zpracovává škola, nepostačuje-li samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka při vzdělávání a vyžaduje-li tato intervence součinnost více pedagogických pracovníků.

Opatření v prvním stupni podpory volí pedagogičtí pracovníci školy na základě pozorování žáka a pedagogické diagnostiky. Poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně ZŠ Mozaika uplatňuje na základě doporučení školského poradenského zařízení. Na základě doporučení školského poradenského zařízení a ve spolupráci s ním zpracovává pedagogický tým individuální vzdělávací plán (IVP), a to zpravidla na období jednoho školního roku. Na konci tohoto období vyhodnocuje účinnost a stanoví další kroky a opatření.

S PLPP či IVP i jejich vyhodnocením jsou seznamováni zákonní zástupci žáka a mají možnost se k nim vyjadřovat.

Realizace podpůrných opatření se pak při výuce řídí PLPP, doporučením školského poradenského zařízení a IVP a zahrnuje spolupráci s odborníky a též úzkou, citlivou spolupráci se zákonnými zástupci. Pedagogové mají vždy na zřeteli odlišné potřeby a možnosti žáků s podpůrnými opatřeními a tomu v souladu s PLPP či IVP přizpůsobují své vzdělávací strategie s cílem tyto žáky plně zapojit a maximálně rozvíjet jejich individuální vzdělávací potenciál. V rámci učebních osnov je orientačně uvedena minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v jednotlivých předmětech v souladu s RVP ZV, konkrétní úroveň očekávaných výstupů se však stanovuje vždy jednotlivě pro každého žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci IVP s ohledem na jeho individuální potřeby a možnosti a s ohledem na konkrétní potřebná podpůrná opatření a doporučení školského poradenského zařízení.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména

- a) v oblasti metod výuky – respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků, metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi, respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolu, možných úprav hodnocení aj.
- b) v oblasti organizace výuky – střídání forem a činností během výuky, využívání skupinové i kooperativní výuky, případně využívání kratších a častějších přestávek aj.
- c) v oblasti organizace vzdělávání, úpravy výuky v rozsahu i obsahu, využíváním disponibilních hodin pro zařazení předmětu speciálně pedagogické péče, intenzivnější výuku českého jazyka pro cizince a etnické menšiny, popřípadě možnost prodloužit vzdělávání žáka až o 2 roky
- d) v oblasti personální podpory pedagoga při výuce žáků s potřebou podpůrných opatření, a to asistentem pedagoga
- e) využíváním speciálních učebnic, Montessori pomůcek, kompenzačních pomůcek
- f) úpravy očekávaných výstupů ze vzdělávání, využití výstupů minimální doporučené úrovně

4.4 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných se uskutečňuje prostřednictvím integrace v běžné třídě. Pedagogové se snaží včas rozpoznat případné nadání, konzultovat je se zákonnými zástupci, se speciálním pedagogem či jiným odborníkem a pracovat na jejich rozvoji.

V případě nadaných a mimořádně nadaných žáků je možné využít například:

- předčasný nástup žáka ke školní docházce;
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech (v Montessori třídě běžně spolupracují žáci různých ročníků dle své úrovně a svého nadání);
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole (spolupracujeme se školami v Čechách i v zahraničí a jsme připraveni podílet se na studijních výměnách tak, aby to bylo užitečné pro podporu nadání žáků);
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol;
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit;
- možnosti stáží (navazujeme kontakty s odbornými institucemi, vysíláme žáky na exkurze a připravujeme se na dlouhodobou spolupráci pro žáky s nadáním či specifickými zájmy),
- spolupráce s organizacemi, které pracují s nadanými žáky.

Plán pedagogické podpory tvoří a využívají pedagogičtí pracovníci školy na základě pozorování žáka a pedagogické diagnostiky. Poskytování podpůrných opatření škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.

Na základě doporučení školského poradenského zařízení a ve spolupráci s ním zpracovává pedagogický tým individuální vzdělávací plán (IVP), a to zpravidla na období jednoho školního roku. Na konci tohoto období vyhodnocuje účinnost a stanoví další kroky a opatření.

S PLPP či IVP i jejich vyhodnocením jsou seznamováni zákonní zástupci žáka a mají možnost se k nim vyjadřovat.

Realizace podpůrných opatření se pak při výuce řídí PLPP, doporučením školského poradenského zařízení a IVP a zahrnuje spolupráci s odborníky a též úzkou, citlivou spolupráci se zákonnými zástupci.

4.5 ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

Průřezová témata definují aktuální problémy současného světa a jsou významnou součástí základního vzdělávání. Naším cílem je zachovat jejich průřezový charakter a zároveň udržet koncepci začlenění každého z průřezových témat.

Začlenění průřezových témat do jednotlivých vyučovacích předmětů je konkrétně popsáno u jednotlivých vyučovacích předmětů. Často dochází k situačnímu začlenění průřezových témat do výuky, které nemůže školní vzdělávací program postihnout.

Průřezová témata v 1.-6. ročníku

Průřezová témata v 1.-6. ročníku jsou integrována do vzdělávacího předmětu obraz světa, jsou předávána pomocí příběhů, klíčových lekcí, výzkumu či bádání díky postupování od detailu k celku a obráceně, prostřednictvím výprav za poznáním, díky komunitním kruhům a rozhovorům během pracovního cyklu.

Příběhy

Desítky příběhů, které žákům vyprávíme, jim představují důležité koncepty ze všech vzdělávacích oborů RVP ZV a zároveň ukazují řešení problémů. Vyprávíme příběhy o důležitosti hodnot a zdravých postojů, které souvisejí s konkrétním učivem.

Od detailu k celku a obráceně

Při probírání učiva si vybíráme fascinující detail, díky němuž žáky seznamujeme s celkem, nebo obráceně, pokládáme si velkou otázku (odkryváme velké téma), díky němuž se dostaneme ke studiu detailů. Při kladení si velkých otázek se vědomosti, dovednosti a schopnosti i oblast postojů a hodnot ze všech průřezových témat dostávají přirozeně do popředí.

Princip, že vše ve vesmíru souvisí se vším a s každým učivem jsou spojené hodnoty, které je potřeba předávat, pojmenovává Mario Montessori kosmickou výchovou.

Výpravy za poznáním

Díky výpravám za poznáním zažívají žáci integraci a důležitost průřezových témat v praxi. Sami vidí důležitost průřezových témat pro nejrůznější obory lidského konání.

Spravedlnost

Každodenní součástí práce žáka ve třídě je spolupráce a péče o společné prostředí a společné rozhodování. To přináší potřebu hledat spravedlnost. Učíme žáky hledat spravedlivá řešení s vědomím, že různí lidé mají různé možnosti i potřeby. Tento princip pomáhá získávat funkční postoje z oblasti několika průřezových témat. Důležitým nástrojem je každodenní komunitní kruh i možnost pedagogů mluvit s žáky či skupinkami žáků během pracovního cyklu.

Průřezová témata v 7.-9. ročníku

Začlenění průřezových témat v 7.-9. ročníku uskutečňujeme díky principům, které aplikujeme napříč všemi předměty. Tyto principy popisujeme zde.

Projekty

Žáci 7.-9. ročníku zpracovávají projekty s reálným dopadem na jejich společný život, ve kterých potřebují znalosti, dovednosti a schopnosti, postoje a hodnoty, které potřebuje dospělý člověk. Projekty často propojují praktickou práci rukama a získávání odborných znalostí. Cílem projektů je buď přispění k lepšímu životu ve společnosti (např. péče o nádoby na výplňový materiál, vytvoření Myšínské lesní stezky) nebo vylepšení společného života žáků (např. jedlá zahrada, venkovní tělocvična, ozvučení učebny). Díky tomuto procesu dochází k přirozené integraci průřezových témat.

Díky vědomí, že se žák dokáže uplatnit a v mnoha směrech dokáže lidem pomáhat, si žák buduje sebedůvěru vycházející ze zdravých hodnot a postojů.

Rozhodování

Rozhodování je důležitou součástí práce v 7.-9. ročníku. Během rozhodování jsou žáci vedeni k tomu, aby si ujasňovali své postoje a hodnoty, které je k jednotlivým rozhodnutím vedou. Nejdůležitějším nástrojem skupinového rozhodování jsou společné každotýdenní meetingy, na nichž se rozhodují otázky spojené se společným životem skupiny. Každý žák je zodpovědný za jednu z klíčových oblastí pro život skupiny (např. péče o zahradu nebo o slepice) a v rámci této oblasti dělá manažerská rozhodnutí. Každodenně se žáci rozhodují během pracovního cyklu, jaké činnosti zvolí, aby co nejlépe zvládli rámcový přehled učiva a zároveň rozvíjeli svůj talent, posilovali své slabé stránky a skupina z jejich práce měla užitek.

4.5.1 OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Sleduje základní cíl pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti, založené na dobrých vztazích k sobě samému i k druhým lidem a světu.

V 1.-6. ročníku je téma integrováno do vyučovacího předmětu **obraz světa**.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se v 7.-9. ročníku nejvýrazněji realizují v předmětech **výchova k občanství, literatura, komunikace a sloh, zapojení do práce a fungování skupiny**, nicméně svou univerzální podstatou a významem jsou přirozeně začleněny do téměř všech předmětů.

Průřezové téma je realizováno především těmito způsoby:

- poskytování prostoru pro vyjadřování pocitů a názorů, pro sdílení zkušeností i výsledků své práce či originálních nápadů a pro aktivní podílení se na životě společenství a společném řešení problémů, v němž má každý dle svých možností svou nezastupitelnou roli (diskuze, kruhy, komunitní kruhy, prezentace vlastní práce atd.),
- poskytování prostoru pro poznávání sebe i druhých a praktické osvojování dovedností komunikace a spolupráce (práce ve dvojicích, skupinová práce, projektová práce v malých týmech, rovněž komunitní kruhy apod.),
- hodnocení prostřednictvím slovní, popisné zpětné vazby, a především vedení k realistickému sebehodnocení a k podílení se na plánování vlastní práce a stanovování osobních cílů,
- cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, zapamatování a samostatného, tvořivého řešení problémů a hledání originálních cest, přístupů a postupů, které jsou integrálními principy práce v Montessori třídách.

Tabulka ukazuje, ve kterých vyučovacích předmětech⁹ jsou nejvíce realizovány jednotlivé tematické okruhy průřezového tématu.

Osobnostní a sociální výchova		OS	TV	LIT	PR	VO
Rozvoj schopností poznávání	OSV1	X		X		
Sebepoznání a sebepojetí	OSV2	X	X	X	X	
Seberegulace a sebeorganizace	OSV3	X	X		X	
Psychohygiena	OSV4	X			X	
Kreativita	OSV5	X		X	X	
Poznávání lidí	OSV6	X		X	X	
Mezilidské vztahy	OSV7	X	X	X	X	
Komunikace	OSV8	X	X		X	
Kooperace a kompetice	OSV9	X	X		X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	OSV10	X	X		X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	OSV11	X			X	X

⁹ Použité zkratky vyučovacích předmětů: OS Obraz světa, KS Komunikace a sloh, ČJ český jazyk, LIT Literatura, AJ anglický jazyk, DCJ Další cizí jazyk, M Matematika, INF Informatika, PR Zapojení do práce a fungování skupiny, D Dějepis, VO Výchova k občanství, PŘ Přírodopis, Z Zeměpis, FY Fyzika, CH Chemie, HV Hudební výchova, VV Výtvarná výchova, TV Výchova ke zdraví a tělesná výchova

4.5.2 VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Výchova demokratického občana si klade za cíl připravit žáky na aktivní zapojení se do života občanské společnosti na základě přijetí klíčových demokratických hodnot – spravedlnosti, tolerance a zodpovědnosti, a na základě vědomí vlastních práv a povinností a připravenosti konstruktivně řešit problémy se zachováním vlastních hodnot i s ohledem na hodnoty druhých a zájem společenství.

V 1.-6. ročníku je téma integrováno do vyučovacího předmětu **obraz světa**.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se v 7.-9. ročníku nejvýrazněji realizují v předmětech **dějepis, výchova k občanství, zapojení do práce a fungování skupiny**.

Průřezové téma je realizováno především těmito způsoby:

- praktického zapojení žáků do utváření života a atmosféry školy s použitím principů otevřeného partnerství a principů demokratického řízení (společné vytváření a revidování pravidel ve škole, přání a návrhy některých činností či speciálních akcí, projektů apod. a hlasování o nich na komunitních kruzích či meetinzích, Školní shromáždění),
- příležitostného zapojování se do života místní komunity (spolupráce s místními institucemi a organizacemi),
- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů okruhů Občan, občanská společnost a stát, Formy participace občanů v politickém životě a Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování do souvisejících témat výuky předmětů obraz světa, dějepis a výchova k občanství,
- příležitostného zařazování výše uvedených obsahů do kontextu aktuálních událostí (např. státní svátky, probíhající volby apod.),
- v předmětu literatura zařazováním čtení a reflexe vhodných literárních či odborných textů zahrnujících související tematiku ve věkově úměrné podobě, z níž lze čerpat analogie k pochopení různých demokratických principů,
- v předmětu obraz světa zařazováním témat souvisejících s lidskými právy a občanskou odpovědností při výuce o bezpečnosti na internetu, ochraně dat a osobních údajů,
- respektujícím přístupem pedagogů k žákům, podporujícím partnerskou komunikaci a demokratické vztahy, uplatňovaným ve všech předmětech i mimo výuku.

Výchova demokratického občana		OS	PR	D	VO
Občanská společnost a škola	VDO1	X	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	VDO2	X	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě	VDO3	X		X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	VDO4	X	X	X	X

4.5.3 VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Toto průřezové téma má u žáků podněcovat zájem o Evropu a svět a jejich poznávání, rozvíjet globální myšlení a vnímání světa a mezinárodní porozumění, zájem a otevřenost vůči širšímu světu i vědomí evropské identity při zachování národní identity a otevírat jim širší perspektivu života v evropském a mezinárodním prostoru.

V 1.-6. ročníku je téma integrováno do vyučovacího předmětu **obraz světa**.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se v 7.-9. ročníku nejvýrazněji realizují v předmětech **dějepis, výchova k občanství, zeměpis, literatura, anglický jazyk, další cizí jazyk**.

Průřezové téma je realizováno především těmito způsoby:

- zařazování informací z obsahů okruhů Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět a částečně, věkově úměrně i z okruhu Jsme Evropané do souvisejících témat výuky předmětu obraz světa a výchova k občanství a příležitostně zařazování výše uvedených obsahů v kontextu aktuálních událostí dle zájmu žáků,
- v předmětech obraz světa, hudební výchova a výtvarná výchova zařazováním poznávání některých kulturních zvyků a tradic evropských zemí i vybraných zemí světa či světových uměleckých děl, příležitostně také zařazováním prezentací konkrétních jednotlivých zvyků v souvislosti se zahraničními svátky významnými pro žáky jiných národností,
- v předmětu obraz světa a komunikace a sloh sdílením rodinných příběhů, zážitků a zkušeností z Evropy a světa či z návštěv souvisejících míst, událostí či expozic a výstav (sdílení formou vyprávění, referáty, prezentace, besedy s rodinnými příslušníky jiných národností apod.) a v předmětu obraz světa a literatura seznamováním se s vybranou literaturou pocházející z jiných zemí,
- v předmětu anglický jazyk a další cizí jazyk v přiměřené úrovni náročnosti zařazováním zeměpisně společenských témat zahrnujících informace o zemích Evropy či jiných zemích světa a různé formy poznávání zemí daného jazyka a jejich kultury a tradic,
- využití lektorů z cizích zemí pro poznávání jejich země a kultury tak, že je pravidelně zorganizován tematický týden (např. britský týden...) a žáci jsou seznámeni s hudbou, historií, tradicemi, uměním, typickou kuchyní apod.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech		OS	LIT	AJ	DCJ	D	VO	Z
Evropa a svět nás zajímá	VMEGS1	X	X	X	X	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	VMEGS2	X	X	X	X	X	X	X
Jsme Evropané	VMEGS3	X	X	X	X	X	X	X

4.5.4 MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Multikulturní výchova žáky seznamuje s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami, a tím je vede k jejich chápání a oceňování prostřednictvím vnímání jejich přínosů, k respektování a toleranci prostřednictvím nacházení společných bodů a možností spolupráce a vzájemného obohacování i k uvědomování si vlastní kulturní identity ve světě sociokulturní rozmanitosti.

V 1.-6. ročníku je téma integrováno do vyučovacího předmětu **obraz světa**.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se v 7.-9. ročníku nejvýrazněji realizují v předmětech **komunikace a sloh, obraz světa, dějepis, zeměpis, výchova k občanství**, nicméně svou podstatou a souvislostí s obecnými tématy prostředí, v němž se žáci pohybují a z něhož vycházejí, ať už jde o prostředí školy, rodiny či prostředí širší, jsou přirozeně začleněny do téměř všech předmětů.

Průřezové téma je realizováno především těmito způsoby:

- vytváření a podporování vstřícné, tolerantní a spolupracující atmosféry ve škole, mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem, ve vztazích se zákonnými zástupci i místní komunitou, otevřené všem odlišnostem, nejen kulturním, ale i osobnostním, zájmovým, sociálním, náboženským a jiným, a motivováním k vzájemné podpoře a pomoci,
- poskytování prostoru pro vyjadřování pocitů a názorů, hodnot a postojů osobních i rodinných a pro sdílení zvyků a tradic, zážitků a zkušeností i sdílení výsledků vlastní práce či originálních nápadů, vedoucí k poznávání osobní i kulturní jedinečnosti každého člověka (diskuze, kruhy, komunitní kruhy, narozeninové kruhy, besedy se zákonnými zástupci žáků cizinců, tematické referáty a prezentace žáků apod.),
- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů všech okruhů do souvisejících témat výuky předmětu obraz světa, zeměpis, dějepis, výchova k občanství a příležitostného zařazování výše uvedených obsahů v kontextu aktuálních událostí dle zájmu žáků,
- poznávání umění různých kultur či etnik a jeho souvislostí s národními či etnickými specifiky, tradicemi a hodnotami v předmětech výtvarná a hudební výchova,
- v předmětech komunikace a sloh, anglický a další cizí jazyk poznáváním jiných kultur a etnik prostřednictvím setkávání a komunikace s cizinci, sdílením osobních zkušeností, organizací tematických týdnů podle rodné země lektorů, prostřednictvím vhodné literatury, příležitostnými návštěvami kulturních akcí v multikulturním duchu a zařazováním zkoumání jazyků jako odrazů kulturních základů národa,
- v předmětu obraz světa v rámci výuky užívání ICT jako informačních zdrojů sledováním postojů a názorů prezentovaných v různých zdrojích s cílem vnímat a reflektovat případné projevy diskriminace a rasové či jakékoli jiné nesnášenlivosti.

Multikulturní výchova		OS	KS	D	VO	Z
Kulturní difference	Mkv1	X	X	X	X	X
Lidské vztahy	Mkv2	X	X	X	X	X
Etnický původ	Mkv3	X	X	X	X	X
Multikulturalita	Mkv4	X	X	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	Mkv5	X	X	X	X	X

4.5.5 ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Environmentální výchova vede žáky ke komplexnímu a do souvislostí propojenému poznávání a chápání vztahů lidí a životního prostředí, ke zkoumání vlivů člověka a dopadů lidského jednání na proměňování prostředí z různých pohledů (ekologických, ekonomických, vědecko-technických, politických a občanských, z pohledu dlouhodobé budoucnosti, z hlediska lokálního, regionálního i globálního významu). Cílem je rozvíjení vědomého zodpovědného přístupu směřujícího k udržitelnému rozvoji.

V 1.-6. ročníku je téma integrováno do vyučovacího předmětu **obraz světa**.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se v 7.-9. ročníku nejvýrazněji realizují v předmětech **zapojení do práce a fungování skupiny, zeměpis, přírodopis, chemie**.

Průřezové téma je realizováno především těmito způsoby:

- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů všech okruhů do souvisejících témat výuky (především velké příběhy zahrnující informace o příčinách a motivech vývoje civilizace a jeho pozitivních i negativních dopadech),
- příležitostného zařazování některých obsahů do kontextu aktuálních událostí či svátků (např. Světový den vody, Den Země, Mezinárodní den čistého ovzduší, Čistý Ladův kraj apod.),
- příležitostná spolupráce s ekologicky orientovanými organizacemi a institucemi (exkurze, výlety, školy v přírodě),
- vlastní příklad a vedení ke každodenním praktickým činnostem a návykům podporujícím péči o prostředí a udržitelný rozvoj (třídění odpadu, úsporné zacházení s vodou, energiemi, materiály apod.).

Environmentální výchova		OS	PR	PŘ	FY	CH
Ekosystémy	EV1	X	X	X	X	X
Základní podmínky života	EV2	X	X	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	EV3	X	X	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	EV4	X	X	X	X	X

4.5.6 MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Mediální výchova vede žáky k získávání základní mediální gramotnosti potřebné k tomu, aby se dokázali svobodně, aktivně a zodpovědně pohybovat v dnešním informacemi přehlceném světě, a to jak v roli příjemců informací, tak i v roli tvůrců a komunikátorů sdělení. Prostřednictvím mediální výchovy žáci získávají základní poznatky o rolích a fungování médií, osvojují si dovednosti analyzovat a kriticky hodnotit mediální sdělení, posuzovat jejich věrohodnost, rozpoznávat manipulaci a také schopnost pracovat s vlastními sděleními a volit vhodné prostředky pro komunikaci.

V 1.-6. ročníku je téma integrováno do vyučovacího předmětu **obraz světa**.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se v 7.-9. ročníku nejvýrazněji realizují v předmětech **komunikace a sloh, informatika, hudební výchova, výtvarná výchova**, částečně pak i v dalších předmětech.

Průřezové téma je realizováno především těmito způsoby:

- v rámci předmětu obraz světa a komunikace a sloh používáním principů metody Kritického čtení obecně při výuce čtení a při jakékoliv práci s informacemi a různými informačními zdroji, dále také zařazováním skupinových dílen kritického čtení, přímo zaměřených na kritickou analýzu, třídění a hodnocení informací z různých textů, včetně článků z vybraných médií či audiovizuálních sdělení (orientační prvky, rozlišování bulvárních a reklamních prvků, chápání podstaty sdělení, cílů a pravidel), na 2. stupni základní práci s interpretací vztahu mediálních sdělení a reality na konkrétních příkladech ze školní práce či běžného života a zkoumáním stavby věkově úměrných mediálních sdělení a postojů a názorů autora v rámci čtenářských dílen,
- používáním principů kritického čtení a kritického myšlení i v ostatních předmětech, v nichž žáci pracují s informacemi z různých zdrojů,
- v předmětech obraz světa, výchova k občanství, dějepis a výtvarná výchova a hudební výchova v rámci probíraných konkrétních témat dále také zkoumáním vlivu médií na související společenské jevy, postoje a názory jednotlivců či skupin,
- v předmětu obraz světa při práci s různými digitálními informačními zdroji zejména identifikováním reklamních sdělení a rozlišováním věrohodných a nevěrohodných zdrojů,
- tvorbou školního časopisu Zprávy z Mozaiky.

Mediální výchova		OS	KS	INF, M	HV	VV
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	MV1	X	X	X		
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	MV2	X	X	X		
Stavba mediálních sdělení	MV3	X	X	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	MV4	X	X	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti	MV5	X	X	X		
Tvorba mediálního sdělení	MV6	X	X	X	X	X
Práce v realizačním týmu	MV7	X	X	X	X	X

5. UČEBNÍ PLÁN

„Učit podrobnosti znamená vnášet zmatek, určovat vztahy mezi věcmi znamená předávat vědomosti.“¹⁰

5.1 POZNÁMKY K UČEBNÍMU PLÁNU

Obsah vyučovacích předmětů je patrný přímo z tabulky učebního plánu, níže vysvětlujeme především mezipředmětové vztahy, věkově heterogenní vzdělávání, učební plán v Montessori školách pro dospívající a organizační podmínky vzdělávání.

5.1.1 MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY A VĚKOVĚ HETEROGENNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Spolupráce mezi žáky od 6 do 12 let a od 12 do 15 let je přínosná pro vývoj celé osobnosti. Díky věkově smíšeným třídám nebo skupinám a díky spojování tříd v rámci rozvrhu probíhá velmi hladce integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i žáků mimořádně nadaných, ať už jsou nadaní jen v jedné oblasti, či celkově. Propojení 1.-6. ročníku a 7.-9. ročníku podporuje sociální učení, žáci jsou motivováni k práci, proto je učební plán uzpůsoben tak, aby bylo propojování ročníků co nejsnazší.

Od 1. do 6. ročníku díky Montessori kurikulu propojujeme výuku všech vzdělávacích oblastí. Jedna klíčová lekce je často zaměřena na rozvoj několika oblastí současně. Proto využíváme podobně jako jiné Montessori školy možnost sloučit vzdělávací oblasti do jednoho vyučovacího předmětu obraz světa. V 7.-9. ročníku probíhá výuka také propojeně, v učebním plánu jsou však předměty rozděleny, a to z několika důvodů. Přestože výuka probíhá především projektově, propojením učiva a očekávaných výstupů z několika vzdělávacích oblastí současně, jednotliví učitelé se specializují na různé vyučovací předměty. Dalším důvodem je, že sumativní hodnocení na vysvědčení v rámci jednotlivých předmětů je srozumitelnější pro střední školy, proto využíváme běžně srozumitelné názvy vyučovacích předmětů, nikoli názvy předmětů tak, jak je to v souladu s Montessori kurikulem. Díky rozdělení do vyučovacích předmětů se žáci snáze orientují v jednotlivých vědních disciplínách i ve svém vlastním postupu kurikulem.

5.1.2 UČEBNÍ PLÁN V MONTESSORI ŠKOLÁCH PRO DOSPÍVAJÍCÍ

Maria Montessori popisuje v příloze B knihy *Od dětství k dospívání* učební plán pro období dospívání, tj. od 12 do 18 let, rozdělený na čtyři hlavní oblasti: etická výchova a tělesná péče, možnosti sebevyjádření, výchova v souvislosti s duševním vývojem, vzdělání jako příprava na dospělost.

V našem vzdělávacím programu propojujeme Montessori vzdělávání s rámcovým vzdělávacím programem tímto způsobem:

Oblast Montessori kurikula	Vyučovací předmět	Zahrnuté vzdělávací obory
Etická výchova a tělesná péče	Výchova ke zdraví a tělesná výchova	Výchova ke zdraví
		Tělesná výchova
Možnosti sebevyjádření	Hudební výchova	Hudební výchova
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova
	Komunikace a sloh	Český jazyk a literatura – komunikační a slohová výchova

¹⁰ Montessori, M.: *Od dětství k dospívání*. Triton, Praha 2011, s. 76. ISBN: 978-80-7387-478-0.

	Literatura	Český jazyk a literatura – literární výchova
Výchova v souvislosti s duševním vývojem	Výchova k občanství	Výchova k občanství
	Matematika	Matematika a její aplikace
	Informatika	Informatika
	Český jazyk	Český jazyk a literatura – jazyková výchova
	Anglický jazyk	Cizí jazyk
	Další cizí jazyk	Další cizí jazyk
Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů	Přírodopis	Přírodopis
	Zeměpis	Zeměpis
	Zapojení do práce a fungování skupiny	Člověk a svět práce
Vzdělání jako příprava na dospělost – studium vývoje lidstva a budování civilizace	Fyzika	Fyzika
	Chemie	Chemie
Vzdělání jako příprava na dospělost – studium dějin lidstva	Dějepis	Dějepis

5.1.3 ORGANIZAČNÍ PODMÍNKY

Vzdělávání probíhá v naprosté většině případů v pracovních cyklech. Pracovní cyklus je organizační forma, vědecky ověřená doktorkou Montessori i později, vědecká ověření souhrnně popisuje Angeline Stoll Lillard ve své knize Montessori: The Science Behind the Genius.

Maria Montessori zjistila, že žák pracuje neefektivněji, pokud si vybere produktivní a náročnou práci, soustředí se na úkol, dokončí práci, odpočine si bez vyrušování ostatních. M. Montessori uvádí, že pro to, aby se to všechno stalo, jsou nezbytné minimálně tři hodiny nepřetržitého času. Doktorka Montessori vysvětluje tuto problematiku v knize The Advanced Montessori Method, sv. I. Bylo provedeno velké množství zajímavých výzkumů v otázce změny činnosti se stejnými výsledky – konkrétně, že častá změna činností způsobuje větší únavu než nepřetržitá práce jednoho druhu a že náhlé přerušení je únavnější než vytrvalá práce. Pokud se sami rozhodneme, kdy si uděláme přestávky, pak nám přestávky prospívají, ale pokud je načasování uloženo externě, přestávky mohou narušovat koncentraci.

V rámci tohoto přibližně tříhodinového pracovního cyklu žáci dostávají lekce, vybírají si materiály pro práci, dělají si přestávky, pracují svým vlastním tempem, mají možnost volby.

5.2 TABULACE UČEBNÍHO PLÁNU

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	Název části vzdělávacího oboru	Vyučovací předmět	Zkratka vyučovacího předmětu	1. stupeň					2. stupeň									
					1.-5. ročník					6.-9. ročník									
					1.	2.	3.	4.	5.	Naše časová dotace součet	RVP min. čas. dotace	Naše časová dotace součet	Naše časová dotace součet	RVP min. čas. dotace					
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura		Obraz světa	OS	8	8	7	6	6	35	33	5	x	x	x	5	17	15	
					x	x	x	x	x	x		x	1	1	1	3			
					x	x	x	x	x	x		x	2	2	2	6			
					x	x	x	x	x	x			1	1	1	3			
	Cizí jazyk		Obraz světa	OS	1	1	3	3	3	11	11	9	4	x	x	x	4	13	12
			Anglický jazyk	AJ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	3	3	3	9		
			Další cizí jazyk	DCJ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	3	3	6	6	6
	Matematika a její aplikace		Obraz světa	OS	5	5	5	5	5	25	25	20	5	x	x	x	5	17	15
			Matematika	M	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	4	4	4	12	

Informatika	Obraz světa	OS	x	x	x	1	1	2	2	2	1	x	x	1	4	4
			x	x	x	x	x	x	x	x	x	1	1	3		
Člověk a jeho svět	Obraz světa	OS	2	2	2	3	4	13	13	11	x	x	x	x	x	x
Člověk a svět práce	Obraz světa	OS	2	2	2	1	3	2	10	5	3	x	x	3	13	3
Člověk a společnost	Zapojení do práce a fungování skupiny	PR	x	x	x	x	x	x	x	x	x	3	3	4	10	
Člověk a společnost	Obraz světa	OS	x	x	x	x	x	x	x	x	2	x	x	2	11	10
Člověk a společnost	Dějepis	D	x	x	x	x	x	x	x	x	2	2	2	6		
Člověk a společnost	Výchova občanství	VO	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1	1	1	3	
Člověk a příroda	Obraz světa	OS	x	x	x	x	x	x	x	x	2	x	x	2		
Člověk a příroda	Přírodopis	PŘ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	2	2	2	6	20
Člověk a příroda	Obraz světa	OS	x	x	x	x	x	x	x	x	2	x	x	2		
Člověk a příroda	Zeměpis	Z	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1	1	1	3	
Člověk a příroda	Fyzika	FY	x	x	x	x	x	x	x	x	x	2	2	2	6	
Člověk a příroda	Chemie	CH	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1	1	1	3	

6. UČEBNÍ OSNOVY

6.1 SPOLEČNÉ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PRO VÝUKU V 1.-6. ROČNÍKU

Vzdělávací strategie pro výuku žáků 1.-6. ročníku vycházejí z charakteristik druhého vývojového období i ze základních potřeb žáků v tomto věku (fyzilogických a psychologických) popsanych Marií Montessori a jsou plně v souladu s rámcovým vzdělávacím program pro základní vzdělávání.

Období od 6 do 12 let je klidným obdobím stability a kontinuálního růstu, které je ideální pro učení se nových věcí. Žák v tomto věku...

- má jasný intelekt a užívá logické uvažování
- rozvíjí schopnost zdůvodňování
- používá kreativní představivost
- zkoumá kulturní svět
- zkoumá společnost skrze skupinu svých spolužáků
- rozvíjí smysl pro morálku
- tíhne ke sdružování do skupin
- obdivuje hrdiny a má potřebu následovat lídry

„Přechod k druhému stupni vzdělávání je přechodem od smyslového, materiálního k abstraktnímu. Potřeba abstrakce a intelektuální činnosti začíná být pocíťována kolem sedmého roku věku.“

Od dětství k dospívání, str. 5.

6.1.1 VĚKOVĚ SMÍŠENÁ STUDIJNÍ SKUPINA

Ve skupině žáků od 1. do 6. ročníku využíváme principu práce ve věkově smíšených skupinách, které odpovídají přirozeným populačním a kulturním skupinám. Žáci 1. až 6. ročníku pracují společně v pracovních koutcích ve velké učebně, která je zařízena tak, aby tvořila připravené prostředí vyhovující všem žákům ve druhém vývojovém období, tj. věku 6-12 let. Zde žáci využívají specifické učební koutky pro studium učiva z různých vzdělávacích oblastí.

Učitel plánuje lekce pro různé skupiny žáků, připravuje také lekce pro skupiny žáků napříč ročníky. Při plánování vychází ze svých záznamů, pozorování a dobré znalosti schopností jednotlivých žáků. Tento přístup podporuje maximální individualizaci výuky. Díky svobodné volbě tvorby skupin pro samostatnou práci se mnoho spontánních činností ve třídě děje také přirozeně ve věkově smíšených skupinách. Starší žáci se učí být mladším nápomocni, mladší žáci získávají ve starších své vzory, které ochotně následují.

Tento přístup umožňuje efektivní učení vedené vnitřní motivací žáků a je plně inkluzivní.

6.1.2 TŘÍHODINOVÝ PRACOVNÍ CYKLUS

Pro zachování efektivního učení tak, jak bylo vypořádáno a popsáno Marií Montessori, využíváme práce v tříhodinových pracovních cyklech. Každý den jsou realizovány dva pracovní cykly, dopolední a odpolední. Během dopoledního pracovního cyklu jsou zařazovány převážně lekce vzdělávací se zaměřením na koncentrovanou práci, kdy se každý žák může plně soustředit, během odpoledního pracovního cyklu je

zařazováno větší množství lekcí pro větší skupiny žáků, např. komunitní kruhy, poslech hlasitého čtení, lekce kreativního tvoření, hra na hudební nástroje, společný zpěv, pracovní a úklidové činnosti. Činnosti odpoledního pracovního cyklu dále přecházejí do programu odpolední družiny.

V průběhu pracovních cyklů mají žáci možnost odcházet na toaletu, v průběhu dopoledne i odpoledne se nasvačit, odpočinout si v rámci domluvených pravidel (např. tichou četbou z knih, relaxačními cvičeními, úklidovými činnostmi). Všechny tyto činnosti si žák může volit pouze v případě, že nezasahují do přímého výukového procesu.

Tříhodinový pracovní cyklus tedy integruje vyučovací hodiny a individuální přestávky. V jednu chvíli skupina žáků ve třídě pracuje s učitelem, další část žáků pracuje samostatně a někteří svačí. Před obědem mají žáci v rozvrhu volno tak, aby se mohli proběhnout venku a pohrát si na čerstvém vzduchu.

6.1.3 PŘIPRAVENÉ PROSTŘEDÍ

Pedagogové v Mozaice připravují a udržují vhodné prostředí pro práci věkově smíšené skupiny žáků od 6 do 12 let. Základem připraveného prostředí jsou speciálně navržené Montessori pomůcky uspořádané ve třídě v učebních koutcích, učebna je vybavena velkým množstvím literatury, beletrie i odborných knih dostupných žákům pro samostatné studium. Prostředí takto připravené třídy inspiruje žáky ke zkoumání vnějšího světa.

Výuka se často odehrává mimo budovu školy, jak v okolí blízkém (školní zahrada, další pozemky školy, les), tak širším (knihovna a domov pro seniory v Mnichovicích, kulturní a vzdělávací instituce v Říčanech i v Praze apod.). Žáci samostatně plánují výpravy za poznáním, organizují pohybové aktivity, turistické výlety apod.

„Jestliže člověk přemýšlí o tom, jak děti připravit, aby mohly vystoupit z uzavřeného prostředí, kde je dospělí vychovávají do věku sedmi let, napadají je široké možnosti. Vyjít ze třídy a vstoupit do okolního světa, který obsahuje všechno, samozřejmě znamená otevřít širokánské dveře různým metodám vyučování. Tento případ je srovnatelný s událostí, kdy se v dějinách pedagogiky objevil spis J. A. Komenského Orbis sensualium pictus (Svět smyslných věcí namalovaných).“

Od dětství k dospívání str. 31

6.1.4 PRÁCE V UČEBNÍCH KOUTCÍCH

Pomůcky a výukové materiály jsou ve třídě rozděleny dle vzdělávacích oblastí do učebních koutků, proto mohou ve třídě paralelně v průběhu pracovního cyklu ve stejnou dobu probíhat různé činnosti.

V jednom okamžiku může situace ve třídě vypadat například takto: Skupina žáků pracuje s jedním z učitelů s pomůckou z českého jazyka, druhý učitel vysvětluje násobení s pomůckou z matematiky, anglicky mluvící učitel se skupinou žáků vytleskává rytmické vzorce, jiní žáci si samostatně vyberou práci s procvičovacím pracovním sešitem z českého jazyka, další studují podrobnosti z časové přímky vývoje života na Zemi, někteří si tiše čtou.

„Předměty obsažené v různých pomůckách byly navrženy, sesbírány, seřazeny a umístěny ve třídě nebo v prostředí dítěte z určitého důvodu a s cíleným záměrem. Plán, struktura a obsah dobré Montessori předškolní třídy jsou založeny na znalostech vývojových potřeb v různých fázích dětství.“

*What You Should Know about Your Child p. 98
(Co byste měli vědět o svém dítěti)*

6.1.5 VYUŽITÍ MONTESSORI POMŮCEK

Žáci ve třídě pracují s Montessori pomůckami několika typů.

- **Montessori pomůcky** jsou ve třídě k dispozici na otevřených policích v jednotlivých učebních koutcích, s jejich využitím jsou žákům vysvětlovány základní koncepty i pokročilé učivo. Práci s pomůckou představuje nejprve učitel, žáci dále pracují nejprve na úrovni smyslové, následují postupy prezentované učitelem, později s pomůckami odvozují písemné postupy. Opakovaná práce s pomůckami vede k pamětnému nácviku, při odvozování postupů žáci aktivně využívají abstraktní zdůvodňující mysl, jejíž zapojení v procesu myšlení je pro věk 6-12 let charakteristické.

„Toto je přechod k abstrakci, přechod od pomůcek k papíru v provádění matematických operací. Po nějaké době dítě opustí pomůcky a vyřeší daný problém přímo na papíře. (...) Nejdříve musíme celou myšlenku představit dítěti s pomocí konkrétní pomůcky, a následně mu pomoci se svobodně posunout směrem k abstrakci.“

Tvořivý vývoj v dítěti, Sv. 2, str.154-155

- **Časové přímky** pomáhají žákům utvářet si představu o světě jako celku, seznamují žáky se vznikem a vývojem života na Zemi, s vývojem lidských kultur i s historií českých zemí.
- **Specifické impresionistické plakáty** podporují představivost žáků při vysvětlování faktů, které nevidíme a nemůžeme si je prohlédnout (např. fotosyntéza, vrstvy Země, vliv slunečních paprsků na život na Zemi). Pomocí těchto plakátů jsou představovány mnohá fakta z oblasti Montessori kurikula Kosmická výchova, která odpovídá dle RVP ZV vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Kosmická výchova navíc využívá principu propojování jednotlivých faktů do velkého celku a utváření souvislostí.
- **Další materiály** zaměřující se na jednotlivé koncepty a představující tematické okruhy základů přírodních a společenských věd.

„Rozum dítěte v tomto věku pracuje v abstraktní rovině. Nespokojuje se s pouhou sbírkou faktů; snaží se přijít na kloub příčinám. Tohoto psychologického stavu je nutné využívat. Dovoluje totiž na věci nazírat v plném rozsahu a upozorňuje, že všechno se vším na světě souvisí.“

Od dětství k dospívání, str. 34

6.1.6 SVOBODA A DISCIPLÍNA

Žáci mají ve třídě v rámci třídních pravidel a limitů velkou míru **svobody v rozhodování**. Žáci si v rámci domluvených pravidel svobodně volí práci, s kým a kde ve třídě chtějí pracovat, volí si dobu přestávky na svačinu a čas, kdy si chtějí dojit na toaletu. Možnost samostatně se rozhodovat v případech, kdy je to jen trochu možné, podporuje rozvoj samostatnosti a seberegulace žáků, vede k sebeutváření osobnosti a formování individuality přirozeným způsobem, jak to popisuje v odborné literatuře Marie Montessori. Žáci dodržují délku doby pro práci a pro odpočinek stanovenou rozvrhem hodin.

„Práce je základním kamenem svobody. Svoboda našich dětí má jako své omezení společnost, protože svoboda neznámá, že si někdo bude dělat, co chce, ale to, že člověk dokáže ovládnout sám sebe.“

Základní myšlenky Montessori vzdělávací teorie, str. 36

Disciplína je v pedagogice Marie Montessori chápána jako praxe v nácviku toho, aby lidé dodržovali určitá pravidla a pravidla slušného chování a kontrolované chování vycházející z tohoto návyku. Proto jsou zároveň

se svobodami ve třídě **jasně definovaná pravidla**, která souvisí se třemi oblastmi společného soužití ve třídě. Třída je....

- místo pro práci
- místo, kde se vzájemně respektujeme
- místo, kde pečujeme o společné prostředí

Průběžně s žáky pravidla konkretizujeme, vysvětlujeme si konkrétní dopady těchto pravidel při každodenních běžných situacích i v komunitních kruzích. Tento přístup si klade za cíl podpořit sociální rozvoj žáků.

6.1.7 SOCIÁLNÍ A MORÁLNÍ ROZVOJ

Sociální rozvoj, kterým procházejí žáci v období 6-12 let, si klade tyto cíle: pracovat na sobě, být nápomocný druhým a naučit se vhodně chovat ve společnosti věkově smíšené třídy. V Mozaice aktivně pracujeme s vnitřní motivací žáků. Vnitřní motivace pro práci je větší v případech, pokud si žák může činnost samostatně zvolit. Možnost volby a samostatného rozhodování vede k rozvoji zodpovědnosti žáků. Učitelé pak dále individuálně podporují žáky, kteří mají míru vnitřní motivace pro práci méně rozvinutou, a k samostatné práci potřebují větší míru podpory dospělého.

Důležitou charakteristikou druhého věkového období je intenzivní morální rozvoj. Při běžných každodenních situacích mezi spolužáky, při skupinových činnostech ve třídě i společných hrách venku mají žáci možnost neustále analyzovat sociální situace, ke kterým dochází. Žákům je dáván prostor pro co největší míru samostatného řešení situací, ať už jde o plánování a přípravu školní akce, návrhy zlepšení stávajících pravidel či řešení konfliktních situací mezi spolužáky. Dospělá osoba v tomto procesu působí jako poradce, naslouchá názorům žáků, nechává je aktivně hledat vlastní řešení vznikajících situací, případně předkládající vhodné možnosti řešení. Utvářením si vlastního názoru, co je správné a co ne, v závislosti na zpětné vazbě okolí, si žáci postupně budují vlastní žebříček hodnot.

„Je to ve 2. fázi vývoje, od 6 do 12 let, kdy si dítě začíná uvědomovat dobro a zlo, a to nejen ve vztahu k vlastním činům, ale také ve vztahu k jiným lidem. Problémy související s dobrem a zlem jsou pro tento věk charakteristické; formuje se morální uvědomění, což později vede k vývoji sociálního citění.“

Absorbující mysl, str. 177

6.1.8 JAK SE ŽÁCI VE VĚKU 6-12 LET UČÍ

Výuka žáků ve věku 6-12 let se opírá o několik základních pilířů. Jsou to zejména tyto:

- **Velké příběhy** jsou základem veškeré práce v Montessori základní škole. Pět velkých příběhů seznamuje postupně žáky se vznikem vesmíru, Země, vznikem a vývojem života na Zemi, historií prvních lidí a s počátky komunikace pomocí jazyka a čísel. Od těchto příběhů se odvíjí studium všech vzdělávacích oblastí. Velké příběhy jsou vyprávěny všem novým žákům ve třídě vždy v průběhu prvních týdnů v každém školním roce. Starší žáci se zapojují při naslouchání, plánování doplňkových exkurzí, přípravě prezentačních pokusů apod.
- **Klíčové lekce** každému jednotlivému žákovi otevírají nové studijní oblasti, pomáhají mu osvojit si konkrétní učivo či překonat obtíže. Pro různé žáky se tedy seznam prezentovaných klíčových lekcí může lišit, stejně tak se u jednotlivých žáků může lišit úroveň dosažení poznatků, dovedností a postojů. Tyto odlišnosti vycházejí z individuálních rozdílů mezi jednotlivými žáky jak na úrovni intelektuální, osobnostní, tak zájmové.

- **Samostatná práce žáků** je základem učení a sebeutváření osobnosti. Nejde o to jen plnit zadané úkoly, ale umět si smysluplně vybrat činnost, která žákům pomůže posunout se v určité oblasti. Samostatná práce žáků ve třídě probíhá procvičováním s pomůckami a pracovními listy, procvičováním angličtiny pomocí výukového programu, čtením knih ze školní knihovničky, procvičováním psaní s písmenky a gramatiky s pracovním sešitem. Dále žáci samostatně zpracovávají rozpracované projekty (studium konkrétních podrobností z časových přímek, rozpracováváním informací z výukových plakátů), plánují výpravy za poznáním aj. K samostatné práci žáci ve třídě využívají odbornou literaturu, internet, další technologické vybavení třídy, prostory zahrady a dalších pozemků školy. Samostatnou každodenní prací je i péče o prostory třídy, probíhající nejen v předem stanoveném čase na konci pracovního cyklu, ale také v průběhu pracovního cyklu.

„.....přechod od jedné fáze k druhé vždy následuje za prací, která byla udělána rukama s pomocí skutečných věcí, prací, která byla doprovázena duševním soustředěním.“

Absorbující mysl, str. 213

- Žáci plánují a připravují **výpravy za poznáním**. Tyto výpravy vycházejí ze zájmu žáků dozvědět se více k vybraným tématům, vyjít z omezeného prostředí třídy do světa. Jde jak o výlety nebo exkurze, návštěvy muzeí, knihoven či domova pro seniory, tak o návštěvy odborníků z praxe v jejich prostředí apod.

„Jakmile totiž vyjde z budovy, svět se mu otevírá sám od sebe. Vezměme je ven a ukažme mu realitu, místo abychom vyráběli předměty, které představují myšlenky, a zavírali je do skříní. (...) Znalost světa si osvojujeme psychologicky pomocí obrazotvornosti. Podrobně zkoumáme realitu a potom si představujeme celek. (...) Je zcela zřejmé, že kontakt s realitou s sebou přináší především značné množství znalostí. Takto probuzená inspirace posiluje inteligenci, což byl záměr.“

Od dětství k dospívání, str. 32-33

6.1.9 ZAPOJENÍ ŽÁKŮ 6. ROČNÍKU DO VĚKOVĚ SMÍŠENÉ SKUPINY ŽÁKŮ 1. AŽ 5. ROČNÍKU

V Mozaice probíhá výuka žáků 6. ročníku v interakci s žáky prvního stupně. Propojení všech žáků v druhém vývojovém období do věkově smíšené skupiny ve věku 6-12 let je jedním ze základních konceptů Montessori pedagogiky vyplývajících z věkových charakteristik jednotlivých vývojových období a umožňuje žákům 6. ročníku neefektivnější učení a osvojování si nových dovedností.

Žáci 6. ročníku stále ještě procházejí druhým vývojovým obdobím, obdobím stabilního vývoje vedeném logickou zdůvodňující myslí, která žáky motivuje hledat odpovědi na otázky. Mohou ještě plně využívat benefitu práce s pomůckami ve vhodně připraveném prostředí, rozšiřují si celkovou představu o fungování světa jako celku. K dalšímu samostatnému studiu, vycházejícímu často z jejich zájmu, využívají informačních zdrojů jak ve třídě, tak mimo školu. Žáci 6. ročníku už zpravidla mají velmi dobře osvojené dovednosti efektivního studia, proto se často pouštějí do velkých studijních projektů a nebojí se výzev.

Mezi 5. a 6. ročníkem je plynulý přechod. V průběhu 6. ročníku si žáci převážně prohlubují stávající znalosti a těží z výhody práce s pomůckami. Pomocí specifických pomůcek se mohou lehce seznámit nejen se základními koncepty a učivem, ale i se složitějšími koncepty, které lze v mnoha případech označit jako rozšiřující učivo. Každý žák však pracuje dle svých možností, úroveň osvojení rozšiřujících znalostí je individuální a u různých žáků se liší.

Vzhledem ke každodenním možnostem morálního a sociálního rozvoje v průběhu uplynulých pěti let se žáci 6. ročníku často stávají přirozenými vůdci ve věkově smíšené skupině, jsou průvodci a pomocníky mladším spolužákům, jsou jim příkladem. Dokáží být velmi nápomocní při stanovování pravidel, při dohledu nad jejich dodržováním, při řešení konfliktů mezi mladšími. Podnětně přispívají do společných diskuzí při komunitních kruzích. Fungování komunity studijní skupiny žáků ve věku 6–12 let dobře rozumí díky uplynulým létům, která zde strávili. Velmi aktivně se zapojují do pořádání společných školních akcí a záleží jim na fungování třídy i školy jako celku.

Při samostatném studiu žáci intenzivně pracují s různými informačními zdroji. Ke studiu využívají odbornou literaturu, případně internet. Práce s odbornou literaturou vede ke zvyšování čtenářské gramotnosti, porozumění a pochopení textu, umožňuje studovat konkrétní témata v rozsahu, který si žák zvolí, a zcela nahrazuje práci s učebnicemi. V případě zájmu o některou oblast studia žáci samostatně plánují výpravy za poznáním mimo budovu školy, např. do knihoven, muzeí, na výstavy, domlouvají návštěvy specificky zaměřených firem. Tyto výpravy jsou důležitou součástí vzdělávání a žáci 6. ročníku bývají v samostatném plánování těchto akcí velmi aktivní.

Předěl mezi druhým a třetím vývojovým obdobím u žáků nastává okolo věku 12 let, v průběhu 6. ročníku. Proto se žáci 6. ročníku v Mozaice často připojují ke studijní skupině žáků 7.–9. ročníku, při společných lekcích nebo projektech. Znaky adolescence a přechodu do třetího vývojového období se u žáků 6. ročníku začínají objevovat většinou individuálně v průběhu školního roku. Postupně si tedy uvědomují, že s přechodem do 7. ročníku se jejich život a způsob studia velmi změní. Na konci 6. ročníku už jsou všichni na tuto velkou změnu připraveni.

6.1.10 ROZDĚLENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBSAHU DO VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Pro plné propojení vzdělávacího obsahu všech vzdělávacích oblastí do jednoho smysluplného celku je v Mozaice vytvořen pro práci v 1.–6. ročníku jeden integrovaný předmět nazvaný obraz světa. Obsah předmětu obraz světa je tvořen vzdělávacím obsahem, který je vymezen očekávanými výstupy všech vzdělávacích oblastí (oborů) stanovených v učebním plánu.

Přestože jsou vzdělávací oblasti integrovány do jednoho vyučovacího předmětu obraz světa, je možné v rámci tohoto předmětu popsat dosahování výstupů v rámci jednotlivých **vzdělávacích** oblastí.

6.2 OBRAZ SVĚTA

Název vyučovacího předmětu: obraz světa

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět je realizován v pracovních cyklech v duchu Montessori pedagogiky, zahrnuje jednak výuku jazykových oborů, matematiky, informačních a komunikačních technologií, zároveň propojuje témata z oblasti společenských a přírodních věd, v návaznosti na manuální práci a pohyb. Vzdělávací obsah není roztříštěn na jednotlivá témata jako v případě běžně vyučovaných předmětů, ale umožňuje žákům poznávat a učit se v souvislostech.

Obsahové vymezení

Pro 1.–6. ročník je obsah tohoto vyučovacího předmětu tvořen obsahem všech vzdělávacích oblastí a oborů stanovených v učebním plánu: Jazyk a jazyková komunikace (český jazyk a literatura, cizí jazyk), matematika a její aplikace, informační a komunikační technologie, člověk a jeho svět, umění a kultura (výtvarná výchova, hudební výchova) a člověk a zdraví (výchova ke zdraví a tělesná výchova).

V rámci předmětu jsou zařazeny tematické okruhy všech průřezových témat, jak formou integrace do vzdělávacího obsahu, tak speciálními projekty.

Časové vymezení

1.-5. ročník

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
22	22	22	26	26

6. ročník

6. ročník
29

Organizační vymezení

Společná práce žáků od 6 do 12 let je základním principem, díky kterému se žáci efektivně učí, výuka probíhá v učebních koutcích v jedné společné učebně. Rozdělení do učebních koutků odpovídá vymezení vzdělávacích oblastí dle RVP ZV, respektive rozdělení do vzdělávacích oborů (v případě přírodopisu, dějepisu apod.).

Pomocí úvodní prezentace je žák uveden do tématu. Následně se tématu dále věnuje, buď pomocí pomůcek, s využitím vlastních příkladů, procvičovacích cvičení, pracovních listů, odborné literatury apod. Jde o práci buď samostatnou, skupinovou nebo pod vedením pedagoga. V oblastech studia kosmické výchovy (oblast Montessori kurikula propojující společenské a přírodní vědy, v návaznosti na umění a kulturu) si žák na základě úvodní prezentace vybírá oblast, které se bude věnovat hlouběji. Následně téma zpracovává, prohlubuje poznatky o něm, případně je předává ostatním. Ke své práci má možnost využít všechny dostupné didaktické pomůcky, literaturu, modely, počítače apod. Průběh, dokončení práce a dodržování stanovených termínů je průběžně konzultováno a zaznamenáváno učitelem.

Vzdělávací obsah je propojován tak, aby umožnil žákovi poznávat a učit se v souvislostech. V rámci vyučování jsou přirozeně integrována témata z oblastí matematiky, přírodovědy, fyziky, chemie, zeměpisu i historie, také výtvarné a hudební výchovy do výuky prvního cizího jazyka, tedy angličtiny, s využitím metody CLIL. Anglicky mluvící pedagog vede ve třídě lekce v anglickém jazyce.

Při plánování lekcí vycházíme z Montessori principu předávání „klíčových lekcí“. To znamená, že ne všechny lekce jsou pro žáky povinné. Klíčovou lekcí je pro každého žáka ta, která mu otevírá nové studijní oblasti a pomáhá mu osvojit si konkrétní učivo. Pro různé žáky se seznam prezentovaných klíčových lekcí může lišit, stejně tak se u jednotlivých žáků může lišit úroveň zvládnutí vzdělávacího obsahu. Tyto odlišnosti vycházejí z individuálních rozdílů mezi jednotlivými žáky, jak na úrovni intelektuální, osobnostní, tak zájmové.

Představujeme žákům koncepty i náročnějšího charakteru, což nemusí nutně znamenat jejich plné pochopení, jde v těchto případech o postupné seznamování se s problematikou s praktickým využitím benefitů Montessori pomůcek a dalších výukových materiálů, jako jsou výukové plakáty, časové přímky, odborná literatura, pracovní listy, počítač s připojením na internet apod. Výuka předmětu není omezena jen

na prostory třídy a školy. Zařazovány jsou poznávací exkurze, besedy, práce v terénu, práce na projektech, výroba pomůcek, příprava jídla a vaření, pohybové aktivity apod.

Žáci si o své školní práci vedou záznamy ve školním deníku, učí se svou práci samostatně plánovat, zhodnocovat úroveň osvojení daného tématu. Materiály, které žáci v návaznosti na lekce nebo samostatně vytvářejí, si zakládají do svého portfolia. Portfolio slouží jako jeden z dokladů pokroku každého žáka. Při vedení portfolia se žáci učí třídit a zakládat své pracovní materiály. Portfolio je součástí podkladů pro slovní hodnocení školní práce žáků. Tyto výstupy své školní práce žáci prezentují při pravidelných tripartitních konzultacích.

Pomocným nástrojem při plánování a zaznamenávání prezentovaných lekcí je elektronický systém Transparent classroom, ve kterém je uložen jedinečný soubor všeho učiva, které bylo konkrétním žákům představeno, i míra osvojení daného tématu.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Zajišťujeme připravené prostředí se specifickým materiálem, který žák používá v rámci svých individuálních možností a potřeb. (KU, KŘP, KSP, KO)
- Vzdělávací obsah nepředkládáme jako celek, ale dělíme jej na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- Žákovi předkládáme vzdělávací obsah v celé jeho komplexnosti. Nezaměřujeme se pouze na jediný obor, ale dbáme o smysluplné prolínání s ostatními oblastmi i předměty. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Plně respektujeme možnost výběru místa a spolupráce žáků. (KU, KO, KSP, KŘP, KP)
- Výuku neomezujeme pouze na prostory učebny, ale necháváme žáky vybrat si pro ně vhodné pracovní místo. Mimo to realizujeme exkurze, výlety, návštěvy akcí souvisejících s probíraným tématem. (KU, KP, KŘP, KSP)
- Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. (KU, KK, KSP, KŘP, KO)
- Ve výuce pravidelně využíváme komunitní kruh. (KU, KK, KSP, KŘP, KO)
- Využíváme práci s chybou. (KU, KŘP, KP)
- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- Pravidelně žákům nabízíme společné aktivizující práce k uvedení do tématu i v rámci něj. (KU, KK, KSP, KŘP)
- Pravidelně žákům nabízíme společné aktivizující práce ke čtení, psaní, práci s textem, sebevyjádření, rozvíjení slovní zásoby a komunikačních dovedností. (KU, KK, KSP, KŘP)
- Při práci žákům běžně nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, slovníky, pravidla českého pravopisu, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Podporujeme rozvoj schopností žáků řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)
- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, zahraniční návštěvy, výukové programy. (KO, KŘP, KU)

- U cizího jazyka klademe rovnoměrný důraz na porozumění a vlastní vyjádření, interakci, poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu. (KU, KŘP)
- Podporujeme prolínání anglického jazyka do všech oblastí vzdělávacího obsahu. (KU, KŘP, KO, KP)
- Pohybové aktivity nabízíme žákům v takové podobě, aby nebyli stresováni porovnáváním a poměřováním svých výsledků s ostatními. Pohyb je tak vnímán zejména jako zábava a příjemná relaxace, nikoliv stres z toho, kdo je lepší. (KO, KSP)
- Pro pohybové aktivity nabízíme různá místa, neomezujeme se pouze na sportoviště a tělocvičnu. Ukazujeme tak žákům, že pohyb je spjatý především s běžným životem. (KU, KSP)
- Osobním příkladem a pozitivním přístupem vedeme žáky k přijetí a realizaci myšlenky fair play. (KO, KŘP)

6.2.1 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Integrovaný vzdělávací předmět **obraz světa** obsahově pokrývá vzdělávací obsah více vzdělávacích oblastí.

Pro každou konkrétní oblast (obor) je pro přehlednost na úvod vždy uvedena charakteristika dané oblasti (oboru), s ohledem na převažující způsob předávání vzdělávacího obsahu této oblasti (oboru) v Montessori třídě, s ohledem na žáky 1.-5. ročníku (respektive 6. ročníku). Následuje přehled očekávaných výstupů a učiva v návaznosti na ročníky, ve kterých se zpravidla předávání učiva realizuje.

6.2.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH PRO 1. AŽ 5. ROČNÍK

Na následujících stránkách je rozpracován vzdělávací obsah vyučovacího předmětu **obraz světa**, zpracovaný jako přehled očekávaných výstupů a učiva pro 5. ročník, které vycházejí z RVP ZV. Některé očekávané výstupy z RVP ZV, především na úrovni 3. ročníku, nejsou v učebních osnovách uvedeny z toho důvodu, že obsah těchto výstupů je obsažen ve výstupech na vyšší úrovni, tedy na úrovni 5. ročníku. Žáci si je díky práci ve věkově smíšené skupině tedy osvojí v daném časovém období, někteří už v nižších ročnících, jiní nejpozději do konce 5. ročníku.

Charakteristika a obsah vyučovacího předmětu **obraz světa – komunikace a sloh, český jazyk a literatura**

Učivo vzdělávacího oboru **Český jazyk a literatura** je integrovanou součástí každodenní práce žáků v Mozaice, a to po stránce komunikační, slohové, jazykové i literární. Aktivně ve výuce využíváme také metody kritického myšlení.

Komunikační výchova umožňuje žákům orientovat se v prostředí třídy a být jeho součástí. Při práci s různými pomůckami v Montessori třídě je nejdůležitější dovedností čtení. Proto klademe velký důraz na to, aby se žáci v průběhu prvních ročníků naučili co nejdříve číst. Ve třídě jsou jim představovány aktivity a pomůcky pro zlepšení techniky čtení, dále jsou vysvětlovány koncepty práce s fonogramy (hláskovými skupinami, které se jinak píšou a jinak čtou). Je pak důležité, aby žáci samostatně pravidelně aktivity opakovali. Montessori třída využívá výhody skupinových činností, individuální práce dospělého s žákem je ve třídě spíše výjimečná (probíhá většinou jako forma podpory žáků se speciálními potřebami). Proto je pravidelné hlasité čtení důležitou domácí prací hlavně u žáků, kteří potřebují techniku čtení dále zlepšovat. Dovednost samostatně číst a orientovat se v textech je klíčová pro vlastní učení žáků, o tomto faktu intenzivně hovoříme také se zákonnými zástupci žáků. Průběžně individuálně usměrňujeme žáky v jednotlivých krocích v nábiku správné techniky čtení, konzultujeme téma se zákonnými zástupci při pravidelných společných schůzkách a dále pomáháme žákům a zákonným zástupcům vybírat vhodný typ knih pro domácí procvičování čtení. Při všech aktivitách plně respektujeme individuální schopnosti a tempo žáků.

Se zlepšováním čtenářské gramotnosti úzce souvisí práce s literárními texty. Každodenní společnou aktivitou je pravidelné čtení a naslouchání čtenému textu. Dále se žáci v průběhu pracovních cyklů samostatně věnují tiché četbě knih nebo předčítají hlasitě svým spolužákům či dětem ze školky. Knihy beletrie a poezie jsou ve třídě zařazeny do čtenářského koutku. Zde jsou žákům k dispozici knihy různých literárních druhů a žánrů, pro různé pokročilé čtenáře. Během lekcí literární výchovy jsou žáci seznamováni s různými literárními druhy a žánry, jsou motivováni k vlastní četbě. Seznamují se se způsoby prezentace své četby a možnostmi vedení záznamů své četby.

Odborné knihy žáci ve třídě najdou v daných učebních koutcích (historie, geografie, biologie, pokusy, hudba, výtvarné umění, sport). Z těchto knih žáci čerpají informace při studiu. Během lekcí jsou žákům prezentovány různé způsoby zpracovávání zjištěných informací a využití odborných knih.

Navštěvujeme také obecní Jiráskovu knihovnu v Mnichovicích. Účastníme se tematicky zaměřených programů v knihovně, dále si žáci knihy prohlíží a vypůjčují dle vlastního zájmu.

Naslouchání a vyjadřování v mluveném projevu žáci v ZŠ Mozaika trénují při mnoha příležitostech. Komunikace je součástí skupinové práce, řešení konfliktů, plánování svých činností jak s dospělým, tak se spolužáky. Pravidelné komunitní kruhy zase umožňují trénink zdvořilého naslouchání a vyjadřování svých názorů a postřehů.

V písemném projevu je základem vázané psací písmo, individuálně převážně u starších žáků, kteří do Mozaiky přestoupili z jiných typů škol, nebo u žáků se specifickými potřebami domlouváme jiné způsoby písemného projevu. Při nácviu psacího písma jsou žákům zároveň předávána základní gramatická pravidla, např. pravidla pro psaní vět, vlastních jmen, fonogramů. Žáky v Mozaice motivujeme k využívání psacího písma v průběhu celého prvního stupně, obzvláště pak v případech, kdy je písemný projev žáků stále ještě obtížně čitelný a nepřehledný.

Nové učivo z jazykové výchovy je předáváno pomocí lekcí založených většinou na pomůckách. Většina učiva má ve třídě svůj set pomůcek, pomocí kterých žáci pochopí základní koncepty, odvodí si obecná pravidla, procvičí představovanou problematiku. Pro úplné zautomatizování gramatických pravidel a jejich používání dále následuje samostatná práce žáků s procvičovací pracovním sešitem podle domluvených pravidel.

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
KOMUNIKACE A SLOH		ČTENÍ – praktické čtení (technika čtení, čtení pozorné, plynulé, znalost orientačních prvků v textu); věcné čtení (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova) NASLOUCHÁNÍ – praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem); věcné naslouchání (pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenat slyšené, reagovat otázkami)	1.-5.
ČJL-3-1-04	pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost		
ČJL-3-1-08	zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním		
ČJL-3-1-09	píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev		
ČJL-5-1-01	čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas		

ČJL-5-1-02	rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává	MLUVENÝ PROJEV – základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost), vyjadřování závislé na komunikační situaci komunikační žánry: pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, dialog na základě obrazového materiálu základní komunikační pravidla (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání rolí mluvčího a posluchače, zdvořilé vystupování), mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta) PÍSEMNÝ PROJEV – základní hygienické návyky (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku, zacházení s grafickým materiálem); technika psaní (úhledný, čitelný a přehledný písemný projev, formální úprava textu) žánry písemného projevu: adresa, blahopřání, zpráva, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis; jednoduché tiskopisy (příhláška, dotazník), vypravování
ČJL-5-1-03	posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení	
ČJL-5-1-04	reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta	
ČJL-5-1-05	vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku	
ČJL-5-1-06	rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě	
ČJL-5-1-07	volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru	
ČJL-5-1-08	rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace	
ČJL-5-1-09	píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry	
ČJL-5-1-10	sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti	
ČESKÝ JAZYK		
ČJL-3-2-01	rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky	ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk) SLOVNÍ ZÁSoba A TVOŘENÍ SLOV slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonym
ČJL-3-2-02	porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná	
ČJL-3-2-03	porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost	
ČJL-3-2-07	rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky	
ČJL-3-2-08	odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku	

	věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)	
ČJL-5-2-01	porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová	TVAROSLOVÍ	
ČJL-5-2-02	rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku	slovní druhy, tvary slov	
ČJL-5-2-03	určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu	SKLADBA	
ČJL-5-2-04	rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary	věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice	
ČJL-5-2-05	vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty	PRAVOPIS	
ČJL-5-2-06	odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změni větu jednoduchou v souvětí	lexikální pravopis	
ČJL-5-2-07	užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje	základy morfologického pravopisu (koncovky podstatných jmen a přídavných jmen tvrdých a měkkých)	
ČJL-5-2-08	píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách	základy syntaktického pravopisu (shoda přísudku s holým podmětem)	
ČJL-5-2-09	zvládá základní příklady syntaktického pravopisu		
LITERATURA		poslech literárních textů	
ČJL-3-3-01	čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku	zážitkové čtení a naslouchání	
ČJL-3-3-04	pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod	
ČJL-5-3-01	vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je	základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání	
ČJL-5-3-02	volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma		
ČJL-5-3-03	rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů		
ČJL-5-3-04	při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

KOMUNIKACE A SLOH

ČJL-3-1-04-6p	dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání
---------------	---

ČJL-3-1-09p	píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen
ČJL-3-1-09p	spojuje písmena a slabiky
ČJL-3-1-09p	převádí slova z mluvené do psané podoby
ČJL-3-1-09p	dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost
ČJL-5-1-05p	vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích
ČJL-5-1-10p	
ČJL-5-1-05p	má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování
ČJL-5-1-07p	v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči
ČJL-5-1-09p	popíše jednoduché předměty, činnosti a děje
ČJL-5-1-09p	opisuje a přepisuje jednoduché texty
ČJL-5-1-09p	píše správně a přehledně jednoduchá sdělení
ČJL-5-1-09p	píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy
ČJL-5-1-09p	ovládá hůlkové písmo
-	tvoří otázky a odpovídá na ně
ČESKÝ JAZYK	
ČJL-3-2-01p	rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy
ČJL-3-2-01p	rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky
ČJL-3-2-01p	tvoří slabiky
ČJL-3-2-01p	rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky
ČJL-3-2-08p	píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech
ČJL-5-2-03p	pozná podstatná jména a slovesa
ČJL-5-2-06p	dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího
ČJL-5-2-08p	rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik
-	určuje samohlásky a souhlásky
-	seřadí slova podle abecedy
-	správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě, mně
-	správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky
LITERATURA	
ČJL-3-3-01p	pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně
ČJL-5-3-01,2p	dramatizuje jednoduchý příběh
ČJL-5-3-01,2p	vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek
ČJL-5-3-02p	čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy
ČJL-5-3-02p	určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti
ČJL-5-3-04p	rozlišuje prózu a verše
-	rozlišuje pohádkové prostředí od reálného
-	ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu

Charakteristika a obsah vyučovacího předmětu obraz světa – anglický jazyk

Cizí jazyk vyučovaný v Mozaice je angličtina. Výuka angličtiny je automaticky propojována s nejjazykovými oblastmi a je pro žáky ve věku 6-12 let realizována několika různými způsoby.

Anglicky mluvící učitel využívá při práci s žáky Montessori pomůcky a Montessori principy práce, vzdělává se v oblasti Montessori pedagogiky. Vede jak jazykové lekce, během kterých se žáci seznamují s gramatickou stavbou anglického jazyka, tak v angličtině lekce z různých dalších vzdělávacích oblastí. Lekce mají často mezipředmětový charakter. Je využívána metoda CLIL, která se soustředí na integraci jiných vzdělávacích oblastí a výuku anglického jazyka, na chápání vzájemných souvislostí a na propojení s běžným životem. Anglicky mluvící učitel výuku plánuje společně s česky mluvícím učitelem a je ve třídě přítomen a učí významnou část vyučovacích hodin, což podporuje schopnosti žáků naslouchat, porozumět a komunikovat v angličtině v každodenních běžných situacích.

Ve třídě je přítomen i rodilý mluvčí (v závislosti na aktuálních personálních možnostech daného školního roku). Cílem jeho komunikačních lekcí je trénink naslouchání a procvičování správné výslovnosti, vedoucí k lepšímu porozumění anglickému mluvenému i psanému textu. Součástí lekcí je také osvojování základních gramatických pravidel, memorování slovní zásoby z různých tematických oblastí, také čtení a psaní anglicky psaného textu.

Třetím způsobem výuky anglického jazyka je samostatná práce žáků s elektronickým výukovým programem (např. SciLearn, Duolingo, Education.com). V dohodnutém období a domluveným způsobem pracují žáci individuálně s výukovým programem ve škole i doma. Cílem těchto aktivit je podpora porozumění anglicky mluveným slovům, větám i příběhům, rozlišování a fixování drobných rozdílů ve výslovnosti, osvojování základních gramatických pravidel a frází. To vše vede žáky ke schopnosti samostatně komunikovat s anglicky mluvícími učiteli i návštěvníky z jiných zemí ve škole. Práce s programem probíhá za podpory dospělých ve třídě, kteří mají přístup k výsledkům samostatné práce žáků a postupu každého žáka. Učitel plánuje lekce, které žákům usnadňují překonat konkrétní obtíže, které se při práci s programem objeví.

Škola se pravidelně zapojuje do mezinárodních projektů (např. Erasmus+, spolupráce s Mezinárodním Montessori Institutem Praha, výměnné pobyty se spřátelenými zahraničními školami, zapojení do sítě AMI škol), bývá místem návštěv zahraničních pozorovatelů, nebo žáci cestují do jiných zemí. To umožňuje žákům využívat komunikaci v angličtině také s lidmi z různých zemí a ukazuje celkový význam osvojování si cizích jazyků.

Žáci v Mozaice pracují ve skupinách podle úrovně svých jazykových znalostí, nikoliv podle ročníků. Dle úrovně svých znalostí jsou rozděleni do studijních skupin. Níže uvedené doporučené očekávané výstupy žáků a učivo jsou stanoveny tak, aby je zvládli i ti žáci 5. ročníku, kteří s angličtinou začínají až po nástupu do základní školy Mozaika a dříve nepřišli s anglickým jazykem do žádného kontaktu. Mnoho z absolventů 1. stupně Mozaiky však svými znalostmi přesahuje stanovené očekávané výstupy.

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI		zvuková a grafická podoba jazyka – fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky, vztah mezi	1.-5.
CJ-3-1-01	rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele a reaguje na ně verbálně i neverbálně		
CJ-3-1-02	zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal		
CJ-3-1-05	přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení		

CJ-3-1-06	píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy	zvukovou a grafickou podobou slov slovní zásoba – základní slovní zásoba v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů, práce se slovníkem tematické okruhy – domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda, počasí mluvnice – základní gramatické struktury a typy vět, jsou-li součástí pamětně osvojeného repertoáru (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)	
POSLECH S POROZUMĚNÍM			
CJ-5-1-01	rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností		
CJ-5-1-02	rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu		
CJ-5-1-03	rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu		
MLUVENÍ			
CJ-5-2-01	zapojí se do jednoduchých rozhovorů		
CJ-5-2-02	sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat		
CJ-5-2-03	odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá		
ČTENÍ S POROZUMĚNÍM			
CJ-5-3-01	vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům		
CJ-5-3-02	rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu		
PSANÍ			
CJ-5-4-01	napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života		
CJ-5-4-02	vyplní osobní údaje do formuláře		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI	
CJ-3-1-01p	je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka
POSLECH S POROZUMĚNÍM	
CJ-5-1-01p	rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
CJ-5-1-02p	rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
-	rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování
MLUVENÍ	
CJ-5-2-01p	pozdraví a poděkuje
CJ-5-2-02p	sdělí své jméno a věk
CJ-5-2-03p	vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM	
CJ-5-3-02p	rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
PSANÍ	
-	je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka

Charakteristika a obsah vyučovacího předmětu obraz světa – matematika

Předávání vzdělávacího obsahu matematiky je postaveno na práci s přesně navrženými Montessori pomůckami, hlavně v tematických okruzích **Číslo a početní operace** a **Geometrie v rovině a prostoru**. S každou pomůckou se pracuje na několika úrovních. Nejprve jsou představovány základní koncepty, dále se postupuje od jednoduššího využití (např. představení práce s jednoduchými početními operacemi) po složitější využití (složitější početní operace). Dále jsou s pomůckami odvozovány písemné algoritmy a představovány vztahy a aplikace v jiných oblastech.

Před postoupením ke složitější fázi využití pomůcky učitel vždy u žáků ověřuje míru pochopení a osvojení předchozích lekcí. Pokud žák neprokáže dostatečné pochopení předchozích témat, vrací se k opakování předchozích aktivit. Po prezentaci práce s pomůckou následuje samostatná práce skupiny žáků. Učitel průběžně ověřuje, zda žáci všechny kroky práce s materiálem plně ovládají. Učitel při představování nových věcí postupuje tempem přiměřeným pro všechny, respektuje individuální intelektuální tempo a obratnost každého žáka.

Kontrola chyby při následných činnostech je obsažena jak v pomůcce, tak ve vrstevnické skupině (žáci se vzájemně kontrolují, zároveň se podporují při překonávání drobných obtíží). Při mnohých činnostech nejde ani tak o správný výsledek, ale spíše o plné pochopení postupů práce a procvičování probíhající v průběhu práce.

Tematický okruh **Závislosti, vztahy a práce s daty** umožňuje žákům používat analytickou zdůvodňující mysl v běžných problémech a využívat matematiku jako nástroje pro uvádění věcí do souvislostí. V průběhu lekcí jsou žáci seznamováni s různými možnostmi sběru, třídění a analýzy dat. Samostatným tématem je měření a práce s různými fyzikálními veličinami (s využitím různých základních jednotek pro různé veličiny a používáním stejných předpon pro odvozené jednotky). Lidé už od pradávna měli a dodnes mají potřebu svět okolo sebe zkoumat a uvádět do souvislostí. Díky této lidské tendenci se neustále prohlubuje lidské poznání a žáci se mohou do tohoto procesu aktivně zapojit.

Nestandardní aplikační úlohy a problémy jsou ve škole zařazeny formou netradičních pomůcek (např. Logické slovní úlohy, stolní hra Abaku, šachy). Samostatné kreativní myšlení, zapojení žáků a aplikace osvojených znalostí je potřeba při řešení konkrétních reálných situací, které v běžném životě školy vznikají. Dále využíváme možnosti zapojovat se do celostátních soutěží, kde si žáci řešení netradičních problémů trénují (Matematický klokan, Logická olympiáda, Pythagoriáda). K rozvoji logického myšlení a kognitivních schopností velkou měrou přispívají také pravidelné lekce Metody instrumentálního uvědomování MIU (vycházející z Feuersteinovy metody), během kterých žáci v průběhu 3.-6. ročníku procházejí různě zaměřenými instrumenty (uspořádání bodů, orientace v prostoru, porovnávání, analytické vnímání, kategorizace).

Matematika a její aplikace jsou pro žáky nástrojem pro zkoumání světa okolo nás a základem pro studium v jiných vzdělávacích oblastech.

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE		Velký příběh o vzniku čísel přirozená čísla	1.-5.
M-3-1-02	čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti		
M-3-1-03	užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose		

M-5-1-01	využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení	celá čísla desetinná čísla	
M-5-1-02	provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel	zlomky	
M-5-1-03	zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel	zápis čísla v desítkové soustavě znázornění čísla (číselná osa, teploměr, model)	
M-5-1-04	řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel	násobilka vlastnosti početních operací s čísly	
M-5-1-05	modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku	písemné algoritmy početních operací	
M-5-1-06	porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel		
M-5-1-07	přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty	závislosti a jejich vlastnosti diagramy	
M-5-1-08	porozumí významu znaku „-“ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose	grafy tabulky	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY			
M-3-2-01	orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času	jízdní řády	
M-3-2-02	popisuje jednoduché závislosti z praktického života		
M-5-2-01	vyhledává, sbírá a třídí data	základní útvary v rovině – lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník	
M-5-2-02	čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy		
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU			
M-5-3-01	narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce	základní útvary v prostoru – kvádr, krychle, jehlan, koule, kužel, válec délka úsečky; jednotky délky a jejich převody	
M-5-3-02	sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran	obvod a obsah obrazce	
M-5-3-03	sestrojí rovnoběžky a kolmice	vzájemná poloha dvou přímek v rovině	
M-5-3-04	určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu	osově souměrné útvary	
M-5-3-05	rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru	slovní úlohy	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY			

M-5-4-01	řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky	číselné a obrázkové řady, magické čtverce prostorová představivost	
----------	---	---	--

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:			
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE			
M-5-1-02p	čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000		
M-5-1-02p	sčítá a odčítá z paměti i písemně dvouciferná čísla		
M-5-1-02p	zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100		
M-5-1-03p	zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách		
M-5-1-03p	tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100		
M-5-1-04p	zapiše a řeší jednoduché slovní úlohy		
M-5-1-04p	rozeznává sudá a lichá čísla		
-	používá kalkulátor		
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY			
M-3-2-02p	modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek		
-	zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu		
M-5-2-02p	vyhledá a roztřídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu		
M-5-2-01p	orientuje se a čte v jednoduché tabulce		
-	určí čas s přesností na čtvrt hodiny, převádí jednotky času v běžných situacích		
-	provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času		
-	uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi		
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU			
M-5-3-01p	znázorní, narýsuje a označí základní rovinné útvary		
M-5-3-02p	měří a porovnává délku úsečky		
	vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran		
M-5-3-03	sestrojí rovnoběžky a kolmice		
M-5-3-05p	určí osu souměrnosti překládáním papíru		
-	pozná základní tělesa		
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY			
M-5-4-01p	řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech		

Charakteristika a obsah vyučovacího předmětu obraz světa – informatika

Vzdělávací obsah této oblasti je v Mozaice předávám jak formou jednorázových či pravidelných workshopů a seminářů, zaměřených na zlepšování dovedností v oblasti nové informatiky, tak integrován do všech ostatních vzdělávacích oblastí prostřednictvím běžných každodenních aktivit.

V Mozaice ukazujeme žákům různé možnosti smysluplného využívání technologií. Dle domluvených pravidel žáci dále technologie využívají k samostatnému studiu. Přístup k výpočetní technice dává žákům neomezené možnosti učit se orientovat ve světě informací, jednoduše a rychle vyhledávat a zpracovávat potřebné informace. Při těchto činnostech se žáci učí kriticky pracovat s texty, třídit a hodnotit získané informace apod.

Pravidelně žáci využívají technologie k plánování výletů, exkurzí, výprav za poznáním. Jsou velmi dobře zorientováni ve vyhledávacích aplikacích pro jízdní řády a plánují trasy podle map. Komunikace pomocí e-mailu je běžnou součástí práce ve škole. Žáci ve svých e-mailových účtech připravují informační e-maily pro zákonné zástupce o plánovaných výpravách, komunikují s učiteli, odesílají vypracované výstupy práce apod.

Běžně jsou realizovány aktivity spojené s prací v textových, grafických, tabulkových a prezentačních editorech. Pravidelně žáci také samostatně používají školní digitální fotoaparát, stahují a ukládají fotografie. Připravují a zpracovávají příspěvky a fotografie do školního časopisu Zprávy z Mozaiky v programu Publisher. Vlastní výstupy si žáci v elektronické podobě ukládají do sdíleného prostoru (One Drive třídního školního účtu), učí se, jak si svou práci uložit a vyhledat na kterémkoliv ze školních počítačů. Školní výpočetní techniku žáci dále využívají pro práci s výukovými programy (např. procvičování angličtiny s programem SciLean, Duolingo, Education.com či procvičování v aplikaci UmímeTo).

Žáci jsou během každodenních aktivit vedeni k bezpečné, šetrné a smysluplné práci s mobilními zařízeními, které jsou ve třídě neustále k dispozici. Prostřednictvím různých aktivit získávají základní dovednosti v ovládání výpočetní techniky a učí se různé možnosti využívání technologií nejen ve škole, ale i dále v běžném životě. Nezbytnou součástí výuky v této oblasti jsou lekce týkající se zásad bezpečnosti při využívání informačních a komunikačních technologií. Při představování nových aplikací i pomůcek přivítáme do výuky často také odborníky. Během formálních lekcí učitelé žákům dále představují nové nástroje, pomůcky a aplikace, zaměřující se na rozvoj algoritmického myšlení a programování, žáci mají prostor dále procvičovat a zkoumat nástroje dle svých potřeb a zájmu.

Každoročně se zapojujeme také do různých školních soutěží, např. logická olympiáda, bobřík informatiky. Realizujeme také další aktivity, které obecně podporují logické a informatické myšlení, např. aktivity metody instrumentálního uvědomování, netradiční a logické úlohy, šifry, strategické deskové hry.

Informační a digitální gramotnost rozvíjíme u žáků od prvního ročníku jako součást jiných vzdělávacích oblastí. V učebním plánu je zařazena oblast informatiky od 4. ročníku.

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ			
I-5-1-01	uveďte příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat	data, informace: sběr a záznam dat; hodnocení získaných dat, vyvozování závěrů kódování a přenos dat: využití značek, piktogramů, symbolů a kódů pro záznam, sdílení, přenos a ochranu informace	4.-5.
I-5-1-02	popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji	modelování: model jako zjednodušené znázornění skutečnosti; myšlenkové	

I-5-1-03	vyčte informace z daného modelu	a pojmové mapy, schémata, tabulky, diagramy	
ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ			
I-5-2-01	sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů	řešení problému krokováním: postup, jeho jednotlivé kroky, vstupy, výstupy a různé formy zápisu pomocí obrázků, značek, symbolů či textu; přečtení, porozumění a úprava kroků v postupu, algoritmu	
I-5-2-02	popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení		
I-5-2-03	v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy	programování: experimentování a objevování v blokově orientovaném programovacím prostředí; události, sekvence, opakování, podprogramy; sestavení programu	
I-5-2-04	ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu	kontrola řešení: ověřování funkčnosti programu a jeho částí opakovaným spuštěním; nalezení chyby a oprava kódu	
INFORMAČNÍ SYSTÉMY			
I-5-3-01	v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi	systémy: skupiny objektů a vztahy mezi nimi, vzájemné působení; části systému a vztahy mezi nimi	
I-5-3-02	pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data	práce se strukturovanými daty: shodné a odlišné vlastnosti objektů; tabulka a její struktura; záznam, doplnění a úprava záznamu	
DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE			
I-5-4-01	najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu	hardware a software: digitální zařízení a jejich účel; prvky v uživatelském rozhraní; spouštění, přepínání a ovládání aplikací; uložení dat, otevírání souborů	
I-5-4-02	propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí	počítačové sítě: propojení technologií, (bez)drátové připojení; internet, práce ve sdíleném prostředí, sdílení dat	
I-5-4-03	dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi	bezpečnost: pravidla bezpečné práce s digitálním zařízením; uživatelské účty, hesla	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
I-5-1-01p	uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na otázky, které se týkají jeho osoby na základě dat
I-5-1-02p	popíše konkrétní situaci, která vychází z jeho opakované zkušenosti, určí, co k ní již ví
I-5-2-01p	sestavuje symbolické zápisy postupů
I-5-2-02p	popíše jednoduchý problém související s okruhem jeho zájmů a potřeb, navrhne a popíše podle předlohy jednotlivé kroky jeho řešení

I-5-2-03p	rozpozná opakující se vzory, používá opakování známých postupů
I-5-3-01p	v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky
I-5-3-02p	pro vymezený problém, který opakovaně řešil, zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data
I-5-4-01p	najde a spustí známou aplikaci, pracuje s daty různého typu
I-5-4-03p	popíše bezpečnostní a jiná pravidla stanovená pro práci s digitálními technologiemi

Charakteristika vzdělávací vyučovacího předmětu obraz světa – člověk a jeho svět

Vzdělávací obsah oblasti člověk a jeho svět je v Montessori pedagogickém systému realizován prostřednictvím aktivit z **Kosmické výchovy**, která mezipředmětově propojuje všechny předměty a vzdělávací oblasti. Základem pro studium Kosmické výchovy je vyprávění propracovaných příběhů (pět Velkých příběhů a mnoho dalších doplňkových příběhů), které žákům otevírají další oblasti studia a seznamují je s rozmanitostí celého světa. V prvním období nižšího stupně základní školy jsou v návaznosti na tyto příběhy předávány lekce pro získávání studijních dovedností (základy počítání, logického myšlení, psaní, čtení s porozuměním, orientace v textu, zpracovávání informací do vlastních výstupů apod.), ve druhém období žáci aktivně využívají studijní dovednosti pro samostatné studium. Jazyk a matematika jsou v pojetí Montessori pedagogiky vnímány jako nástroje pro zkoumání světa a jsou nedílně integrovány do studia Kosmické výchovy.

Zároveň s vyprávěním příběhů jsou žákům předávány sociální hodnoty. Všechny příběhy mají společný základ. Každý element světa, neživé částice i živé organismy mají ve vesmíru i na Zemi svůj účel, svůj „kosmický úkol“. Toto pochopení vede žáky k úvahám, jaký je vlastně úkol a smysl lidské kultury i jednotlivce v pojetí celého světa a vesmíru. Hlavní myšlenkou Kosmické výchovy je neustálá práce všech elementů světa na základě jejich „kosmického úkolu“ (přírodní fyzikální zákony, kterými se řídí neživé částice, struktura a stavba organismu sloužící k určitému účelu apod.). Důraz je tedy kladen na význam práce pro fungování celku, tudíž motivuje žáky k aktivní práci na sobě. Při výuce základů různých studijních oborů využívá Montessori pedagogika princip předávání detailů a jejich propojování do celků, s využitím představivosti žáků a podpory abstraktního logického uvažování.

„Ale všechno se vším souvisí. A zajímavé je umět se v těchto vzájemných vztazích orientovat. Předkládat izolované poznatky znamená vnášet zmatek. Musíme vymezovat vazby, které mezi nimi panují. Až určíme vzájemné vztahy mezi jednotlivými pojmy, které jsou již propojeny, může se přejít na podrobnosti těchto vazeb. Vědomí je uspokojeno a vzniká touha pokračovat v bádání.“

Tím, že dítěti určíme vzájemné vztahy mezi dílčími poznatky, čímž vyslyšíme základní pud lidského vědomí, mu vytváříme náhled na svět.“

Od dětství k dospívání, str. 76

Předáváním mnoha příběhů majících základ v lidské historii se žáci dozvídají o práci lidí a přínosech jednotlivců pro celou společnost (vynálezci, objevitelé, státníci, významné historické osobnosti a události). Jednou z typických charakteristik druhého věkového období je vzhlížení k hrdinům. Vyprávění příběhů historických osobností a národů podporuje tendenci žáků hledat si pozitivní vzory v lidech, kteří v historii něco velkého dokázali, a snažit se o jejich následování.

K předávání obsahu tohoto vzdělávacího oboru slouží kromě již zmíněných velkých příběhů také mnohé další typické Montessori pomůcky. Historie Země a lidstva je dále rozpracována pomocí časových přímek. Dále jsou využívány výukové plakáty, prezentovány experimenty (představující základní fyzikální zákony, podnebné jevy, životní potřeby rostlin aj.), využívány výukové přehledové booklety (definiční knížky). Ke studiu je ve třídě k dispozici odborná literatura, počítače s připojením k internetu, přenositelná IT mobilní zařízení aj. Výuka probíhá jak ve třídě, tak velmi často mimo budovu v přirozeném přírodním prostředí či při výpravách za poznáním.

Základem studia humanitních věd jsou výukové plakáty seznamující žáky se základními lidskými potřebami. V Montessori vzdělávání je kladen důraz na uvědomění si skutečnosti, že všichni lidé na světě (ať už v historii, tak dnes) mají stejné lidské potřeby. Mění se pouze způsob jejich uspokojování. Tento koncept je součástí

nejen studia historie (různé způsoby uspokojování základních potřeb v historii), ale zasahuje do mnoha jiných oblastí studia, např. biologie, geografie, sociologie, filozofie (rozdílné životní podmínky v různých částech Země související s různými způsoby uspokojování životních potřeb). Cílem je představit žákům kulturní rozmanitost světa, učit je chápat a respektovat odlišnosti různých lidí.

Ve výuce této oblasti pravidelně zařazujeme mezipředmětové projekty, exkurze, návštěvy muzeí, výstav a další. Při představování podrobností vycházíme ze zájmu žáků. Znamená to, že všichni žáci se seznámí se základy všech vzdělávacích oborů a aktivně podporujeme zájem jednotlivých žáků o hlubší studium detailů z jednotlivých oborů. Díky tomuto postupu je výsledná úroveň osvojení znalostí individuální, u různých žáků se může lišit. Odlišnosti vycházejí převážně ze zájmu žáků, z rozdílného zapojení do dobrovolných poznávacích výprav, exkurzí a dalšího samostatného podrobného studia určitých témat.

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
MÍSTO, KDE ŽIJEME			
ČJS-3-1-01	vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí	domov, škola obec Mnichovice, místní krajina	1.-5.
ČJS-3-1-02	začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)	okolní krajina, Mnichovicko a Říčansko, Praha	
ČJS-5-1-01	určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu	Česká republika a její regiony	
ČJS-5-1-02	určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě	naše vlast – národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly	
ČJS-5-1-03	rozlišuje mezi náčrty plánů a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy	Evropa, evropské státy, EU	
ČJS-5-1-04	vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam	svět, kontinenty	
ČJS-5-1-05	porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	cestování	
ČJS-5-1-06	rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam	mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky	
LIDÉ KOLEM NÁS			
ČJS-3-2-01	rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům	rodina – postavení jedince, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, fyzická a duševní práce, zaměstnání	1.-5.

ČJS-3-2-02	odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností	základní lidské potřeby, soužití lidí – komunikace, principy demokracie	základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy
ČJS-5-2-01	vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)	chování lidí – vlastnosti lidí, ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace a chování, předcházení konfliktům	
ČJS-5-2-02	rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat		
ČJS-5-2-03	orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	vlastnictví, majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti; hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení; banka jako správce peněz, úspory, půjčky	
LIDÉ A ČAS			
ČJS-3-3-01	využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti	orientace v čase, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období	1.-5.
ČJS-5-3-01	pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	proměny způsobu života, průběh lidského života	
ČJS-5-3-02	využívá archivů, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti	státní svátky a významné dny regionální památky, péče o památky, zkoumání minulosti	
ČJS-5-3-03	srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik	báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj	
ROZMANITOST PŘÍRODY			
ČJS-3-4-01	pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	látky a jejich vlastnosti, skupenství, měření veličin	1.-5.
ČJS-5-4-01	objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka	voda a vzduch stavba Země	
ČJS-5-4-02	vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období		

ČJS-5-4-03	zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy	vesmír a Země – Sluneční soustava, den a noc, roční období	
ČJS-5-4-04	porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy	znaky života, životní potřeby živých organismů, rostliny, houby, živočichové	
ČJS-5-4-05	zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat	rozmanitost podmínek života na Zemi, rostliny, houby, živočichové, podnebí a počasí	
ČJS-5-4-06	založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu	rovnováha v přírodě ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody	
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ			
ČJS-3-5-03	chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek	lidské tělo – stavba těla, základní funkce, životní potřeby člověka biologické a psychické změny v dospívání, základy lidské reprodukce, vývoj jedince	1.-5.
ČJS-3-5-04	reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech		
ČJS-5-5-01	využívá poznatků o lidském těle a k podpoře vlastního zdravého způsobu života	péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, pitný režim	
ČJS-5-5-02	rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození	nemoci, ochrana před nimi	
ČJS-5-5-03	účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob	návykové látky, závislosti a zdraví	
ČJS-5-5-04	uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista	osobní bezpečí, krizové situace, bezpečné chování na silnici základy první pomoci, přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví	
ČJS-5-5-05	předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek		
ČJS-5-5-06	uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou	mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená	
ČJS-5-5-07	rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
MÍSTO, KDE ŽIJEME	
ČJS-3-1-01p	popíše a zvládne cestu do školy
ČJS-3-1-01p	orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy
ČJS-5-1-01p	popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje
ČJS-5-1-01,2p	orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany
ČJS-5-1-02p	řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
ČJS-5-1-03p	má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě
ČJS-5-1-04p	uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí
ČJS-5-1-05p	sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest
ČJS-5-1-06p	pozná státní symboly České republiky
LIDÉ KOLEM NÁS	
ČJS-3-2-01p	rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy
ČJS-3-2-01p	dodržuje základní pravidla společenského chování
ČJS-3-2-01p	při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně
ČJS-3-2-01p	projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
ČJS-3-2-02p	pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti
ČJS-5-2-01,2p	dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)
ČJS-5-2-03p	rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých
ČJS-5-2-03p	uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy
ČJS-5-2-04p	používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze
ČJS-5-2-04p	porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz
ČJS-5-2-04p	sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů
LIDÉ A ČAS	
ČJS-3-3-01p	pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase
ČJS-3-3-01p	zná rozvržení svých denních činností
ČJS-3-3-02,3p	rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
ČJS-3-3-03p	poznává různé lidské činnosti
ČJS-5-3-04p	rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách
ROZMANITOST PŘÍRODY	
ČJS-3-4-01p	pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
ČJS-5-4-01p	na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody
ČJS-5-4-02p	popíše střídání ročních období
ČJS-5-4-03p	zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí
ČJS-5-4-05p	zvládá péči o pokojové rostliny a zná způsob péče o drobná domácí zvířata
ČJS-5-4-05p	chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí
ČJS-5-4-05p	popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují
ČJS-5-4-06p	provádí jednoduché pokusy se známými látkami
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ	

ČJS-3-5-03p	chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
ČJS-5-5-01p	uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu
ČJS-5-5-02p	rozlišuje jednotlivé etapy lidského života
ČJS-5-5-04p	uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
ČJS-5-5-04p	uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti
ČJS-5-5-05p	odmítá návykové látky
ČJS-5-5-07p	ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu obraz světa – člověk a svět práce

Praktické pracovní dovednosti a návyky jsou integrovanou součástí každodenních činností ve věkově smíšené skupině žáků 1.-5. ročníku. Ke každodenním činnostem patří manipulace s výukovými Montessori pomůckami, rozvíjejícími jak abstraktní myšlení, tak jemnou motoriku žáků, jejich příprava následný úklid. Každodenními aktivitami jsou aktivity péče o prostředí třídy i dalších prostor školy, o které se žáci starají společnými silami s podporou dospělých. Během všech činností se učí pracovat s ohledem na bezpečnost a hygienické zásady.

Formou několikaměsíčních projektů se žáci učí pečovat o konkrétní části svého prostředí. V rámci úklidových skupin pečují například o školní kuchyňku, společné prostory haly a terasy, luxují či zametají podlahy ve třídě, připravují stoly k obědu, pečují o pokojové rostliny i zvíře ve třídě, utírají prach, leští okna, starají se o třídění odpadu apod. V průběhu několika let ve věkově smíšené třídě si vyzkouší většinu těchto činností, mladší žáci se vždy učí pečovat o prostředí od starších spolužáků, postupně se stávají sami odborníky a předávají své znalosti nově přicházejícím mladším spolužákům.

Velkou část pozornosti zabírá péče o školní zahradu, kde jsou realizovány činnosti dle aktuálních sezónních podmínek (kompostování, příprava záhonů, pěstování zeleniny, bylin i okrasných rostlin, péče o dřeviny, sklizení ovoce, hrabání listů). Na školních záhonech žáci pěstují také plodiny využívané ve školní kuchyni.

Běžné každodenní činnosti péče o prostory školy i o školní část zahrady jsou dále doplňovány dílčími projekty, během kterých si žáci osvojí zásady práce s pracovním nářadím a různými materiály, i práci s návody a postupy práce (šití a vyšívání, pletení a háčkování, vaření a pečení, práce se dřevem apod.).

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM			1.-5.
ČSP-3-1-02	pracuje podle slovního návodu a předlohy	vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie aj.)	
ČSP-5-1-01	vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu	pracovní pomůcky a nástroje	
ČSP-5-1-02	využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic	jednoduché pracovní operace a postupy	
ČSP-5-1-03	volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu	organizace práce	
ČSP-5-1-04	udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	lidové zvyky, tradice, řemesla	
KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI			
ČSP-5-2-01	provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž	stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční), sestavování modelů	
ČSP-5-2-02	pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu	práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem	
ČSP-5-2-03	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu		
PĚSTITELSKÉ PRÁCE			
ČSP-3-3-01	provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování		

ČSP-5-3-01	provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování	pěstování rostlin, půda a její zpracování, výživa rostlin, osivo
ČSP-5-3-02	ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny	pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě {okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina aj.},
ČSP-5-3-03	volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní	pěstování pokojových rostlin
ČSP-5-3-04	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie
PŘÍPRAVA POKRMŮ		základní vybavení kuchyně, technika v kuchyni
ČSP-3-4-01	připraví tabuli pro jednoduché stolování	výběr, nákup a skladování potravin
ČSP-5-4-01	orientuje se v základním vybavení kuchyně	jednoduchá úprava stolu
ČSP-5-4-02	připraví samostatně jednoduchý pokrm	pravidla správného stolování
ČSP-5-4-03	dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování	
ČSP-5-4-04	udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:		
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM		
ČSP-3-1-02	pracuje podle slovního návodu a předlohy	
ČSP-5-1-01p	vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu	
ČSP-5-1-02p	využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii	
ČSP-5-1-03	volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu	
ČSP-5-1-04p	udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při drobném poranění	
KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI		
ČSP-5-2-01	provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž	
ČSP-5-2-02	pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu	
ČSP-5-2-03p	udržuje pořádek na svém pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při drobném úrazu	
-	užívá jednoduché pracovní nástroje a pomůcky	
PĚSTITELSKÉ PRÁCE		
ČSP-3-3-01p	provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky	
ČSP-5-3-01p	dodržuje základní podmínky a užívá postupy pro pěstování vybraných rostlin	
ČSP-5-3-02p	ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádí pěstitelská pozorování	
ČSP-5-3-03	volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní	
ČSP-5-3-04p	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu na zahradě	
PŘÍPRAVA POKRMŮ		
ČSP-3-4-01p	upraví stůl pro jednoduché stolování	

ČSP-5-4-01p	uvede základní vybavení kuchyně
ČSP-5-4-02	připraví samostatně jednoduchý pokrm
ČSP-5-4-03p	dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování při stolování
ČSP-5-4-04	udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni
-	uplatňuje zásady správné výživy

Charakteristika a obsah vyučovacího předmětu obraz světa – hudební výchova a výtvarná výchova

Umění a kultura patří mezi základní lidské potřeby, potřeby duchovní. V Montessori pedagogickém systému hrají významnou roli. Vyprávění mnoha příběhů představuje žákům náš svět jako soubor přírodních podmínek a kulturního prostředí jednotlivých národů, zároveň klade důraz na vzájemné obohacování jednotlivých kultur sdílením znalostí a vědomostí, cílem je propojování společnosti do jednoho celku. Toto propojení Marie Montessori nazývá „Supranatura“ a je základem filozofie společného vytváření kulturního prostředí společenství lidí na Zemi a péče o něj. Žáci poznávají při mnoha lekcích rozmanitost světa, nejen rozmanitost podmínek života na různých místech na Zemi, ale také s tím související rozmanitost lidských kultur. Tuto rozmanitost ve škole žákům zprostředkováváme nejen pasivně, ale také aktivně, setkáváním se s lidmi z různých kulturních prostředí. Zahraniční lektoři Mozaiky i návštěvníci z jiných zemí pravidelně připravují tematické přednášky nebo speciální „kulturní týdny“, během kterých mají žáci možnost se seznámit s životem, tradicemi a kulturními zvyklostmi obyvatel různých zemí a oblastí. Také zapojením do mezinárodních projektů žáci porovnávají odlišnosti života v jiných zemích a získávají tak představu o pestrosti života na Zemi.

Hudební výchova

Vyprávěním úvodního příběhu o hudbě se dostáváme k zásadní otázce: „Proč máme hudbu?“ Společně s žáky hledáme odpovědi. Hudba je součástí lidské přirozenosti, součástí našeho celkového povědomí o tom, co jsme. Je to základní lidská potřeba, potřeba duševní a jeden z oborů lidského tvoření a studia. Žákům ve třetí fázi vývoje umožňuje růst intelektu v propojení s citěním, a to vše se děje prostřednictvím zpěvu, poslechu nebo hraní na nástroje. Hudba má na lidi obecně mnoho blahodárných účinků. Uklidňuje, spojuje lidi do komunity. Lidé, kteří rádi poslouchají stejný typ hudby, případně ji vytváří, chtějí být spolu a společným sdílením se cítí dobře. Hudba také dokáže vyvolávat nejrůznější emoce. Prostřednictvím hudby můžeme mnohé z emocí žákům představovat a mluvit o nich. Hudba stimuluje pohyb, jak rytmický a kontrolovaný, tak i volný improvizovaný. Naším cílem je jednak předávat žákům základní hudební dovednosti, také se snažíme vyvolat u nich aktivní zájem o hudbu, inspirovat je k samostatným hudebním činnostem. Cílem lekcí je také v žácích vyvolat obdiv k druhým lidem, například při představování práce slavných skladatelů, neboť obdivování a následování vzorů je charakteristické právě pro žáky ve druhém vývojovém období 6-12 let.

Hudební aktivity jsou skupinové, podporují spolupráci a sounáležitost, žáci se vzájemně inspiroují. Při vokálních činnostech se žáci učí pracovat s hlasem, rozvíjí svůj pěvecký potenciál. Při společném zpěvu využíváme jak doprovod hudebních nástrojů, tak reprodukované hudby. Základní pomůckou pro většinu teoretických hudebních lekcí vedoucích k osvojení základů hudební nauky je metalofon (tónové hranoly). V průběhu lekcí jsou žákům předávány znalosti o práci s rytmem, tóny, hudebními formami a styly, zápisem hudby, hudebním taktem, délkou hudebních dob aj. Poslechové činnosti propojují hudbu s jazykem, matematikou, geografii, historií i s dalšími vědeckými obory, stejně tak se smyslovým vnímáním, citěním a vyjadřováním.

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
HV-3-1-05	rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby	pěvecký a mluvní projev, hudební rytmus, dvojhlas a vícehlas, intonace, vokální improvizace, záznam vokální hudby	1.-5.
HV-3-1-06	rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální	hra na hudební nástroje, rytmizace, melodizace	

HV-5-1-01	zpívá v jednohlase či dvojhlas v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti	a stylizace, hudební improvizace, záznam instrumentální melodie	
HV-5-1-02	realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not	taktování, pohybový doprovod znějící hudby, pohybové vyjádření hudby	
HV-5-1-03	využívá jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní	kvality tónů, vztahy mezi tóny, hudební výrazové prostředky a prvky s výrazným nábojem	
HV-5-1-04	rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby	hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj	
HV-5-1-05	vytváří jednoduché přehledy, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace	hudební styly a žánry, hudební formy, interpretace hudby	
HV-5-1-06	rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků		
HV-5-1-07	ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
HV-5-1-01p	zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem
HV-5-1-2,7p	propojí vlastní pohyb s hudbou
HV-5-1-03p	doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje
HV-5-1-06p	odliší tóny podle výšky, síly a barvy
-	pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb
-	správně hospodaří s dechem při interpretaci písní – frázování

Výtvarná výchova

Cílem lekcí výtvarné výchovy je žákům představit základní tvořivé dovednosti v souladu s podporou jejich vlastní kreativity. Ve výtvarném tvoření nalézáme přirozené lidské tendence k pořádku, přesnosti, preciznosti, také zkoumání a objevování, komunikaci, sebevyjádření a seberealizaci. Proto jsou výtvarné techniky v Montessori třídě úzce propojeny se studiem jiných vzdělávacích oblastí, například výzdoba pracovních listů barevnými ornamenty, výtvarně zpracované geometrické designy, tvorba vlastních knih se speciálními typy vazeb z učiva z nejrůznějších oblastí (biologie, historie, jazyka apod.). Čistě výtvarné lekce seznamují žáky s vlastnostmi použitých materiálů, barev a médií. Součástí každé lekce je vždy také technická část zaměřená na péči o pomůcky, které jsou při aktivitě používány (např. správná manipulace s výtvarnými potřebami, příprava a úklid). Toto vše vede žáky k samostatnosti při následné práci v připraveném prostředí třídy i mimo ni.

Při lekcích předvádí učitel (nebo starší zkušený spolužák) jednotlivé kroky práce, žáci postup následují s využitím své představivosti. Učitel pracuje společně s žáky, věnuje svůj čas dokončení díla, aby žáci viděli

výsledek a snažili se také dotáhnout svou práci do konce. Žáci práci věnují tolik času, kolik k dokončení potřebují, u různých žáků se čas práce a výsledné výstupy velmi liší. Pravidelně v Mozaice zařazujeme také návštěvy galerií, muzeí umění, divadelních a filmových představení, s důrazem na individuální seznámení se s různými typy obrazně vizuálních vyjádření. Žáci se učí vytvářet si vlastní názor a hledat vlastní směr tvorby.

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
VV-3-1-01	rozpoznává linie, tvary, objemy, barvy, objekty; porovnává je a třídí na základě zkušeností, vjemů, zážitků a představ	linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury – jejich jednoduché vztahy, kombinace a proměny	1.-5.
VV-5-1-01	při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů	uspořádání objektů do celků	
VV-5-1-02	při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností	vizuálně obrazná vyjádření smyslových podnětů	
VV-5-1-03	nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě	umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama	
VV-5-1-04	osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky a postupy	vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností vlastní tvorbou	
VV-5-1-05	porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace	přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením – vnímání, motivace	
VV-5-1-06	nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil	osobní postoj v komunikaci vizuálně obrazných vyjádření komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření, proměny komunikačního obsahu	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
VV-5-1-01-7p	uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr
VV-5-1-01,2p	rozlišuje, porovnává a třídí linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)
VV-5-1-03,4p	při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie

VV-5-1-06p	vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla
------------	---

Charakteristika a obsah vyučovacího předmětu obraz světa – tělesná výchova

Aktivity tělesné výchovy jsou v Mozaice zařazovány jak průřezově v průběhu každého dne, tak formou pravidelných blokových kurzů, které probíhají v určitých částech roku pod vedením odborných lektorů. Každodenní pohybové aktivity zahrnují relaxační, protahovací a jednoduché gymnastické cviky, které lze v průběhu pracovních cyklů provozovat ve třídě. Venkovní pohybové aktivity probíhají během pobytu žáků na zahradě, na školních pozemcích a v blízkém okolí.

Na školní zahradě žáci pravidelně k pohybovým aktivitám využívají hrazdy, pingpongový stůl a travnaté hřiště pro míčové kolektivní hry. Další prostory zahrady a okolí školy jsou využívány k pohybovým aktivitám podporujícím zlepšení koordinace pohybů žáků. Často jsou zařazovány procházky, výlety a cyklovýlety do blízkého i vzdálenějšího okolí školy. V zimě zařazujeme také výuku běžeckého lyžování a trénink bruslení. Škola se každoročně zapojuje do T-mobile Olympijského běhu, žáci se účastní závodních běhů na krátké i dlouhé trati. Ve výuce tělesné výchovy využíváme prvky Bothmerovy gymnastiky.

Pravidelné kurzy na specializovaných sportovištích jsou realizovány jako bloky několika lekcí vždy v několika po sobě jdoucích týdnech. Jde o kurzy gymnastiky (žáci 1.-2. ročníku), plavání (žáci 1.-4. ročníku, povinně 40 vyučovacích hodin), bruslení (žáci 3.-5. ročníku) a atletiky (žáci 5. ročníku). Výuka lyžování pro 1.-3. ročník probíhá na blízké sjezdovce areálu Šibeniční vrch vždy jednou týdně, v době vhodných sněhových podmínek. Pokud je to možné (pro školu realizačně, pro zákonné zástupce finančně), pořádáme týdenní pobytový lyžařský kurz, s frekvencí alespoň jednou za tři roky, pro skupinu žáků od 3. do 9. ročníku. Výuka v průběhu všech těchto kurzů probíhá pod vedením odborných lektorů. Blokované kurzy jsou dále doplňovány pravidelnými pohybovými aktivitami v blízké sportovní hale na Šibeničním vrchu (míčové hry, tenis, badminton, atletické disciplíny apod.).

Při představování všech nových pohybových aktivit jsou vždy na úvod zařazovány organizační pokyny a činnosti ovlivňující zdraví (příprava organismu, hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech, uklidnění po zátěži apod.). Vlastní pohybové aktivity přispívají u žáků k rozvíjení různých forem rychlosti a obratnosti. Významnou roli při pohybových aktivitách hraje komunikace – při domlouvání základních smluvených povelů a signálů, při používání správného názvosloví učitelem, při vlastním plánování a domlouvání pravidel her samotnými žáky. Žáci aktivně diskutují nad pravidly zjednodušených osvojovaných činností, případně si pravidla po společné dohodě upravují tak, aby byla pro všechny smysluplná. Důležitá je vždy dohoda všech zúčastněných. Pedagog je připraven do diskuze vstoupit stanovením jasných zásad bezpečnosti, bývá nápomocen pro stanovení zásad fair play nových her, závodů a soutěží.

Při aktivitách, které vyžadují měření a porovnávání výkonů žáků, komunikujeme smysl porovnávání se svým výkonem, ne s výkony ostatních. Žáci, kteří dosahují lepších výkonů, o svých přednostech vědí a užívají si svůj úspěch. Ti, kterým se výkonnostně příliš nedařilo, nejsou v danou chvíli v centru pozornosti, nicméně podporujeme jejich vnitřní motivaci ke stálému zlepšování se a překonávání sebe sama.

Při definování pravidel bezpečnosti a komunikaci při pohybových a sportovních aktivitách hrají důležitou roli starší žáci ve třídě, kteří jsou aktivně zapojeni do shrnování pravidel konkrétních pohybových činností. Každý rok se pravidla a organizace připomíná znovu. Proto jsou starší žáci již velmi zdatní a dokáží mladším být aktivní podporou při aplikaci pravidel v konkrétních situacích. Velmi často se starší žáci aktivně zapojují do organizace a příprav her, soutěží a závodů pro mladší spolužáky.

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
--	-------------------	-------	---------

TV-3-1-01	spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti	každodenní pohybový režim	1.-5.
TV-3-1-02	zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení	příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení	
TV-3-1-03	spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích	správné držení těla, správné zvedání zátěže, relaxační cvičení, správné dýchání	
TV-3-1-05	reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	rozvoj rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu	
TV-5-1-01	podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti	hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity	
TV-5-1-02	zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením	bezpečnost při pohybových činnostech, v šatnách, umývárkách, bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek, první pomoc	
TV-5-1-03	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her	pohybové hry	
TV-5-1-04	uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka	základy gymnastiky základy atletiky	
TV-5-1-05	jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti	základy sportovních disciplín turistika a pobyt v přírodě	
TV-5-1-06	jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví	plavání lyžování, bruslení	
TV-5-1-07	užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení	základní názvosloví a organizace při osvojovaných činnostech, smluvené povely, signály	
TV-5-1-08	zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy	jednání a chování fair play, olympijské ideály a symboly pravidla her, závodů, soutěží	
TV-5-1-09	změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky	měření výkonů, základní pohybové testy	
TV-5-1-10	orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace	zdroje informací o pohybových činnostech	

TV-5-1-11	adapтуje se na vodní prostředí, dodrží hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady plavecké dovednosti		
TV-5-1-12	zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
TV-3-1-05p	reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti
TV-5-1-01p	chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu
TV-5-1-02p	zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením
TV-5-1-03p	zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností
TV-5-1-04p	uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti
TV-5-1-05p	reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti
TV-5-1-06p	dodrží pravidla her a jedná v duchu fair play
-	zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla
-	zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy

6.2.3 VZDĚLÁVACÍ OBSAH PRO 6. ROČNÍK

Na následujících stránkách je rozpracován vzdělávací obsah vyučovacího předmětu obraz světa, zpracovaný jako přehled očekávaných výstupů a základního učiva pro 6. ročník vycházející z RVP ZV. Očekávané výstupy po 6. ročníku jsou formulovány buď jako částečné, krácené výstupy vyšší úrovně (tedy úrovně 9. ročníku) nebo jako výstupy minimální očekávané úrovně.

Některé části učiva doporučeného pro 6. ročník, může být žákům prezentováno i v průběhu dřívějších ročníků. Zároveň je žákům 6. ročníku prezentováno také učivo rozšiřující, které značně přesahuje vzdělávací obsah běžně předávaný žákům v tomto ročníku. Tyto rozšiřující lekce jsou součástí Montessori kurikula a využívají se při nich speciálně navržené Montessori pomůcky. Cílem lekcí není u všech žáků úplné seznámení s předkládaným obsahem rozšiřujícího učiva, ale pochopení tématu na té úrovni, které je žák v dané chvíli schopen.

Obraz světa – komunikace a sloh, český jazyk a literatura

Aktivity z oblasti jazyka jsou integrovanou součástí každodenní práce žáků v Mozaice, a to po stránce komunikační, slohové, jazykové i literární. Integrace vzdělávacího obsahu různých oblastí umožňuje žákovi poznávat a učit se v souvislostech. Nezbytnou součástí je také čtení různých textů s porozuměním, zpracovávání informací a tvůrčí psaní. Aktivně ve výuce využíváme také metody kritického myšlení.

Komunikační dovednosti si žáci neustále trénují zapojováním do každodenních diskuzí nad organizačními i mimořádnými tématy, prezentací vlastní práce před skupinou, komunikací s dospělými ve třídě i s dalšími zaměstnanci v Mozaice (např. administrativní pracovníci, pracovníci školní kuchyně). Komunikují také s dospělými mimo školu, například při exkurzích, výletech či při výpravách za poznáním, které si žáci zcela samostatně organizují.

V průběhu výukových lekcí ve škole se žáci 6. ročníku dále pomocí pomůcek seznamují s novými koncepty či se vrací už ke dříve představeným a dále je procvičují či znalosti prohlubují. Pracují s různými typy textů, na kterých procvičují představované gramatické jevy (slovní druhy, větné členy apod.). Seznamují se s různými typy psaného projevu, zpětnou kontrolou a opravou vlastních textů i textů spolužáků se učí kriticky hodnotit psaný text.

Během lekcí literární výchovy žáci pracují s beletrií, poezií i odbornými texty. Knihy beletrie a poezie jsou ve třídě zařazeny do speciálního čtenářského koutku. Zde jsou žákům k dispozici knihy různých literárních druhů a žánrů, se kterými dále pracují, jsou motivováni k vlastní četbě. Seznamují se se způsoby prezentace četby a možnostmi záznamů své četby. Odborná literatura je každodenním studijním materiálem při zpracovávání vlastních projektů žáky. Práce s touto literaturou navazuje na lekce ze všech ostatních studijních oborů. Během lekcí jsou žákům prezentovány také různé způsoby zpracovávání zjištěných informací a využití odborných knih. Odborné knihy ze všech oblastí jsou ve třídě k dispozici ve studijních koutcích jednotlivých studijních oblastí.

Důležitou součástí práce starších žáků je příprava školního časopisu Zprávy z Mozaiky. Na vytváření časopisu se každý měsíc žáci podílejí svými vlastními příspěvky, které reflektují uplynulý týden ve škole i mimořádné události daného období. Starší žáci také přebírají roli redaktorů a editorů časopisu, aktivně komunikují e-mailem s učiteli i žáky z jiných prostředí (školka, studentská skupina), vybírají obrazový doprovod z aktuálních fotografií i ukázek práce žáků a zpracovávají časopis graficky v programu Canva.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA		6.

odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení	Práce s textem Práce s informacemi na internetu Zásady kultivovaného projevu Zvukové prostředky jazykového projevu a prostředky mimojazykové Diskuse
dorozumívá se výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci	
v připraveném mluveném projevu vhodně užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči	
zapojuje se do diskuse	
JAZYKOVÁ VÝCHOVA	
pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a příručkami	Jazykové příručky (slovníky, pravidla) Jazyková norma a kodifikace Tvarosloví, pravopis Slovní druhy ohebné a neohebné Pravopisná cvičení, diktáty Skladba (větné členy, větná stavba)
správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	
využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	
LITERÁRNÍ VÝCHOVA	
formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního představení nebo filmového představení a názory na umělecké dílo	Volná reprodukce textu Záznam a reprodukce hlavních myšlenek
uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla	

Obráz světa – anglický jazyk

Cizím jazykem pro žáky 6. ročníku je angličtina. Výuka cizího jazyka pro žáky 6. ročníku je založena na stejném principu, jako je výuka žáků na prvním stupni. Je realizována několika různými způsoby.

Anglicky mluvící učitel vede v angličtině jazykové lekce i lekce z jiných vzdělávacích oblastí s využitím Montessori pomůcek a principů metodou CLIL. Žáci osvojují slovní zásobu, zároveň procvičují práci s pomůckami a výukovými materiály. Anglicky mluvící učitel komunikuje s žáky anglicky i v běžných každodenních situacích. Schopnost naslouchat, porozumět a komunikovat v angličtině se tímto prohlubuje každodenním kontaktem v běžných situacích.

Porozumění a komunikační dovednosti jsou prohlubovány pravidelným kontaktem s rodilým mluvčím. Součástí lekcí s rodilým mluvčím je kromě tréninku naslouchání a porozumění také osvojování základních gramatických pravidel, memorování slovní zásoby z různých tematických oblastí, také čtení a psaní anglicky psaného textu.

Žáci dále procvičují angličtinu s výukovými programy. V dohodnutém období a domluveným způsobem pracují žáci individuálně s výukovým programem ve škole i doma. Žáci 6. ročníku se pravidelně zapojují do mezinárodních projektů organizovaných školou (bývají průvodci návštěv zahraničních pozorovatelů, cestují do jiných zemí apod.). To jim umožňuje chápat význam výuky cizích jazyků a využívat svých znalostí v praxi.

Většina žáků 6. ročníku bývá zařazena do skupiny s nejvyšší úrovní angličtiny. Na základě svých individuálních předpokladů a omezení však mohou být někteří žáci 6. ročníku zařazeni i do skupiny s nižší úrovní znalostí angličtiny, tak aby i ti s menšími dovednostmi ve své studijní skupině zažívali úspěch.

Uvedené doporučené očekávané výstupy žáků jsou stanoveny podle úrovně, které dosahují žáci 6. ročníku, kteří s angličtinou začínají až po nástupu do základní školy Mozaika a dříve nepřišli s anglickým jazykem do žádného kontaktu.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
POSLECH S POROZUMĚNÍM	porozumění textu psanému i slyšenému rozvíjení srozumitelné výslovnosti a schopnosti rozlišovat sluchem prvky jazyka, slovní a větný přízvuk, intonace, ovládání pravopisu slov osvojené slovní zásoby rozvíjení dostačující slovní zásoby k ústní i písemné komunikaci vztahující se k probíraným tematickým okruhům rozvíjení používání gramatických jevů k realizaci komunikačního záměru žáka	6.
rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat		
MLUVENÍ		
zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných situacích		
mluví o své rodině, kamarádech, volném čase a dalších osvojovaných tématech		
ČTENÍ S POROZUMĚNÍM		
rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace		
PSANÍ		
vyplní základní údaje o sobě ve formuláři		
napiše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, volného času a dalších osvojovaných témat		
reaguje na jednoduché písemné sdělení		

Obraz světa – matematika

Výuka matematiky v 6. ročníku vychází z principu dalšího prohlubování znalostí s využitím Montessori pomůcek. Kromě učiva 6. ročníku se žáci v průběhu 6. ročníku (někdy i dříve) seznamují s mnoha pokročilejšími koncepty. Principy a koncepty jsou předávány smyslově pomocí pokročilých Montessori pomůcek. Práce s těmito pomůckami vede k širší představě o práci s čísly i proměnnými, samostatnému odvozování a zdůvodňování postupů, k prohlubování logického a analytického myšlení. Součástí vzdělávání v oblasti matematiky v 6. ročníku je také další procvičování písemných postupů pro individuální zrychlení a zpřesnění výpočtů, stejně tak jako využití matematických a logických postupů pro řešení slovních úloh navázaných na situace z běžného života.

Pokročilé lekce s Montessori pomůckami z geometrie umožňují žákům s využitím představivosti a abstrakce vnímat logická propojení geometrických objektů, které nás obklopují. Zároveň jsou lekce z geometrie v Montessori pedagogice úzce spojeny s estetikou. Práce s tvary a tělesy začíná smyslovou prací s pomůckami, kdy se žáci učí pojmenovávat geometrické útvary, jejich části, rýsovat jejich konstrukce. Následuje hledání vzájemných vztahů mezi objekty. Velkým tematickým celkem je práce s tvary shodnými obsahem. Žáci 6. ročníku se při práci s pomůckami dostávají do úrovně zdůvodňování jednotlivých kroků, čehož se využívá při odvozování obecných vzorců pro různé výpočty (obsahy a objemy různých geometrických tvarů, Pythagorova a Euklidova věta).

Přestože mnohé z představovaných lekcí nejsou v běžných školách obsahem učiva prvního stupně ani 6. ročníku, považujeme je za důležité pro rozvoj logického uvažování a abstraktního myšlení. Žákům tyto principy a koncepty představujeme s využitím Montessori pomůcek, díky kterým jsou lehce uchopitelné. Plně respektujeme individuální rozdíly v úrovni pochopení a případného osvojení si základních poznatků u jednotlivých žáků.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE		6.
zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností	přirozená čísla	
užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek-část (přirozeným číslem, zlomkem, desetinným číslem)	desetinná čísla	
modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel	zlomky	
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU	dělitelnost	
zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku	lineární a rovinné útvary	
charakterizuje a třídí základní rovinné útvary	třídění trojúhelníků a čtyřúhelníků	
určuje velikost úhlu měřením a výpočtem	úhel	
odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů	obvod a obsah (trojúhelníku, čtverce, obdélníku, rovnoběžníku)	
využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh	kruh, kružnice, osa úhlu, osa úsečky, trojúhelník (podle sss, sus, usu), čtverec, obdélník, rovnoběžník	
načrtne a sestrojí rovinné útvary	osová a středová souměrnost	
načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osové a středové souměrný útvar	krychle, kvádr, pravidelný čtyřboký hranol	
určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), odhaduje a vypočítá objem a povrch těles, načrtne a sestrojí síť základních těles, sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině		

Obraz světa – informatika

Během lekcí jsou žákům představovány základní funkce mobilních zařízení, programů a editorů, a žáci se učí smysluplně techniku využívat. Velká většina lekcí z této oblasti je dále integrována do mezipředmětových aktivit samostatného studia (zpracování výstupů práce, projektů a výzkumů v elektronické formě v programech Word, Excel a PowerPoint, příprava školního časopisu v programu Canva, pravidelné focení, stahování a ukládání fotografií, plánování exkurzí a výletů apod.). V průběhu let se žáci učí vybavení bezpečně používat a zdokonalují se ve schopnosti je ovládat, žáci 6. ročníku se stávají mentory a rádci mladším spolužákům.

Dále jsou zařazovány lekce rozvíjející informatické myšlení obecně, práce s novými pomůckami a aplikacemi (např. Mirko: bit, arduino, code.org, Scratch). Aktivity informatiky jsou obzvláště pro starší žáky realizovány formou seminářů a workshopů pod vedením IT specialistů.

Žáci 6. ročníku bývají ti nejzdatnější v činnostech souvisejících s informačními technologiemi, technologie jsou každodenní součástí jejich životů, žáci je považují za zcela přirozené. Proto se aktivně zaměřujeme také na otázky zdravého využívání technologií a na bezpečnost práce v online prostředí, práce se zdroji informací a ověřování důvěryhodnosti informací apod.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ		6.
získá z dat informace, interpretuje data z oblastí, se kterými má zkušenosti	data, informace: získávání, vyhledávání a ukládání dat obecně a v počítači; proces komunikace	
zakóduje a dekoduje jednoduchý text a obrázek	kódování a přenos dat: různé možnosti kódování čísel, znaků, barev, obrázků, zvuků a jejich vlastností, jednoduché šifry	
ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ		
po přečtení jednotlivých kroků algoritmu vztahujícího se k praktické činnosti, kterou opakovaně řešil, uvede příklad takové činnosti	algoritmizace: dekompozice úlohy, problému; tvorba, zápis a přizpůsobení algoritmu	
rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a popíše podle návodu kroky k jejich řešení		
INFORMAČNÍ SYSTÉMY		
popíše účel informačních systémů, které používá	informační systém ve škole; uživatelé, ochrana dat a uživatelů, účel informačních systémů a jejich role ve společnosti	
na základě doporučeného návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat		
DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE		
rozlišuje funkce počítače po stránce hardwaru i operačního systému	hardware a software: pojmy, součásti počítače; operační systémy – funkce, typy, typické využití; datové a programové soubory, správa souborů	
ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu		
pracuje v online prostředí; propojí podle návodu digitální zařízení a na příkladech popíše možná rizika, která s takovým propojením souvisejí	řešení technických problémů: postup při řešení problému s digitálním zařízením	

Obraz světa – dějepis

Studium dějepisu navazuje na vyprávění Velkých příběhů (o vzniku Země, života na Zemi, příchodu prvních lidí, vývoji jazyka a čísel). Výuka probíhá pomocí Montessori materiálů dostupných ve třídě. Žáci využívají dvě časové přímky vývoje člověka, jako základ pro studium pravěkých a starověkých období. Časová přímka s letopočty od 3000 př.n.l. do současnosti je využívána pro přiřazování důležitých historických událostí do správného období. Pomocí časové přímky české historie se žáci seznamují s důležitými událostmi naší

historie. Pomocí těchto časových přímek získávají ucelenou představu o historickém vývoji Země a lidstva na Zemi, a tyto přímký jsou výchozím bodem pro další studium jednotlivých období.

Důležitým Montessori materiálem pro studium historie a také základů společenských věd jsou plakáty představující základní lidské potřeby. V Montessori vzdělávání je kladen důraz na uvědomění si skutečnosti, že všichni lidé na světě (ať už v historii, tak dnes) mají stejné lidské potřeby. Mění se pouze způsob jejich uspokojování. Tento koncept je přítomný nejen ve studiu historie, ale mezipředmětově zasahuje do jiných oblastí studia, např. biologie, geografie. Pomocí pomůcek se žáci seznamují s jednotlivými historickými obdobími s ohledem na různé způsoby uspokojování základních lidských potřeb (období nomádů, zemědělství a urbanizace), také se základními důvody migrace národů v historii.

Žáci se s pomůckami seznamují s různými způsoby studia historie. Učí se zpracovávat studovaná témata chronologicky v čase horizontálním studiem historie (např. vývoj oblékání) nebo zkoumat určité období v historii podrobně vertikálním studiem historie (například období starověkého Říma ze všech ohledů uspokojování lidských potřeb). Zařazovány jsou exkurze, návštěvy muzeí, výstav, historických objektů.

Na konci 6. ročníku žáci získávají celkovou představu o vývoji Země, lidstva a důležitých historických obdobích. Úroveň osvojení znalostí je individuální, u různých žáků se může lišit. Odlišnosti vychází převážně ze zájmu žáků, z rozdílného zapojení do dobrovolných poznávacích výprav, exkurzí a dalšího samostatného podrobného studia určitých témat.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
DĚJEPIS		
ČLOVĚK V DĚJINÁCH	význam zkoumání dějin, historické prameny uspokojování lidských potřeb v různých obdobích historie vertikální a horizontální studium dějin časová přímka české historie člověk a lidská společnost v pravěku velký příběh o příchodu lidí (fylogenetický vývoj člověka), časové přímký vývoje lidí	6.
chápe význam dějin jako možnost poučit se z minulosti		
uveče příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány		
orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu		
POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI		
charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu		
objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost		

Obraz světa – přírodopis

Vzdělávací obsah tohoto oboru je žákům 6. ročníku předáván pomocí Montessori pomůcek. Studium vychází z použití základních Montessori pomůcek dostupných ve třídě. Základem studia biologie je představení všech organismů, včetně jejich vývoje, pomocí časové přímky vývoje života na Zemi. Další rozšiřující materiály a slepá časová přímka vývoje života umožňují žákům blíže studovat jednotlivá období, skupiny organismů či konkrétní organismy. Při tomto rozšiřujícím studiu respektujeme zájem žáků a jejich výběr.

Ve věku 6-12 let se dále žáci podrobně seznamují s rostlinami a živočichy, a to jak s vnější stavbou těla, tak se stavbou a funkcí jednotlivých orgánů. Studium botaniky vychází z experimentálního vyvození základních potřeb rostlin. Dále jsou žákům pomoci plakátů, experimentů a prací s živým biologickým materiálem prezentovány jednotlivé části rostlin, jejich funkce, charakteristiky a variety. Základní části těla živočichů, jejich stavba a funkce jsou žákům představovány pomocí speciálních výukových knih, tzv. bookletů. Při práci s tímto materiálem žáci srovnávají různé skupiny živočichů, seznamují se s vývojovými kroky od nejjednodušších organismů po nejsložitější. Studium organismů je završeno komplexním představením klasifikace říše rostlin a živočichů.

Studium lidského těla vychází primárně z práce s modely (např. model kostry, torzo lidského těla), následované rozšiřujícími prezentacemi a dalším samostatným studiem. Studium fylogeneze člověka pak vychází ze zkoumání časových přímků vývoje člověka. Ekologická témata zahrnují studium vztahů mezi organismy, jednotlivých ekosystémů, možností ochrany životního prostředí apod.

Výuka probíhá z velké části mimo prostory třídy, využíváme pro bližší studium školní zahradu, ekosystémy v okolí školy, plánujeme exkurze do vědeckých institucí. K podrobnému studiu jednotlivých organismů žáci využívají převážně odbornou literaturu a další informační zdroje.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
PŘÍRODOPIS		
OBEČNÁ BIOLOGIE A GENETIKA	Velký příběh o vzniku života na Zemi – názory na vznik života, vývoj organismů podmínky života (výživa, dýchání, růst, rozmnožování, vývin, reakce na podněty) houby s plodnicemi (stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami) stavba rostlin, funkce jednotlivých orgánů – kořen, stonek, list, květ, semeno, plod fotosyntéza, dýchání, růst, rozmnožování stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla (orgány a orgánové soustavy)	6.
rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů		
BIOLOGIE HUB		
rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků		
BIOLOGIE ROSTLIN		
porovná vnější a vnitřní stavbu rostlinného těla a zná funkce jednotlivých částí těla rostlin		
odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí		
rozlišuje základní rostlinné fyziologické procesy a jejich využití		
BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ		
porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů		
rozliší jednotlivé skupiny živočichů a zná jejich hlavní zástupce		
BIOLOGIE ČLOVĚKA		

popíše stavbu orgánů a orgánových soustav lidského těla a jejich funkce	významní zástupci jednotlivých skupin živočichů Velký příběh o příchodu lidí – fylogeneze člověka stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány Velký příběh o vzniku vesmíru a Země praktické metody poznávání přírody – pozorování lupou a mikroskopem (případně dalekohledem), jednoduché rozčleňování rostlin a živočichů	
orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka		
NEŽIVÁ PŘÍRODA		
rozliší důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů		
na příkladech uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi		
PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY		
využívá metody poznávání přírody osvojované v přírodopisu		

Obraz světa – zeměpis

Vzdělávací obsah tohoto oboru je žákům 6. ročníku předáván pomocí Montessori pomůcek. Ve výuce jsou využívány výukové plakáty a prezentovány jednoduché experimenty představující základní fyzikální zákony, pomocí kterých se žáci seznamují se zákonitostmi ovlivňujícími přírodní podmínky na Zemi (Slunce a Země, stavba Země, práce vody, práce vzduchu). Při těchto lekcích jsou žákům také mezipředmětově předávány základy fyziky a chemie. Dále se žáci učí chápat život na Zemi v návaznosti na polohu Země ve Sluneční soustavě, také zdůvodňovat rozdíly v životních podmínkách v různých částech Země.

Ke studiu jednotlivých oblastí na Zemi jsou žákům k dispozici podrobné mapy různého typu (např. Montessori zapichovací mapy, papírové slepé mapy, a jiné). K podrobnému studiu slouží atlasy a odborná literatura. Samostatným tématem je studium České republiky a jejích jednotlivých oblastí.

Součástí studia zeměpisu dle Montessori kurikula je také studium vztahů mezi lidmi, s jednoduchými prezentacemi se žáci seznámí s mikroekonomickými i makroekonomickými vztahy mezi populacemi. Zároveň je žákům představován koncept propojenosti neživé, živé přírody i lidských kultur obývajících a ovlivňujících planetu Zemi.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
ZEMĚPIS		
GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE	komunikační geografický a kartografický jazyk základní topografické útvary	6.
organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů		
používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii		
PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ		

prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů	hlavní kartografické produkty (mapa, plán)	
rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu	Země jako vesmírné těleso – tvar, velikost a pohyby Země, střídání dne a noci, střídání ročních období, světový čas, časová pásma	
REGIONY SVĚTA		
lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zadaných kritérií	světadíly, oceány	
ČESKÁ REPUBLIKA	makroregiony světa (přírodní oblasti, podnebné oblasti)	
Vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy	místní region, regiony České republiky – kraje	
lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky	přírodní podmínky, vodstvo a významná města a památky České republiky	

Obraz světa – zapojení do práce a fungování skupiny

Výuka v Mozaice je úzce propojena s manuální prací. Žáci aktivně pečují o prostředí školy, třídy i zahrady. Pečují o prostředí třídy, udržují v pořádku police s pomůckami a učí se udržovat v pořádku a organizovat si vlastní osobní věci. Každodenní péče o prostředí třídy zahrnuje jak pravidelný úklid, tak každodenní přípravu a úklid po obědě.

Žáci se podílí také na péči o další prostory školy a zahrady. Péče o zahradu je pravidelnou součástí pracovních cyklů. Žáci s podporou pedagogů udržují stávající vybavení a prvky na zahradě, navrhuji a spoluvytvářejí nové. Organizují a udržují úložné prostory pro pracovní nářadí.

Většina žáků 6. ročníku je schopna zcela samostatně vykonávat i náročnější úkoly, být při těchto aktivitách nápomocna mladším spolužákům, ať už s usměrňováním jejich činností, tak s předáváním důležitých instruktažních pokynů. Žáci 6. ročníku jsou často zapojováni ke studijní skupině žáků 7.-9. ročníku při organizaci celoškolních akcí, ať už pravidelných nebo mimořádných.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
DESIGN A KONSTRUOVÁNÍ		6.
sestaví podle návodu, náčrtu, plánu daný model	jednoduché pracovní operace a postupy	
ovládá montáž a demontáž jednoduchého zařízení, provádí údržbu jednoduchých předmětů a zařízení		
dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu	organizace práce sestavení nábytku podle návodu	
PŘÍPRAVA POKRMŮ		
používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče	potraviny – výběr, nákup, skladování, skupiny potravin, sestavování jídelníčku	
připraví jednoduché pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy		
dodržuje základní principy stolování a obsluhy u stolu	příprava pokrmů	
dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni	úprava stolu a stolování	
PĚSTITELSKÉ PRÁCE		
volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin	pěstování plodin	
pěstuje a využívá květiny pro výzdobu	péče o zahradu	

Obraz světa – hudební výchova

Hudební výchovu pro žáky 6. ročníku pokrývají pravidelné skupinové pěvecké, rytmické a poslechové aktivity, také lekce z hudební teorie. Při společném zpěvu žáci procvičují práci s hlasem, jsou seznamováni s různými typy skladeb, písní apod.

Velmi oblíbenými aktivitami žáků ve třídě je hra na hudební nástroje (piano, ukulele, flétna, metalofon, zvukové trubice a další). Hra na nástroje ve třídě probíhá zpravidla v průběhu odpoledního pracovního cyklu. Hudební nástroje jsou ve třídě volně přístupné všem žákům, žáci se učí základy hry pod vedením dospělého nebo zkušenějších spolužáků, nebo samostatně procvičují.

Součástí hudebních aktivit ve třídě jsou také lekce z hudební teorie, které probíhají prostřednictvím Montessori pomůcky tónové hranoly (metalofon) a dalších doplňkových materiálů. Žáci jsou seznamováni s hrou na tónové hranoly, s pojmenováváním jednotlivých tónů, se zápisem hudby, různými stupnicemi, jejich transpozicí apod. Velká část doporučených lekcí z oblasti hudební teorie je učivem rozšiřujícím. Tyto rozšiřující lekce jsou představovány převážně žákům, které se aktivně hře na hudební nástroje věnují i mimo školní prostředí.

Poslechové aktivity zařazujeme do výuky často mezipředmětově. Například zařazujeme poslech hudby typických historických období nebo specifických regionálních kultur v souvislosti s historickými nebo geografickými projekty.

Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	hlasová hygiena, intonační, rytmická, dechová cvičení zpěv či hra vybrané lidové a umělé písně	6.
uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně, v jednohlase i vícehlase	orientace v notovém zápise (délkové hodnoty not a pomlka, takt, výška tónu, dynamika) poslech skladeb typických pro jednotlivá hudební období	
reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb	pohybová improvizace, vyjádření hudby pohybem	

Obraz světa – výtvarná výchova

Ve studijní skupině žáků nižšího stupně a žáků 6. ročníku pracujeme s propojováním výtvarného umění s ostatními oblastmi studia. Velmi úzce je výtvarné umění propojeno s geometrií, proto je v Montessori kurikulu věnována celá kapitola propojení matematiky s uměním. V této kapitole jsou představovány základní elementy výtvarného umění (jak plošné, tak prostorové). Zároveň jsou také žákům předávány samostatné výtvarné lekce pro bližší seznámení s dalšími prvky výtvarného tvoření (např. světlostní, barevné, objemové kvality).

Samostatnou kapitolou výtvarného umění je studium významných děl a seznamování se s významnými autory. Klasifikace výtvarného umění žákům umožňuje rozšířit si své představy o různých možnostech obrazně smyslového vyjádření. Studium těchto teoretických témat se žáci učí výtvarná díla interpretovat, také vytvářet si vlastní názor. Součástí výuky výtvarné výchovy je předávání různých výtvarných a tvořivých technik s využitím různých materiálů. Při předávání technik dbáme na osvojování postupů práce při využití různých materiálů, a také na použití pomůcek potřebných k realizaci výtvarné činnosti.

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
	zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie	vizuálně obrazné vyjádření – linie a barva, objem, světlo; realita a abstrakce	6.
	zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace	uspořádání objektů do celku v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu vyjadřování pocitů, emocí, nálad, fantazie pomocí vizuální interpretace	
	vybírání, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření	osobní postoj ke komunikaci prostřednictvím vlastního díla	

Obráz světa – tělesná výchova

Tělesná výchova pro žáky 6. ročníku v Mozaice probíhá jak v časově omezených specificky zaměřených kurzech pod vedením odborných lektorů, tak každodenními pohybovými a relaxačními aktivitami v průběhu vyučování. Pro žáky 6. ročníku jsou pravidelně pořádány kurzy atletiky a bruslení. Kurzy atletiky a bruslení probíhají mimo budovu školy na specifických sportovištích, jsou vedeny odbornými lektory. Tyto kurzy jsou zpravidla realizovány během jednoho pracovního cyklu týdne, v několika po sobě jdoucích týdnech. Pro žáky druhého stupně také pořádáme týdenní lyžařský pobytový kurz na horách.

Pravidelné pohybové a relaxační aktivity jsou každodenní součástí vzdělávacích bloků. Během dopoledního pracovního cyklu mohou žáci využívat prostory třídy pro relaxační a protahovací cvičení, během odpoledního pracovního cyklu využívají také sportoviště školní zahrady (stolní tenis, badminton, hrazdy, hřiště pro míčové a další kolektivní hry).

Pravidelně jsou pořádány cyklistické a turistické výlety. Při těchto akcích bývají žáci 6. ročníku těmi, kteří aktivně konkrétní výlety organizují, plánují trasy, domlouvají ubytování, program apod. Škola se také každoročně zapojuje do celorepublikového T-mobile Olympijského běhu. Při vlastní organizaci běhu, plánování tras, měření a vyhodnocování výsledků se žáci 6. ročníku podílí velkou měrou také jako organizátoři.

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
--	-------------------	-------	--------

usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program	rekreační a výkonnostní sportovní aktivity	6.
uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	hygiena a bezpečnost, první pomoc při pohybových aktivitách v různém prostředí a klimatických podmínkách	
zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech	atletika, bruslení a lyžování, sportovní disciplíny – vybíjená, kopaná	
dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji	turistika a pobyt v přírodě	
zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže	pravidla osvojovaných pohybových her, závodů, soutěží	
zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci	měření výkonů a posuzování pohybových dovedností	

6.2.4 PRŮŘEZOVÁ TÉMATA V RÁMCI PŘEDMĚTU OBRAZ SVĚTA

V rámci předmětu jsou zařazeny tematické okruhy všech průřezových témat, jak formou integrace do vzdělávacího obsahu, tak speciálními projekty.

Osobnostní a sociální výchova koresponduje s věkovou charakteristikou žáků ve druhém vývojovém období, s intenzivním sociálním a morálním rozvojem. Díky velkému prostoru pro možnost vlastní volby a nastavení pravidel, která je nutno v prostředí školy i mimo ni dodržovat, dochází každodenně k situacím podporujícím osobnostní, sociální i morální rozvoj. Každodenní pracovní aktivity a následné činnosti, samostatná individuální i skupinová práce žáků, neformální setkávání žáků v průběhu dne i společné komunitní kruhy, zdvořilostní lekce, pravidelná setkávání s učitelem nad zhodnocením práce i tripartitní konzultace se zákonnými zástupci jsou nástroji pro rozvoj schopnosti poznávání sebe sama i druhých lidí, prostředkem pro sebepojetí, seberegulaci a sebeorganizaci, psychohygienu i kreativitu. Velký důraz klademe na vhodnou efektivní komunikaci a spolupráci. Vyhýbáme se situacím přinášející soutěžení, při porovnávání výkonů je žák sám sobě tím, s kým je vhodné se v průběhu času srovnávat. Budování pozitivních mezilidských vztahů podporujeme také mimo školu, např. pravidelnými návštěvami domova pro seniory, návštěvami seniorů ve škole, dobrovolnickou činností v obci.

Tematické okruhy Výchovy demokratického občana jsou zařazovány jak pravidelně (diskuze nad školními pravidly, reflexe a úpravy pravidel v průběhu roku, spoluúčast žáků při rozhodování o věcech ovlivňujících chod třídy, Žakovská rada), tak příležitostně v souvislosti s aktuálními celospolečenskými tématy (volby, státní svátky a významné dny).

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech vychází ze zkušeností žáků z návštěv jiných zemí nebo z kontaktu žáků se zahraničními učiteli a návštěvníky přijíždějícími do Mozaiky, zkušenosti žáků z pobytů v zahraničí. Významným prvkem jsou projektové týdny se zahraničními lektory, kdy vždy jeden z nich v rámci jednoho týdne představuje svou rodnou zemi, zvyky, kulturu, tanec a zpět, hry a podobně.

Multikulturní výchova je začleněna do všech lekcí kosmické výchovy. Úcta a obdiv k ostatním lidem jsou žákům prezentovány při velkých příležitostech i mnoha dalších klíčových lekcích podporujících myšlenku jednotných lidských potřeb všech obyvatel Země a schopnosti všech lidí dokázat společně velké věci. Téma historického vývoje obyvatel na Zemi, historické důvody a dopady migrace, spolupráce a obohacování kultur společným sdílením poznání je základním principem vytvoření globálního společenství „Supranatura“ („Nadpříroda“), které bylo definováno Marií Montessori.

S tímto se velmi úzce prolíná také Environmentální výchova, jako sled lekcí a aktivit, které umožňují žákům uvědomit si, že každý může být prospěšný péči o toto společenství – historický vývoj podmínek na Zemi i jednotlivých organismů, propojenost přírodních podmínek s životem společnosti, poznání přírodního okolí školy a studium okolních ekosystémů, péče o prostředí školy i okolí, důsledné třídění odpadu, každoroční úklid lesa v okolí školy.

Mediální výchova je v rámci předmětu obraz světa výrazně zastoupena formou pravidelného měsíčního zpracovávání školního časopisu Zprávy z Mozaiky. Žáci jsou jak přispěvateli, tak editory časopisu, podílí se na tvorbě i výběru fotografií. Receptivní činnosti jsou zastoupeny při práci s mediálními sděleními na různých úrovních – práce se zdroji informací pro studium, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality apod.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X	X	X	X
Psychohygienu	X	X	X	X	X	X

Kreativita	X	X	X	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X	X	X	X
Komunikace	X	X	X	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě				X	X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování				X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X	X	X	X
Jsmo Evropané	X	X	X	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Kulturní difference	X	X	X	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X	X	X	X
Etnický původ				X	X	X
Multikulturalita	X	X	X	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity				X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Ekosystémy	X	X	X	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X	X	X	X

Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení				X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti				X	X	
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X	X	X	
Práce v realizačním týmu	X	X	X	X	X	

6.3 SPOLEČNÉ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PRO VÝUKU V 7.-9. ROČNÍKU

Vzdělávací strategie pro výuku žáků 7.-9. ročníku vycházejí z charakteristik třetího vývojového období i ze základních potřeb žáků tohoto věku (fyzilogických a psychologických) popsaných Marií Montessori a jsou plně v souladu s rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

Období od 12 do 15 let je bouřlivým obdobím plným změn. Žáci prochází fyzickou i psychickou proměnou v dospělého člověka, během které potřebují citlivý přístup pro možnost plného využití energie, kterou mají.

Žák v tomto věku:

- je ovlivňováno hormonálními a růstovými změnami
- hledá samo sebe a své místo ve společnosti
- považuje za důležitou smysluplnost práce, kterou vykonává
- chce být součástí vrstevnické skupiny
- má analytickou mysl
- potřebuje být přijato a zažít pocit osobní důstojnosti a spravedlnosti
- chce dělat dospělou práci a dokázat velké věci
- má potřebu vyjadřovat svou osobnost

6.3.1 VĚKOVĚ SMÍŠENÁ STUDIJNÍ SKUPINA

Ve skupině žáků od 7. do 9. ročníku využíváme principu práce ve věkově smíšených skupinách, které odpovídají přirozeným populačním a kulturním skupinám. Žáci 7. až 9. ročníku pracují společně ve vnitřních prostorách či venku. Ve skupinách tvoří vlastní projekty, pracují na následné práci. Učitelé plánují lekce pro různé skupiny žáků. Při plánování vychází ze svých záznamů, pozorování a dobré znalosti schopností jednotlivých žáků. Tento přístup podporuje maximální individualizaci výuky a zároveň dává prostor pro vrstevnické učení v nejširším slova smyslu. Tento přístup umožňuje efektivní učení vedené vnitřní motivací žáků a je plně inkluzivní.

6.3.2 TŘÍHODINOVÝ PRACOVNÍ CYKLUS

Pro zachování efektivního učení tak, jak bylo vypořádáno a popsáno Marií Montessori, využíváme práce v tříhodinových pracovních cyklech. Každý den jsou realizovány jeden nebo dva pracovní cykly (podle platného rozvrhu), dopolední a odpolední, během kterých probíhá výuka všech předmětů. Práce v pracovních cyklech umožňuje, aby se každý žák rozvíjel dle svých individuálních vývojových potřeb a možností. Dává žákovi možnost volby a na ni navazující samostatnost a nezávislost dospívajícího.

Pracovní cyklus je časem pro práci. Prolínají se různé formy práce, různá témata a mění se míra aktivity a způsob zapojení pedagoga. Během pracovního cyklu mohou žáci pracovat samostatně, ve věkově homogenních či heterogenních skupinách, individuálně s učitelem, ve skupině s učitelem. Práce může mít například podobu lekce s učitelem, práce na projektu, samostatné práce na zadaném úkolu, dospívající také mohou pečovat o prostředí, zvířata a svačit.

6.3.3 PŘIPRAVENÉ PROSTŘEDÍ

Učitelé připravují pro žáky ve věku 12-15 let prostředí pro jejich celkový rozvoj. Žáci využívají pro své učení vnitřní prostory školy i školní zahradu, příležitostně blízké okolí školy. Prostředí si žáci sami spravují, mění a rozvíjí. To u nich rozvíjí zodpovědnost, samostatnost a chuť být aktivní. Prostředí a jeho vybavení poskytuje dostatek inspirace a příležitostí pro vlastní projekty, umožňuje propojovat praktické znalosti s akademickými.

Odpoledne žáci tráví v Domově mládeže Mozaika, š.p.o. se kterým Základní škola a mateřská škola Mozaika, š.p.o. úzce spolupracuje.

Během dne je v prostředí přítomno několik učitelů nebo externistů, kteří vedou lekce, podporují individuálně či ve skupině žáky v jejich práci, připravují se na výuku nebo dělají administrativní úkony.

6.3.4 SVOBODA A DISCIPLÍNA

„Mladí lidé musejí mít dost volnosti, která jim dovolí jednat z vlastní iniciativy. Ale aby mohlo být samostatné jednání svobodné a zároveň prospěšné, musejí je omezovat určité hranice a pravidla, které je budou nutně usměrňovat.“ Montessori M. *Od dětství k dospívání*. Praha: Triton 2011, str. 91.

Žáci mají ve třídě velkou míru svobody pohybu a rozhodování. Žáci si v rámci domluvených pravidel svobodně volí práci, téma projektu, s kým a kde ve třídě chtějí pracovat, volí si dobu přestávky na svačinu a čas, kdy si chtějí dojít na toaletu. Důležitý je sociální faktor. Žáci poznávají, kde začíná a končí svoboda jednotlivce, jak jejich chování ovlivňuje druhé a celou skupinu. Díky společnému rozhodování se učí, kdy je důležité upozadit své potřeby a kdy si za nimi stát.

Možnost samostatně se rozhodovat v případech, kdy je to jen trochu možné, podporuje rozvoj samostatnosti a seberegulace žáků, vede k sebeutváření osobnosti a formování individuality přirozeným způsobem, popisuje v odborné literatuře Marie Montessori. Žáci dodržují délku doby pro práci a pro odpočinek stanovenou rozvrhem hodin. Disciplína je v pedagogice Marie Montessori chápána jako proces vnitřního vývoje, kdy lidé přijímají společenská pravidla, hodnoty a respekt k druhým prostřednictvím interakce s vnějším prostředím. Vhodné prostředí jim k tomu vytváří příležitosti.

6.3.5 PROPOJENÍ PRAKTICKÉHO S AKADEMICKÝM

Žáci se učí nejlépe, pokud jsou brány v úvahu charakteristiky daného věku, tak mohou využít potenciál vývojového období, ve kterém se nachází. Dospívající chtějí pracovat v reálném kontextu na smysluplných úkolech, které pozitivně ovlivní jejich okolí. Jsou připraveni odvádět práci hodnou dospělého člověka a přicházet s novými řešeními. V projektech žáci využívají vše z výše uvedeného. Díky projektům rozvíjí všechny klíčové kompetence. Učí se týmově spolupracovat, kriticky myslet, rozvíjí se schopnost řešit problémy a zároveň si musí nastudovat odborné znalosti potřebné pro kvalitní dokončení projektu. Praktické znalosti se propojují s akademickými. Při práci na projektech podporují učitelé žáky zařazováním klíčových lekcí či mentorskou podporou.

Název vyučovacího předmětu: výchova ke zdraví a tělesná výchova**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět Tělesná výchova vede žáky především ke zdravému životnímu stylu. Základem je tedy motivace žáků k pravidelnému každodennímu pohybu, případně i sportu, předat jim nadšení z pohybu, podporovat v nich odvahu k různým druhům pohybových činností (i netradičním). Kromě toho jim tělesná výchova zprostředkovává i informace o zdravém stravování, učí je správné osobní hygieně a neopomíjí ani zdravé spánkové návyky, protože to všechno se zdravým pohybem (a tedy i životním stylem) úzce souvisí. Tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, překonávání fyzické námahy). Pohybové aktivity vedou ke zlepšování tělesné zdatnosti a ke správnému držení těla a celkové pohodě (fyzické i psychické). Základní hry a herní techniky zvyšují u žáků nejen pohybové dovednosti a schopnosti, ale také rozvíjejí jejich prostorovou orientaci a schopnost rychlého rozhodování. Předmět Výchova ke zdraví a tělesná výchova velmi úzce souvisí s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova.

Pro výuku používáme vnitřní i venkovní prostory školy a podle možností také další sportoviště. Co nejvíce času trávíme venku, protože je to celoživotně nejpřirozenější prostor pro zdravý pohyb.

Žáci 7.-9. ročníku absolvují každé dva roky kurz první pomoci a přednášku o dospívání, ideálně s externími lektory, které zahrnují také výstupy a učivo tohoto vyučovacího předmětu.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
3	3	2

Výchovné a vzdělávací strategie

- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Podporujeme rozvoj schopností žáků řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)
- Pohybové aktivity nabízíme žákům v takové podobě, aby nebyli stresováni porovnáváním a poměřováním svých výsledků s ostatními. Svůj výsledek poměřují se svým vlastním předchozím výsledkem. Pohybové aktivity jsou tak vnímány zejména jako zábava a příjemná relaxace, nikoliv stres z toho, kdo je lepší. (KO, KSP)
- Pro pohybové aktivity nabízíme různá místa. Ukazujeme tak žákům, že pohyb je spjatý především s běžným životem. (KU, KSP)
- Osobním příkladem a pozitivním přístupem vedeme žáky k přijetí a realizaci myšlenky fair play. (KO, KŘP)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
VÝCHOVA KE ZDRAVÍ			
VZ-9-1-01	respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě	vztahy mezi lidmi a v komunitě tělesné, duševní a sociální zdraví zdraví a nemoc zdravý životní styl odpovědnost za své zdraví sexualita, erotika, morálka návykové látky – charakteristika, rizika manipulativní jednání relaxační techniky, relaxace, stres, zátěž dospívání dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany mimořádné události	7.-9.
VZ-9-1-02	vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví		
VZ-9-1-03	vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví		
VZ-9-1-04	posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví		
VZ-9-1-05	usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví		
VZ-9-1-06	vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí		
VZ-9-1-07	dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky		
VZ-9-1-08	uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc		
VZ-9-1-09	projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce		
VZ-9-1-10	samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím		
VZ-9-1-11	respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví		
VZ-9-1-12	respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování		
VZ-9-1-13	uvádí do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým		
VZ-9-1-14	vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi		
VZ-9-1-15	projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím		

	ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc	
VZ-9-1-16	uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí	
TĚLESNÁ VÝCHOVA		
TV-9-1-01	aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	pohybové hry gymnastika
TV-9-1-02	usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program	estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem
TV-9-1-03	samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly	úpoly
TV-9-1-04	odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší	atletika
TV-9-1-05	uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jím svou činnost	pohybové hry turistika a pobyt v přírodě plavání lyžování, snowboarding, bruslení
TV-9-2-01	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech	pravidla osvojovaných pohybových činností
TV-9-2-02	posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny	zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech
TV-9-3-01	užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu	měření výkonů a posuzování pohybových dovedností
TV-9-3-02	naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při pohybových aktivitách	
TV-9-3-03	dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji	
TV-9-3-04	rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora	
TV-9-3-05	sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	
TV-9-3-06	zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže	
TV-9-3-07	zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci	

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
VZ-9-1-01p	chápe význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny
VZ-9-1-03p	uvědomuje si základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím
VZ-9-1-04p, VZ-9-1-09p	respektuje zdravotní stav svůj i svých vrstevníků a v rámci svých možností usiluje o aktivní podporu zdraví
VZ-9-1-05p	projevuje zdravé sebevědomí a preferuje ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy
VZ-9-1-07p	dodržuje správné stravovací návyky a v rámci svých možností uplatňuje zásady správné výživy a zdravého stravování
VZ-9-1-08p	svěří se se zdravotním problémem
VZ-9-1-13p	dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her

VZ-9-1-13p	uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy
VZ-9-1-14p	zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí
VZ-9-1-15p	uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc; ví o centrech odborné pomoci, vyhledá a použije jejich telefonní čísla
VZ-9-1-16p	chová se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívá základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel
TV-9-1-02p	usiluje o zlepšení a udržení úrovně pohybových schopností a o rozvoj pohybových dovedností základních sportovních odvětví včetně zdokonalování základních lokomocí
TV-9-1-03p	cíleně se připraví na pohybovou činnost a její ukončení; využívá základní kompenzační a relaxační techniky k překonání únavy
TV-9-1-04p	odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se zdravím a sportem
TV-9-1-04p	vhodně reaguje na informace o znečištění ovzduší a tomu přizpůsobuje pohybové aktivity
TV-9-1-05p	uplatňuje základní zásady poskytování první pomoci a zvládá zajištění odsunu raněného
TV-9-1-05p	uplatňuje bezpečné chování v přírodě a v silničním provozu chápe zásady zatěžování; jednoduchými zadanými testy změří úroveň své tělesné zdatnosti
TV-9-2-01	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a aplikuje je ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
TV-9-2-02p	posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí příčiny nedostatků
TV-9-3-01p	užívá osvojovanou odbornou terminologii na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka
TV-9-3-02	naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu
TV-9-3-03	dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji
TV-9-3-04p	rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka
TV-9-3-05p	sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony a vyhodnotí je
TV-9-3-06p	spolurozhoduje osvojované hry a soutěže

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou realizovány některé tematické okruhy průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			

Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět			
Jsmo Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ			
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu			

6.5 HUDEBNÍ VÝCHOVA

Název vyučovacího předmětu: hudební výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem části vzdělávací oblasti Umění a kultura, konkrétně vzdělávacím oborem Hudební výchova, a některými tematickými okruhy průřezových témat.

Hudební výchova přináší žákům základní přehled o přínosech hudby. Prostřednictvím úvodu do dějin hudby a s využitím současné hudby, poslechu skladeb, a zejména vlastní sebe prezentací zpěvem nebo hrou na hudební nástroj, mají žáci možnost rozvíjet své individuální schopnosti, hudební citění, vyzkoušet si společnou i individuální prezentaci skladeb. Obsah a výstupy předmětu hudební výchova se prolínají s ostatními obory vyučovanými ve škole. Propojováním jednotlivých předmětů a znalostí z různých oblastí poskytuje žákům ucelený obraz a umožňuje jim učit se v souvislostech. Žáci mají k dispozici různé hudební nástroje, na které se učí hrát sami, vedení učitelem nebo některým ze spolužáků. K dispozici jsou také pomůcky na seznámení s hudební teorií a zpěvníky. Žáci mohou také využít zvukovou a výpočetní techniku. Pro výuku využíváme vnitřní i venkovní prostory školy.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Hudební výchova řízená učitelem je realizována ve věkově smíšené skupině ve formě bloků. Během výuky učitel pracuje buď s celou skupinou, s částí skupiny nebo individuálně s jednotlivými žáky. Žáci mají možnost samostatně studovat, cvičit hru na hudební nástroj a tvořit, případně se učit od sebe navzájem (např. si předávají znalosti ohledně hudební nauky nebo hry na hudební nástroj). Učitel podporuje vlastní zaměření a iniciativu žáků, při skupinové práci pomáhá každému najít způsob zapojení podle jeho možností tak, aby se každý cítil platným členem týmu a mohl si užít hudební tvorby ve skupině. Při hudební produkci se žáci učí ctít a ocenit své vlastní individuální výkony i individuální výkony ostatních.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Žákovi předkládáme vzdělávací obsah v celé jeho komplexnosti. Nezaměřujeme se pouze na jediný obor, ale dbáme o smysluplné prolínání s ostatními vyučovacími předměty. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. (KU, KK, KSP, KŘP, KO, KD)
- Výuku neomezujeme pouze na prostory učebny, realizujeme exkurze, výlety, návštěvy akcí souvisejících s probíraným tématem. (KU, KP, KŘP, KSP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
HV-9-1-01	využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	pěvecký a mluvní projev hudební rytmus	7.-9.
HV-9-1-02	uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase	orientace v notovém záznamu vokální skladby rozvoj hudebního sluchu a hudební představivosti hra na hudební nástroje	
HV-9-1-03	reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	záznam hudby vyjadřování hudebních i nehudebních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje	
HV-9-1-04	rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě	pohybový doprovod znějící hudby	
HV-9-1-05	orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	orientace v prostoru orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby	
HV-9-1-06	zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období	hudební dílo a jeho autor hudební styly a žánry	
HV-9-1-07	vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	interpretace znějící hudby	

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
HV-9-1-01p	doprovází písně pomocí ostinata
HV-9-1-02p, HV-9-1-03p	interpretuje vybrané lidové a umělé písně
	pozorně vnímá znějící hudbu skladeb většího rozsahu
	rozpozná vybrané hudební nástroje symfonického orchestru
	uveče některá jména hudebních skladatelů a název některého z jejich děl

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou realizovány formou integrace tematické okruhy průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace			
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
----	-----------	-----------	-----------

Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: Výtvarná výchova**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem části vzdělávací oblasti Umění a kultura, konkrétně vzdělávacím oborem Výtvarná výchova, a některými tematickými okruhy průřezových témat (Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova).

Výtvarná výchova dává prostor žákům pro sebevyjádření, které je jedním z hnacích motorů a oblastí zájmu v době dospívání. Sebevyjádření je přítomné v činnosti žáků 7.-9. ročníku téměř neustále, díky předmětu výtvarná výchova získává žák nové možnosti, dostává příležitost své vyjadřování kultivovat a obohacovat, inspirovat se.

Obsah a výstupy předmětu výtvarná výchova se prolínají s jinými obory, a to se všemi, které ve škole vyučujeme. Propojení vzniká z iniciativy žáků, učitelů i ze samotné podstaty činností. Propojování znalostí a dovedností v jeden smysluplný celek umožňuje žákovi poznávat a učit se v souvislostech, podporuje celkový rozvoj osobnosti a celoživotní učení.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Výuka výtvarné výchovy probíhá ve věkově smíšené skupině. Každý se na své úrovni zapojuje do akademických i praktických činností. Učitel předává cestu ke znalostem či zkušenostem pomocí skupinových či individuálních lekcí. Žáci vyšších ročníků předávají své dovednosti žákům nižších ročníků, někdy také naopak.

Pro práci jsou ve výtvarném učebním koutku stále k dispozici výtvarné potřeby. Žáci se s nimi učí zacházet tak, aby je mohli využít i v jiných vyučovaných předmětech. K dispozici je také příruční knihovna s odbornou literaturou a výpočetní technika. Na specifické lekce (např. kreslení pravou mozkovou hemisférou) zveme do výuky odborníky. Pro výuku využíváme prostory vnitřní i venkovní prostory školy, využíváme také mimoškolní možnosti (galerie, muzea, exkurze).

Součástí výuky je také sebehodnocení a prezentace vlastní práce či prezentace znalostí či dovedností spolužákům. V rámci výuky také probíhají vzájemné workshopy, které učitel pomáhá žákům organizovat pro své spolužáky.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Žákovi předkládáme vzdělávací obsah v celé jeho komplexnosti. Nezaměřujeme se pouze na jediný obor, ale dbáme o smysluplné prolínání s ostatními oblastmi i předměty. (KU, KSP, KŘP, KP, KD)
- Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. (KU, KK, KSP, KŘP, KO, KD)
- Výuku neomezujeme pouze na prostory učebny, ale necháváme žáky vybrat si pro ně vhodné pracovní místo. Mimo to realizujeme exkurze, výlety, návštěvy akcí souvisejících s probíraným tématem. (KU, KP, KŘP, KSP, KD)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
VV-9-1-01	vybírání, vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé prvky a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků	vizuálně obrazné vyjádření – linie a barva, objem, světlo; realita a abstrakce	7.-9.
VV-9-1-02	zaznamenání vizuálních zkušeností i zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie	uspořádání objektů do celku v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu	
VV-9-1-03	zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace	prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností	
VV-9-1-04	vybírání, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření	reflexe a vztahy zrakového vnímání ke vnímání ostatními smysly	
VV-9-1-05	rozlišuje působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku	komunikační obsah vizuálně obrazových vyjádření	
VV-9-1-06	interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	práce s počítačovou grafikou a fotografií	
VV-9-1-07	ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření	rozběr uměleckého díla	

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
VV-9-1-01 až VV-9-1-07	uplatňuje základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastního tvůrčího záměru
VV-9-1-01p, VV-9-1-03p	uplatňuje linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívá jejich vlastnosti a vztahy; pojmenovává je ve výsledcích vlastní tvorby i tvorby ostatních; vnímá a porovnává jejich uplatnění v běžné i umělecké produkci
VV-9-1-02p	při vlastní tvorbě vychází ze svých vlastních zkušeností, představ a myšlenek, hledá a zvolí pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotí a prezentuje výsledek své tvorby, porovnává ho s výsledky ostatních
VV-9-1-06p	vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a pocity

Průřezová témata

Ve vyučovacím předmětu jsou zahrnuty tematické okruhy průřezových témat Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygienu			

Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy			
Etnický původ			
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X

Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X

6.7 KOMUNIKACE A SLOH

Název vyučovacího předmětu: komunikace a sloh

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět komunikace a sloh vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura v RVP ZV a splňuje očekávané výstupy z oddílu Komunikační a slohová výchova. Dále jsou v rámci předmětu realizovány určité tematické okruhy průřezových témat.

V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které nabízí žákům možnosti sebevyjádření – prezentace vlastních myšlenek (až na úrovni řečnického umění), tvorbu souvislých logických textů a diskuze.

Naším cílem je vytvořit pro žáky bezpečný prostor pro ústní i písemnou seberealizaci. Jde o tvorbu na zadané téma, ale i tvořivé texty, využití metod volného psaní na jedné straně a tvorbu textů podle pravidel slohových útvarů na druhé straně. V průběhu studia na 2. stupni žák postupně kultivuje svůj projev na základě získávání znalostí, jak má tento projev (písemný či ústní) vypadat, trénováním dovedností tohoto projevu se zlepšuje pro stránce rétorické, argumentační či co se týče práce s textem a jeho strukturou.

Hlavní prostor pro průřezové téma Mediální výchova nacházíme právě v předmětu Komunikace a sloh. Jde o kritické čtení a práci s texty z hlediska příjemce i tvůrce, čistotu mediálního sdělení v textech či jiných sdělovacích prostředcích, mediální manipulaci v textech i interpretaci textu. Současným fenoménem jsou fake news, hoaxy a dezinformační weby. Práce s nimi, rozeznání tohoto typu mediálních sdělení, schopnost ověřit zdroj eliminuje negativní dopad těchto textů na čtenáře, jeho generaci a celou společnost.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Ve vyučovacím předmětu komunikace a sloh využíváme princip klíčových lekcí, s jehož výčtem učitel pracuje. Tento způsob práce umožňuje žákům jít do hloubky podle individuálních potřeb či zájmu nebo aktuální situace v životě třídy či školy. Zároveň zaručuje, že žádné klíčové téma z učiva nebude u žáka opomenuto např. v případě delší absence či „zdržení“ se u jiného tématu. Z evidence těchto témat je patrné, které učivo žákovi ještě zbývá. Pak je zajištěna individualizace výuky bez rizika opomenutí projít některými znalostmi či dovednostmi. Zároveň je možné využít kooperaci mezi mladšími a staršími žáky v této skupině tří ročníků, kdy starší učí/jsou průvodci mladším, mladší se učí od starších.

Materiální podmínky

Žáci pracují s pracovními listy, k dispozici mají také počítače, knihovnu ve třídě i ve škole. Pro dílčí témata jsou vhodně vybírány jiné podnětné texty, mediální sdělení z internetu či jiných zdrojů, audiovizuální ukázky apod.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech

- hodnocení jejich písemné či ústní tvorby
- sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KŘP, KP)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Pravidelně do výuky zařazujeme společné aktivizující práce ke čtení, psaní, práci s textem, sebevyjádření, rozvíjení slovní zásoby a komunikačních dovedností. (KU, KK, KSP, KŘP, KD)
- Se žáky jednáme jako s partnery; respektujeme jejich individualitu. (KŘP, KKO, KSP, KO)
- Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KSP, KO, KD)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka kučení, proto respektujeme princip SSSZ – smyslnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddělitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, slovníky, pravidla českého pravopisu, žakovská knihovna, internet...). (KU, KŘP, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročník
ČJL-9-1-01	odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji	Práce s textem Práce s informacemi na internetu Zásady kultivovaného projevu Zvukové prostředky jazykového projevu a prostředky mimojazykové Diskuse	7-9.
ČJL-9-1-04	dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci		
ČJL-9-1-06	v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči		
ČJL-9-1-07	zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu		
ČJL-9-1-05	odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru	Výklad, odborné názvy (termíny), práce s informačními zdroji Výtah Práce s internetem a dalšími informačními zdroji	7.-9.
ČJL-9-1-02	rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru		
ČJL-9-1-03	rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj		

ČJL-9-1-08	využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	Práce s texty Řečová cvičení Úvaha Publicistický styl, publicistické útvary	7.-9.
ČJL-9-1-09	uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování	Mluvní cvičení Jazykové prostředky Slohová cvičení	
ČJL-9-1-10	využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů	Spisovný a nespisovný jazyk Verbální a neverbální prostředky komunikace Proslov Pravidla dialogu Diskuse, zásady diskuse, řízení diskuse Poznámka Klíčová slova Referát Popis Charakteristika Zpráva a oznámení Výpisky Výtah Dopis Životopis Žádost Pozvánka Proslov	

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
ČJL-9-1-01p ČJL-9-1-08p	čte plynule s porozuměním; reprodukuje text
ČJL-9-1-04p ČJL-9-1-05p	komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk
ČJL-9-1-09p ČJL-9-1-10p	píše běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Mediální výchova a určité tematické okruhy dalších průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě	X		
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X		

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět	X		
Jsme Evropané		X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference		X	X
Lidské vztahy		X	X
Etnický původ	X		
Multikulturalita	X		
Princip sociálního smíru a solidarity		X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			

Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí	X		

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti	X	X	X
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X

Název vyučovacího předmětu: literatura**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět literatura vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura v RVP ZV a splňuje očekávané výstupy z oddílu Literární výchova. Dále jsou v rámci předmětu realizovány určité tematické okruhy průřezových témat.

V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které nabízí žákům možnosti sebevyjádření – interpretaci uměleckých textů, tvorbu vlastních textů a diskuzi nad nimi.

V literatuře vytváříme pro žáky prostor pro seznámení s literárním dědictvím české i světové kultury a literární teorii. Porozumění literárním textům rozvíjí žákovu fantazii, schopnost vyjadřování, rozšiřuje slovní zásobu a je důležitým podnětem pro jeho vlastní tvůrčí psaní. Žáky podporujeme ve čtenářství a o svých přečtených knihách si vedou strukturované záznamy.

Průřezové téma Multikulturní výchova se prolíná i v ostatních předmětech ŠVP, ale jako základnu pro systematickou realizaci tohoto průřezového tématu chápeme právě literaturu. Díky vhodně zvoleným ukázkám z české i světové tvorby lze velmi přirozeně pracovat s tématem multikulturality, tolerance, předsudků, stereotypů, solidarity a lidských práv.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Ve vyučovacím předmětu literatura vhodně kombinujeme představení dějin české a světové literatury s dějepisným učivem, s tvůrčími hodinami zaměřenými na práci s textem, interpretaci a kritické čtení. Literární teorii zahrnujeme do práce nad ukázkami z literatury.

Materiální podmínky

Žáci pracují s ukázkami z knih, k dispozici mají knihovnu ve třídě i ve škole. Hodiny vhodně doplňujeme audiovizuálními ukázkami.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Písemné zpracování dílčích témat – forma úvahy, eseje, vlastní tvůrčí texty
- Hodnocení strukturovaného záznamu četby
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)

Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)

- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka kučení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)

Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, slovníky, pravidla českého pravopisu, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
ČJL-9-3-01 ČJL-9-3-02 ČJL-9-3-03	uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo	tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům způsoby interpretace literárních a jiných děl základy literární teorie a historie – struktura literárního díla (námet a téma díla, literární hrdina, kompozice literárního příběhu), jazyk literárního díla (obrazná pojmenování; zvukové prostředky poezie: rým, rytmus; volný verš), literatura umělecká a věcná (populárně-naučná, literatura faktu, publicistické žánry)	7.-9.
ČJL-9-3-04	tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie	literární druhy a žánry – poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické	7.-9.
ČJL-9-3-05	rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty	v proměnách času – hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry a jejich představitelé	
ČJL-9-3-06 ČJL-9-3-07 ČJL-9-3-08	rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		

ČJL-9-3-09	vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		
------------	---	--	--

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
ČJL-9-3-01p	orientuje se v literárním textu, nachází jeho hlavní myšlenku
ČJL-9-3-03p	ústně formuluje dojmy z četby, divadelního nebo filmového představení
ČJL-9-3-06p	rozezná základní literární druhy a žánry
ČJL-9-3-09p	dokáže vyhledat potřebné informace v oblasti literatury
-	má pozitivní vztah k literatuře

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Multikulturní výchova a určité tematické okruhy dalších průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			X
Občan, občanská společnost a stát			X
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí		X	

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: výchova k občanství**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět výchova k občanství vychází ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství v RVP ZV. V rámci předmětu jsou realizovány určité tematické okruhy průřezových témat. V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako Výchova v souvislosti s duševním vývojem. Zahrnuje studium jak o společnosti, tak o člověku s jeho etickým potenciálem.

Naším cílem je zprostředkovat žákovi přehled o společenských tématech jako základ všeobecného kulturního rozhledu a první kroky v praktické orientaci v životě v demokratické společnosti i globalizovaném světě, které jsou úzce spjaty s obsahem dalších předmětů. Žáci díky široké paletě školních aktivit přirozeně poznávají sami sebe, spolužáky, na základě fungování malé skupiny zjišťují, jak funguje společnost. Žáci se setkávají s různými životními situacemi, se kterými pravděpodobně přijdou v průběhu života do styku, ať už se jedná např. o situace z oblasti práva, hospodaření, sociálních vztahů či profesních vztahů. Žáci s pomocí dospělých spravují studentský spolek – komunikují s úřady, hospodaří s penězi, učí se znát právní předpisy a orientovat se v systému práva, získávají přehled o tom, kam se obrátit o pomoc či radu v případě problému.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

V předmětu Výchova k občanství vycházíme při plánování z potřeb skupiny i aktuálního dění ve světě. Témata se snažíme zařazovat tak, aby žákům dávala smysl a zvyšovala pochopení i možnost kritického náhledu na dané téma. Probíraná témata pojmáme komplexně, často s propojením do dalších oblastí a předmětů. Při výuce zařazujeme nejrůznější metody výuky vhodné k danému tématu, např. skupinovou práci, práci s textem, hraní rolí, diskuzi, hry pro osobnostní rozvoj či rozvoj spolupráce apod. Učitel pracuje buď s celou skupinou či menšími věkově homogenními či heterogenními skupinami, žáci také mohou pracovat samostatně.

Hodnocení a zpětná vazba

Ve výuce jsou využity tyto nástroje:

- okamžitá zpětná vazba vyučujícího během výuky
- okamžitá zpětná vazba spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- společná reflexe samostatné práce, práce ve skupině či projektové práce
- autoevaluace během reflektivních schůzek a tripartitních konzultací

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP, KD)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)

- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP, KD)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme rozvoj schopností žáků řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
	ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI		
VO-9-1-01	objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání	naše škola naše obec, region, kraj	7.-9.
VO-9-1-02	rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	naše vlast	
VO-9-1-03	kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí	kulturní život lidská setkání vztahy mezi lidmi	
VO-9-1-04	uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	zásady lidského soužití	
VO-9-1-05	objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám		
VO-9-1-06	rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti		
	ČLOVĚK JAKO JEDINEC		
VO-9-2-01	objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života	podobnost a odlišnost lidí vnitřní svět člověka osobní rozvoj	7.-9.

VO-9-2-02	posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek		
VO-9-2-03	kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání		
VO-9-2-04	popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru		
	ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ		
VO-9-3-01	rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady	majetek, vlastnictví peníze	7.-9.
VO-9-3-02	sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti	hospodaření banky a jejich služby principy tržního hospodářství	
VO-9-3-03	na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení		
VO-9-3-04	vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít		
VO-9-3-05	uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu		
VO-9-3-06	na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz		

VO-9-3-07	rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu		
	ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO		
VO-9-4-01	rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky	právní základy státu státní správa a samospráva principy demokracie lidská práva právní řád České republiky protiprávní jednání právo v každodenním životě	7.-9.
VO-9-4-02	rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu		
VO-9-4-03	objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů		
VO-9-4-04	vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů		
VO-9-4-05	přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod		
VO-9-4-06	objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství		
VO-9-4-07	uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci		
VO-9-4-08	dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování		
VO-9-4-09	rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů		
VO-9-4-10	rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady		
VO-9-4-11	diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání		

	MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT		
VO-9-5-01	popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování	evropská integrace globalizace	7.-9.
VO-9-5-02	uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky		
VO-9-5-03	objasní souvislosti globálních a lokálních problémů		

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
VO-9-1-04p	respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití
VO-9-1-04p	uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem
VO-9-1-05p	rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům
VO-9-1-06p	je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie
VO-9-1-05p	respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti
VO-9-2-01p	chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním
VO-9-2-04p	formuluje své nejbližší plány
VO-9-3-02p	stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
VO-9-3-02p	sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti
VO-9-3-03p	ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet
VO-9-3-04p	uvede příklady služeb, které banky nabízejí
VO-9-3-07p	uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany
VO-9-4-02p	uvede základní prvky fungování demokratické společnosti
VO-9-4-02p	chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy
VO-9-4-02p	uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
VO-9-4-04p	vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů
VO-9-4-05p	na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
VO-9-4-05p	uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
VO-9-4-08p	uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
VO-9-4-09p	uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
VO-9-4-09p	vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu

VO-9-4-10p	rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy
VO-9-4-10p	v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací
VO-9-5-01p	uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování

Průřezová témata

V průběhu celého vzdělávání na 1. i 2. stupni školy cíleně rozvíjíme osobnost žáka, jeho samostatnost a zodpovědnost za sebe i za skupinu, v předmětu výchova k občanství navíc realizujeme dvě průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova a Výchova demokratického občana, a určité tematické okruhy dalších průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah. Tematické okruhy obou témat jsou přirozeně zařazeny do výuky výchovy k občanství tam, kde se potkávají s učivem podobně zaměřeným na jedince, společnost nebo člověka jako občana státu.

Osobnostní a sociální výchova se také nabízí v každodenní úzké spolupráci žáků v programu 7.-9. ročníku, kdy žáci řeší samostatně, ve dvojici či ve skupině mnoho různorodých úkolů spjatých se školní zahradou, společným pobytem ve škole a péčí o dům. V předmětu výchova k občanství využíváme těchto přirozených situací ke komentářům, diskuzím či hledání řešení v případě konfliktů.

Při **výchově žáků jako demokratických občanů** se zaměřujeme na diskuze ohledně lidských práv, společného soužití lidí s nejrůznějšími odlišnostmi a specifiky, podporujeme v žácích toleranci a přijetí odlišností, smysl pro demokratické jednání. Každý týden probíhají organizační diskuze, tzv. meetingy, kde se setkávají žáci a učitelé, aby společně plánovali týdenní práci, hodnotili uplynulý týden a výsledky práce, pracují se zpětnou vazbou ostatním, vlastní sebereflexí, demokratickými postupy při vedení diskuze, učí se vyjádřit a prosadit svůj názor, ale respektovat rozhodnutí skupiny. Ve škole funguje Žákovská rada, kde mají žáci opět možnost zažít demokratické principy života ve společnosti.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X
--	---	---	---

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference		X	X
Lidské vztahy		X	X
Etnický původ	X		
Multikulturalita	X		
Princip sociálního smíru a solidarity		X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: matematika**Charakteristika vyučovacího předmětu**

„Matematika je nezbytná, protože inteligence dnes již není přirozená, nýbrž matematická, a bez vědomostí z matematiky není možné rozumět zvláštním formám pokroku příznačným pro naši dobu ani se na nich podílet. Člověk bez matematického vzdělání je dnes jako analfabet v dobách, kdy vše záviselo na slovesné kultuře. Ale v přirozeném stavu má lidské vědomí matematický sklon, tendenci být exaktní, provádět měření, srovnávat a využívat omezených schopností k objevování podstaty různých „jevů“, které příroda člověku předkládá, a přitom mu zatajuje svět příčin. Vzhledem k tomuto obrovskému významu matematiky musejí školy přistupovat ke zvláštním metodám její srozumitelné výuky a objasňovat její základy s pomocí spousty nástrojů, které přibližují abstraktní pojmy matematiky v konkrétní podobě.“

OD DĚTSTVÍ K DOSPÍVÁNÍ, MARIE MONTESSORI, SPOLEČNOST MONTESSORI A.S. TRITON 2011, ISBN 978-80-7387-478-0

Vyučovací předmět je tvořen obsahem vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace a určitými tematickými okruhy průřezových témat.

Matematické vzdělávání tříbí abstraktní, kauzální, exaktní a analyticko-syntetické myšlení, logické a kritické usuzování, učí srozumitelné, přesné a věcné argumentaci. Tím dochází velmi přirozeně k rozvoji několika klíčových kompetencí, když se žák setkává se situacemi ze života, které musí umět řešit, spolupracovat na jejich řešení s ostatními, organizovat si svou práci nebo plán řešení matematického problému. Základní matematické operace, práce se vzorci či rozvoj prostorové orientace v geometrii umožňuje žákovi zažít matematický, exaktní, měřitelný pohled na svět, který stojí na jakémsi opačném pólu, než je pohled humanitní, slovesný a celkově tvořivý v jiném duchu. V humanitní části vzdělávání se žák učí argumentaci slovní, v matematice přichází na řadu argumentace číselná. Podle M. Montessori je navíc tendence k matematickému uvažování o světě přirozená, protože otevírá žákovi „svět příčin“.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
4	4	4

Organizační vymezení

Výuka se realizuje pomocí klíčových ve věkově smíšené skupině či ve skupinách podle jednotlivých ročníků.

Učitel se při přípravě klíčových lekcí inspirovat knihami Teaching Algebra to the Adolescent: A Montessori Approach – Volume 1, Teaching Algebra to the Adolescent: A Montessori Approach – Volume 2 a Teaching Geometry to the Adolescent: Montessori Approach.

Následná práce bývá rozličného charakteru. Může se jednat o samostatnou práci, práci ve dvojicích nebo ve skupině. Výstupem může být vlastní shrnutí klíčové lekce, procvičování pomocí připravených materiálů, procvičování v pracovním sešitu matematiky nebo konkrétní jiný domluvený výstup.

Pokud je žák nemocný nebo ve škole chybí z jiných důvodů, může látku procvičovat např. pomocí aplikace Umíme to.

Učitel si vede přehled o pokroku žáků v aplikaci Transparent Classroom.

Žáci mají k dispozici témata z Rámcového přehledu učiva odpovídající učivu 7. až 9. ročníku, mohou tak sledovat svůj pokrok a směřovat k osvojení kompletního učiva matematiky.

Potřeby vyplývající z komunitního života žáků, jejich nadání, píše či prostý zájem přinášejí žákům nižších ročníků příležitosti k seznámení se s učivem vyšších ročníků.

Může se stát, že se žák seznámí najednou s učivem prolínajícím se několika ročníky najednou, např. rovnice (jednoduché lineární rovnice, řešení soustavy rovnic o dvou neznámých, kvadratické rovnice), úpravy výrazů (úpravy jednoduchých výrazů až po lomené výrazy), objem a povrch těles.

Některé z výstupů pro 2. stupeň žáci splní v 6. ročníku (např. M-9-1-02, M-9-1-03, M-9-3-03 a M-9-3-08). V rámci opakování se s nimi znovu setkají v 7.-9. ročníku. Ostatní učivo se prohlubuje jako např. výstup M-9-1-04 a většina výstupů z oblasti Geometrie v rovině a prostoru.

Konkrétní provedení

Učitel si připraví klíčovou lekci pro skupinku žáků. Na základě pozorování nebo výsledků následné práce naplánuje návaznou klíčovou lekci.

Týdně proběhne alespoň jedna klíčová lekce. V ostatních hodinách pracují studenti samostatně, ve skupinách nebo s učitelem.

Žáci devátého ročníku dostanou při výuce matematiky prostor pro přípravu na přijímací zkoušky, a to v rámci opakování látky, ale také při samostatné, intenzivnější přípravě.

Samostatná práce

Samostatná práce je nedílnou součástí vzdělávacího procesu.

V rámci samostatné práce je vhodné, aby se žáci mezi sebou radili, sdíleli spolu postupy a řešení a spolupracovali ve skupinách. Svou práci konzultují i s učitelem.

Při samostatné práci žáci využívají např. kalkulačtor, Tabulky pro základní školu, pracovní sešity různých nakladatelství, knihy o matematice a on-line aplikace.

Hodnocení a zpětná vazba

Testy

Během školního roku absolvují žáci několik testů různých úrovní.

- Procvičovací (pětiminutové) testy – jedná se o krátké testy, díky kterým získá žák i učitel představu, zda danou látku chápe a umí ji aplikovat. Jsou vhodné např. při nácviku početních operací, přednosti početních operací, převodu jednotek, řešení rovnic, výpočtech algebraických výrazů. Test není hodnocen známkou.
- Test na závěr osvojovaného obsahu – test shrnuje nový vzdělávací obsah. V rámci reflexe žák zjistí, co už dobře zvládá, popř. co potřebuje ještě procvičit. Test může být hodnocen známkou na základě získaného počtu bodů.
- Pololetní práce – během školního roku žáci píšou dvě pololetní práce. První shrnuje práci za první pololetí a píše se před uzavřením hodnocení za první pololetí. Druhá shrnuje práci za druhé pololetí a píše se před uzavřením hodnocení za druhé pololetí. Žáci devátého ročníku nemusí po přijímacích zkouškách pololetní práci na konci roku psát.

Pololetní práce se skládá z úloh obsažených v lekcích daného ročníku a pololetí. Součástí mohou být i úlohy z lekcí, které žák zvládl probrat navíc. Tyto úlohy budou označeny hvězdičkou (*). Tento symbol znamená, že se jedná o úlohy navíc, oproti učivu, které se běžně žáci za dané pololetí osvojí. Cílem pololetních prací je také postupná příprava na přijímací zkoušky.

Výsledná známka na vysvědčení se skládá z výsledků samostatné práce žáka za pololetí, testů a výsledku pololetní práce s přihlédnutím k individuálním schopnostem žáka.

Slovní hodnocení a hodnocení aktivity během hodin

Při hodinách, reflektivních schůzkách a při tripartitních konzultacích jsou žáci hodnoceni také slovně. Slovní hodnocení se zaměřuje na ocenění dovedností a vědomostí žáka a jeho aktivitu při hodinách, s připomenutím toho, na co je potřeba se při dalším studiu zaměřit (konstruktivní zpětná vazba).

Sebehodnocení

Žák je svým učitelem podporován v sebehodnocení. Žák je veden k tomu, aby sám rozpoznal, jakou látku si potřebuje procvičit a na co se má při svém studiu zaměřit.

Pracovní portfolio žáka

Každý žák je učitelem podporován v tvorbě svého pracovního portfolio v oblasti matematiky. Do portfolio žák zařazuje např. výsledky následné práce, konkrétní výstupy z projektů a testy. Portfolio používá žák např. při tripartitních konzultacích.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Vytváříme podnětné prostředí pro objevování matematického světa, k využívání různých způsobů a strategií k učení, zkoumání a experimentování, k hledání logických souvislostí v běžném životě. (KU, KP, KD)
- Zasazováním osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života umožňujeme žákům budovat si základy finanční gramotnosti. (KP, KD)
- Poskytováním zpětné vazby individuálně, při prezentacích a při společných diskuzích vedeme žáky k osvojování správných postupů práce, včetně přípravy potřebných pomůcek před jejím začátkem a uvědomělého udržování učebních prostor i učebních prostředků a vybavení v čistotě a pořádku. (KP, KD)
- Nabízíme žákům problémové úkoly s důrazem na využití v běžném chodu studentského programu tak, aby byli přirozeně motivováni zjišťovat příčiny a výsledky matematického problému, a zároveň si vytvářeli souvislosti mezi matematickými a přírodními či společenskými zákonitostmi. (KU, KP, KŘP, KD)
- Při samostatné nebo skupinové práci podporujeme žáky k sebehodnocení, učíme žáky pracovat s chybou jako ukazatelem cesty ke správnému výsledku, který mají možnost si sami ověřit, ideálně i v praxi. (KU, KP, KD)
- Zařazováním úkolů různé obtížnosti vedeme žáky k plánování a časovému rozvržení vlastní práce, podporou, motivací a dostatečným časem jim umožňujeme samostatně, vytrvale řešit problémy, vyhledávat a třídit informace k řešení a hledat a zkoušet nové postupy. (KP, KŘP, KD)
- Prostřednictvím věkově smíšeného prostředí vedeme žáky k pomoci ostatním či naopak schopnosti požádat o pomoc, umožňujeme žákům se v některých dílčích úkolech vyučovat navzájem, provázet druhé konkrétním učivem, napomáhat s dílčími úkoly, diskutovat o možných řešeních. (KPS, KK, KD)
- Umožňujeme žákům prezentovat výsledky své práce ostatním a tím je vedeme ke srozumitelnému a výstižnému formulování svých názorů, argumentů, postupů a závěrů a současně k naslouchání a respektování druhých (KK, KS, KDP).

- Vlastním příkladem a prezentací vedeme žáky ke správnému a bezpečnému používání rýsovacích potřeb a digitálních nástrojů, k systematizaci informací a aktivnímu používání osvojených termínů, znaků a symbolů. (KU, KP, KK)
- Prostřednictvím témat ze školního prostředí či každodenního života, vhodných pro statistické zpracování, zprostředkováváme žákům představu o shodných i odlišných hodnotách, přesvědčeních, zájmech a potřebách a vedeme je k toleranci vůči druhým a případně k demokratickému hledání vhodných způsobů řešení v situacích, kdy je potřebný kompromis. (KO, KD)
- Při práci ve skupině vedeme žáky k účinné spolupráci, ke stanovení a dodržování pravidel týmové práce, k zodpovědnému přijetí své role a ke vzájemnému respektování a oceňování rolí jednotlivých členů týmu. (KO, KSP)
- Pro přehledné plánování žákovy práce mu nabízíme rámcový přehledy učiva. (KU, KŘP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddělitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
ČÍSLO A PROMĚNNÁ			
M-9-1-01	provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu	celá čísla zlomky	7.-9.
M-9-1-02	zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor	racionální čísla mocniny a odmocniny	
M-9-1-04	užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek-část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)	poměr procenta	
M-9-1-05	řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů	výrazy rovnice	
M-9-1-06	řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)		
M-9-1-07	matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním		
M-9-1-08	formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav		
M-9-1-09	analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž		

	využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel		
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY			
M-9-2-01	vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data	úvod do statistiky závislosti a data přímá a nepřímá úměrnost funkce	7.-9.
M-9-2-02	porovnává soubory dat		
M-9-2-03	určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti		
M-9-2-04	vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem		
M-9-2-05	matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů		
GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU			
M-9-3-01	zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku	rovinné útvary metrické vlastnosti v rovině konstrukční úlohy prostorové útvary	7.-9.
M-9-3-02	charakterizuje a třídí základní rovinné útvary		
M-9-3-04	odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů		
M-9-3-05	využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh		
M-9-3-06	načrtne a sestrojí rovinné útvary		
M-9-3-07	užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků		
M-9-3-09	určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti		
M-9-3-10	odhaduje a vypočítá objem a povrch těles		
M-9-3-11	načrtne a sestrojí síť základních těles		
M-9-3-12	načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině		
M-9-3-13	analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu		
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY			

M-9-4-01	užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací	číselné a logické řady logické a netradiční geometrické úlohy	7.-9.
M-9-4-02	řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí		

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření		
M-9-1-01p	písemně sčítá, odčítá, násobí a dělí víceciferná čísla, dělí se zbytkem		
M-9-1-01p	pracuje se zlomky a smíšenými čísly, používá vyjádření vztahu celek-část (zlomek, desetinné číslo, procento)		
M-9-1-01p	čte desetinná čísla, zná jejich zápis a provádí s nimi základní početní operace		
M-9-1-02p	provádí odhad výsledku, zaokrouhluje čísla		
M-9-1-02p	píše, čte, porovnává a zaokrouhluje čísla v oboru do 1 000 000		
M-9-1-05p	používá měřítko mapy a plánu		
M-9-1-06p	řeší jednoduché úlohy na procenta		
	zvládá orientaci na číselné ose		
M-9-2-01p	vyhledává a třídí data		
M-9-2-02p	porovnává data		
M-9-2-04p	vypracuje jednoduchou tabulku		
	užívá a ovládá převody jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, objemu		
	zvládá početní úkony s penězi		
M-9-3-03p	vyznačuje, rýsuje a měří úhly, provádí jednoduché konstrukce		
M-9-3-04p	vypočítá obvod a obsah trojúhelníka, čtverce, obdélníka, kruhu		
M-9-3-05p	provádí jednoduché konstrukce		
M-9-3-06p	rozeznává a rýsuje základní rovinné útvary		
M-9-3-08p	sestrojí základní rovinné útvary ve středové a osově souměrnosti		
M-9-3-10p	vypočítá povrch a objem kváдру, krychle a válce		
M-9-3-11p	sestrojí síť základních těles		
M-9-3-12p	načrtne základní tělesa		
M-9-3-12p	zobrazuje jednoduchá tělesa		
M-9-3-12p	zobrazuje jednoduchá tělesa		
-	odhaduje délku úsečky, určí délku lomené čáry, graficky sčítá a odčítá úsečky		
-	umí zacházet s rýsovacími pomůckami a potřebami		
-	používá technické písmo		
-	čte a rozumí jednoduchým technickým výkresům		
M-9-4-01p	samostatně řeší praktické úlohy		
M-9-4-01p	hledá různá řešení předložených situací		
M-9-4-02p	aplikuje poznatky a dovednosti z jiných vzdělávacích oblastí		
-	využívá prostředky výpočetní techniky při řešení úloh		

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou formou integrace realizovány určité okruhy průřezových témat.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět			
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			

Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: Informatika**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět informatika vychází ze vzdělávacího oboru Informatika v RVP ZV. Dává prostor všem žákům porozumět tomu, jak funguje počítač a informační systémy. Zabývá se automatizací, programováním, optimalizací činností, reprezentací dat v počítači, kódováním a modely popisujícími reálnou situaci nebo problém. Dává prostor pro praktické aktivní činnosti a tvořivé učení se objevováním, spoluprací, řešením problémů, projektovou činností. Pomáhá porozumět světu kolem nás, jehož nedílnou součástí digitální technologie jsou.

Hlavní důraz je kladen na rozvíjení žákova informatického myšlení s jeho složkami abstrakce, algoritmizace a dalšími. Praktickou činnost s tvorbou jednotlivých typů dat a s aplikacemi vnímáme jako prostředek k získání zkušeností k tomu, aby žák mohl poznávat, jak počítač funguje, jak reprezentuje data různého typu, jak pracují informační systémy a jaké problémy informatika řeší.

Škola vnímá informatiku a technické směřování rozvoje žáků jako důležité, proto jsou do výuky zařazovány základy robotiky jako aplikovaná oblast, propojující informatiku a programování s technikou, umožňují řešit praktické komplexní problémy, podporovat tvořivost a projektovou činnost (work and study) a rozvíjet tak informatické myšlení.

Klademe důraz na rozvíjení digitální gramotnosti v ostatních předmětech, které se tak snaží podpořit zvládnutí běžné uživatelské práce s počítačem.

Zásadní je pro nás téma bezpečného zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování s ohledem na to, aby se žáci naučili chránit své soukromí.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Výuka probíhá na notebookech nebo stolních počítačích připojených k internetu v běžné učebně. Žáci pracují samostatně, nebo ve dvojicích či skupině tak, aby docházelo využívání čas efektivně a mohli se podpořit diskuzí a spoluprací.

Výuka je orientována činnostně, s aktivním žákem, který objevuje, experimentuje, ověřuje své hypotézy, diskutuje, tvoří, řeší problémy, spolupracuje, pracuje projektově (work and study), konstruuje své poznání. Kromě běžných lekcí a zadání vedeným učitelem podporujeme žáky v samostatném bádání a poznávání, plánování, práci s daty i využívání Office a podobných nástrojů podporuje práce na projektech.

Materiální podmínky

Žáci pracují s notebooky a stolními počítači v učebně. K dispozici mají také tablet, který si můžou vzít ke studiu ven. V učebně je také k dispozici 3D tiskárna a robotické stavebnice LEGO Mindstorms EV3.

Hodnocení a zpětná vazba

Při výuce klademe důraz především na pochopení a individuální osvojení uživatelsky důležitých nástrojů žáky. Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícím během výuky.
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech.
- Pravidelné reflektivní schůzky s pedagogem a tripartitní konzultace.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Zajišťujeme připravené prostředí se specifickým materiálem, který žák používá v rámci svých individuálních možností a potřeb. (KU, KŘP, KSP, KO)

- Vzdělávací obsah nepředkládáme jako celek, ale dělíme jej na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- Žákovi předkládáme vzdělávací obsah v celé jeho komplexnosti. Nezaměřujeme se pouze na jediný obor, ale dbáme o smysluplné prolínání s ostatními oblastmi i předměty. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Poskytujeme žákům možnost volby. Volbu respektujeme a k jejímu respektování vedeme ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k porozumění, že každá volba má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Plně respektujeme možnost výběru místa a spolupráce žáků. (KU, KO, KSP, KŘP, KP)
- Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. (KU, KK, KSP, KŘP, KO)
- Využíváme práci s chybou. (KU, KŘP, KP)
- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- Pravidelně žákům nabízíme společné aktivizující práce k uvedení do tématu i v rámci něj. (KU, KK, KSP, KŘP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků. (KSP, KK)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)
- Podporujeme prolínání anglického jazyka do všech oblastí vzdělávacího obsahu. (KU, KŘP, KO, KP)
- Osobním příkladem a pozitivním přístupem vedeme žáky k přijetí a realizaci myšlenky fair play. (KO, KŘP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
DATA, INFORMACE, MODELOVÁNÍ			
I-9-1-01	získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat	získávání, vyhledávání a ukládání dat kompletnost dat, časté chyby při interpretaci dat kódování čísel, znaků, barev, obrázků, zvuků bit, bajt, násobné jednotky jednoduché šifry modelování: schéma, myšlenková mapa, vývojový diagram základní grafové úlohy	7.-9.
I-9-1-02	navrhne a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu		
I-9-1-03	vymezi problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jiným modelem k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní		
I-9-1-04	zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu a opraví ji		
ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ			
I-9-2-01	po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen	dekompozice úlohy, problému tvorba a zápis algoritmu blokově orientovaný programovací jazyk cykly, větvení, proměnné ověření algoritmu	7.-9.
I-9-2-02	rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení		
I-9-2-03	vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví		

	daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému	úprava algoritmu a programu	
I-9-2-05	v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za něj; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení program, proměnné	tvorba programů (např. příběhy, hry, simulace, roboti) autorství a licence programu etika programátora	
I-9-2-06	ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu		
INFORMAČNÍ SYSTÉMY			
I-9-3-01	vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů	informační systémy ve škole i ve společnosti uživatelé, činnosti, práva ochrana dat a uživatelů	7.-9.
I-9-3-02	nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položeno otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat	struktura tabulky, typy dat kontrola správnosti a použitelnosti	
I-9-3-03	vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat	úprava požadavků, tabulky či pravidel velké soubory dat funkce a vzorce, práce s řetězcí	
I-9-3-04	sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu	řazení, filtrování, vizualizace dat	
DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE			
I-9-4-01	popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě	pojmy hardware a software operační systémy datové a programové soubory	
I-9-4-02	ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování a přenos	komprese a formáty souborů, správa souborů,	
I-9-4-03	vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky	instalace aplikací fungování nových technologií kolem žáka	
I-9-4-04	poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače	fungování sítě – klient, server, switch, IP adresa	
I-9-4-05	dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení	web – webová stránka, webový server, prohlížeč, odkaz, URL, vyhledávač principy cloudových aplikací metody zabezpečení přístupu k datům útoky – cíle a metody útočníků, nebezpečné aplikace a systémy zabezpečení digitálních dat – aktualizace, antivír, firewall, hesla, dvoufaktorové ověření,	

		šifrování dat a komunikace, zálohování a archivace dat digitální stopa – sledování polohy zařízení, záznamy o přihlašování a pohybu po internetu, cookies, sledování komunikace, informace v souboru sdílení a trvalost (nesmazatelnost) dat, fungování a algoritmy sociálních sítí	
--	--	--	--

	Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
I-9-1-01p	získá z dat informace, interpretuje data z oblastí, se kterými má zkušenosti
I-9-1-02p	zakóduje a dekoduje jednoduchý obrázek
I-9-1-03p	popíše problém podle nastavených kritérií a na základě vlastní zkušenosti určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; k popisu problému používá grafické znázornění
I-9-1-04p	stanoví podle návodu, zda jsou v popisu problému všechny informace potřebné k jeho řešení
I-9-2-01p	po přečtení jednotlivých kroků algoritmu vztahujícího se k praktické činnosti, kterou opakovaně řešil, uvede příklad takové činnosti
I-9-2-02p	rozdělí problém na jednotlivé řešitelné části a popíše podle návodu kroky k jejich řešení
I-9-2-03p	navrhne různé algoritmy pro řešení problému, s kterým se opakovaně setkal
I-9-3-01p	popíše účel informačních systémů, které používá
I-9-3-02p	nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce
I-9-3-03p	na základě doporučeného návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat
I-9-4-01p	rozlišuje funkce počítače po stránce hardwaru i operačního systému
I-9-4-02p	ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu
I-9-4-03p	pracuje v online prostředí; propojí podle návodu digitální zařízení a na příkladech popíše možná rizika, která s takovým propojováním souvisejí
I-9-4-04p	rozpozná typické závady a chybové stavy počítačů a obrátí se s žádostí o pomoc na dospělou osobu
I-9-4-05p	dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou formou integrace realizovány určité okruhy průřezových témat.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X

Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ			
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X

Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti	X	X	X
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X

Název vyučovacího předmětu: český jazyk**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět český jazyk vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura v RVP ZV a splňuje očekávané výstupy z oddílu Jazyková výchova. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat.

V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako výchova v souvislosti s duševním vývojem, protože rozvoj jazykových schopností s sebou nese rozvoj osobnosti.

Naším cílem na 2. stupni ZŠ je rozvíjet jazykové dovednosti a znalosti žáků tak, aby v životě obstáli v různých situacích ve svém ústním či písemném projevu. Porozumění pravopisu a gramatice je základem pro důstojnou sebe prezentaci člověka. Základy lingvistiky jako oboru jsou také využitelné v cizích jazycích.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Organizační vymezení

Ve vyučovacím předmětu český jazyk využíváme princip klíčových lekcí. Učitel eviduje, kterými lekcemi v průběhu výuky každý žák prošel, s jakým výstupem či výsledkem, tzn. na jaké úrovni – zda učivo zcela zvládá, či zda potřebuje ještě vysvětlení nebo procvičení.

Tento způsob práce umožňuje některým jedincům jít do hloubky podle individuálních potřeb či zájmu, či naopak určité téma vzhledem k rychlému zvládnutí snadno opustit a věnovat se tématu dalšímu. Žák, který určité učivo zvládl, může fungovat i jako poradce pro spolužáky, kteří potřebují více času nebo individuální přístup pro zvládnutí učiva. Zároveň zaručuje, že žádné klíčové téma z učiva nebude u žáka opomenuto např. v případě delší absence.

Materiální podmínky

Žáci pracují s učebnicí, pracovními sešity nebo pracovními listy, k dispozici mají také počítače, knihovnu ve třídě i ve škole s dostatečnou zásobou odborné literatury pro výklad i procvičení celé jazykovědy.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Hodnocení dílčích písemných prací, pololetních prací
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)

Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)

- Při předkládání vzdělávací obsah dělíme na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka kučení, proto respektujeme princip SSSZ – smyslnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddělitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (slovníky, pravidla českého pravopisu, žakovská knihovna, internet atd. (KU, KŘP, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
ČJL-9-2-01	spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova	Jazykové příručky (slovníky, pravidla) Jazyková norma a kodifikace	7.-9.
ČJL-9-2-02	rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazéměch	Tvarosloví, pravopis Slovní druhy ohledné a neohledné Pravopisná cvičení, diktáty Skladba (větné členy, větná stavba Opakování o hláskách	
ČJL-9-2-03	samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Spisovná a nespisovná výslovnost Zvuková stránka slova a věty Slova přejatá (výslovnost, pravopis) Český jazyk, slovanské jazyky	
ČJL-9-2-04	správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Zvuková stránka jazyka Stavba slova Slovotvorba	
ČJL-9-2-05	využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Nauka o tvoření slov Odvozování, skládání, zkracování slov Přenesená pojmenování	
ČJL-9-2-06	rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Metafora, metonymie, synonyma, antonyma, homonyma Práce s jazykovými příručkami, pravopis, Slovník spisovné češtiny, spisovný a nespisovný jazyk	
ČJL-9-2-07	v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Skladba	

ČJL-9-2-08	rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Větné členy Hlavní a vedlejší věta Druhy vět vedlejších Pravopisná cvičení, diktáty Jazyk a jeho útvary Spisovný a nespisovný jazyk	
------------	--	--	--

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
ČJL-9-2-03p	orientuje se v Pravidlech českého pravopisu
ČJL-9-2-04p	pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa
ČJL-9-2-04p, ČJL-9-2-05p	rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk
ČJL-9-2-06p	rozezná větu jednoduchou od souvětí
ČJL-9-2-07p	správně píše slova s předponami a předložkami
ČJL-9-2-07p	ovládá pravopis vyjmenovaných slov
ČJL-9-2-07p	zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Mediální výchova a určité tematické okruhy dalších průřezových témat.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X
Principy demokracie jako formy			

vlády a způsobu rozhodování			
-----------------------------	--	--	--

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsmo Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy			
Etnický původ			
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: anglický jazyk**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem oboru Cizí jazyk, vyučovaným jazykem je anglický jazyk. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat.

Anglický jazyk je třetím nejrozšířenějším mateřským jazykem na světě. Používá se však i jako mezinárodní dorozumívací prostředek mezi lidmi z různých zemí, kteří si navzájem nerozumějí.

Marie Montessori uvádí, že: *„Rozvoj jazykových schopností je součástí rozvoje osobnosti, neboť slova jsou přirozeným prostředkem vyjadřování myšlenek a základem dorozumění mezi lidmi.“*

OD DĚTSTVÍ K DOSPÍVÁNÍ, MARIE MONTESSORI, SPOLEČNOST MONTESSORI A.S. TRITON 2011, ISBN 978-80-7387-478-0

Dnes je běžnou potřebou pasivní komunikace v několika jazycích, aktivní komunikace nejčastěji probíhá právě v angličtině.

Anglický jazyk (cizí jazyk obecně) přispívá k chápání a objevování světa a poskytuje předpoklady pro komunikaci žáků např. při spolupráci škol na mezinárodních projektech. Osvojení anglického jazyka také přispívá ke zvýšení mobility jedinců v jejich osobním životě, v dalším studiu i v pracovním uplatnění.

Důraz je při výuce kladen na komunikační schopnosti žáků. Žáci jsou postupně seznamováni s pravidly gramatiky. Předmět směřuje k tomu, aby byli žáci schopni dorozumět se s cizincem v běžných situacích a hovořit s ním o jednoduchých tématech. Žáci musí rovněž porozumět čtenému textu, který výběrem slov odpovídá jejich jazykové úrovni.

Výuka seznamuje žáky s realitami a kulturou zemí, kde se hovoří anglicky, vede žáky k toleranci k jiným rasám a národům.

Žáci se seznamují jak s britskou, tak s americkou angličtinou.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
3	3	3

Organizační vymezení

Zdrojem výuky jsou pracovní materiály, které směřují žáky k dosažení úrovně A2/A2+. Jedná se o materiály rozvíjející všechny nutné oblasti (gramatika, rozšiřování slovní zásoby, čtení a poslech s porozuměním, psaní).

Pokud je to možné, zveme do výuky rodilé mluvčí nebo lektory, jejichž dorozumívací jazyk je angličtina.

V rámci svého komunitního života komunikují žáci s cizinci při ubytovávání (a to i písemně) a při jejich návštěvách. Tito jsou zejména učitelé jiných škol a jejich žáci. Dle možností se aktivně účastní mezinárodních projektů.

Žáci se učí anglický jazyk v menších skupinkách podle úrovně, ale také jako jedna skupina společně, pokud to vyžaduje některá z aktivit.

Převládajícími formami výuky je konverzace, dále jsou to samostatné, párové a skupinové práce. Jsou využívány hry, písňe, básně a jiný autentický materiál, který učitel přizpůsobuje úrovni žáků.

Dále se skupina žáků schází při filmových večerech věnovaných sledování filmů v anglickém originále s anglickými titulky, popř. při dalších činnostech.

Žáci při výuce pracují s tištěnými i on-line slovníky.

Žáci mají možnost využívat běžně dostupné programy pro výuku anglického jazyka.

Škola organizuje školní kolo soutěže v anglickém jazyce. Vítěze v jednotlivých kategoriích škola podporuje při účasti v okresním kole.

Hodnocení a zpětná vazba

Žák získává zpětnou vazbu o tom, jak si rozšiřuje slovní zásobu, jak rozumí anglickému textu, zda efektivně komunikuje v anglickém jazyce, a jak se zlepšuje v gramatice.

Učitel ho informuje o jeho slabých a silných stránkách a podporuje jeho celkový rozvoj.

Důležitý je pozitivní vztah k jazyku a učení obecně.

Test z anglického jazyka žák píše alespoň jednou za pololetí.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, zahraniční návštěvy, výukové programy. (KO, KŘP, KU)
- U cizího jazyka klademe rovnoměrný důraz na porozumění a vlastní vyjádření, interakci, poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu. (KU, KŘP, KD)
- Podporujeme prolínání anglického jazyka do všech oblastí vzdělávacího obsahu. (KU, KŘP, KO, KP, KD)
- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, konverzační lekce, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
	POSLECH S POROZUMĚNÍM		
CJ-9-1-01 CJ-9-1-02	rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat	zvuková a grafická podoba jazyka poslech učitele, spolužáků, audionahrávek, videa práce s textem, audio a videonahrávkou konverzace	7.-9.
	MLUVENÍ		
CJ-9-2-01 CJ-9-2-02 CJ-9-2-03	zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, míst a věci ze svého každodenního života	rozvoj slovní zásoby vztahující se k probíraným tematickým okruhům a komunikačním situacím práce se slovníkem	7.-9.
	ČTENÍ S POROZUMĚNÍM		
CJ-9-3-01 CJ-9-3-02	vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace	čtení jako zdroj informací (práce s textem v autentických materiálech) čtení pro obecné porozumění čtení pro detailní porozumění	7.-9.
	PSANÍ		
CJ-9-4-01 CJ-9-4-02 CJ-9-4-03	vyplní základní údaje o sobě ve formuláři napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	mluvnice – adekvátní použití probíraných gramatických jevů ovládání pravopisu slov osvojené slovní zásoby psaní textů	7.-9.

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
CJ-9-1-01p	rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech, které se týkají osvojených tematických okruhů
CJ-9-1-02p	rozumí jednoduchým otázkám, které se týkají jeho osoby
CJ-9-2-01p	odpoví na jednoduché otázky, které se týkají jeho osoby
CJ-9-3-01p	rozumí slovům a jednoduchým větám, které se týkají osvojených tematických okruhů (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
CJ-9-4-03p	reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou zařazovány určité tematické okruhy průřezových témat (Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova).

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

6.14 DALŠÍ CIZÍ JAZYK

Název vyučovacího předmětu: další cizí jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Cílem výuky v rámci oboru další cizí jazyk je seznámení se s jakýmkoli dalším cizím jazykem (zejména španělštinou) kromě angličtiny (a češtiny) na úrovni A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. V sedmém ročníku žáci zvažují své možnosti, mohou se seznamovat s různými cizími jazyky a se způsobem studia jazyků. Na období 8. a 9. ročníku přijímá žák závazek studovat vybraný další cizí jazyk.

Skupinová výuka je možná, pokud se konkrétní další cizí jazyk bude učit více žáků. Možnost studovat další cizí jazyk skupinově je proměnlivá a škola ji negarantuje.

Skupinová výuka může probíhat i formou on-line setkání s lektorem daného jazyka.

Na pololetí si žák společně s lektorem nebo učitelem ve škole sestaví vlastní vzdělávací plán a podle něj si volí metody a formu výuky.

V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat.

Důraz je při výuce kladen na komunikační schopnosti žáků. Žáci se postupně seznamují s pravidly gramatiky. Předmět směřuje k tomu, aby byli žáci schopni porozumět se s cizincem v běžných situacích a hovořit s ním o jednoduchých tématech. Žáci musí rovněž porozumět čtenému textu, který výběrem slov odpovídá jejich jazykové úrovni.

Výuka seznamuje žáky s reáliemi a kulturou zemí, jejichž jazyk se učí.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
x	3	3

Organizační vymezení

Další cizí jazyk si studenti zvolí na konci sedmého ročníku (v odůvodněných případech na začátku osmého ročníku). Volbu potvrdí zákonný zástupce e-mailem. Který konkrétní jazyk žák studuje, je uvedeno v textové části vysvědčení.

Další cizí jazyk se vyučuje ve věkově smíšené skupině, ve skupinách podle jazykové úrovně žáků nebo individuálně. Žáci se učí na základě domluveného vzdělávacího plánu a nejvhodnějších metod a forem výuky.

Jde např. o výuku jazyka pomocí dostupných online programů, poslech písniček, sledování pořadů v daném jazyce, četbu dostupných textů na dané úrovni, konzultace s odborníkem (lektorem) na daný jazyk aj.

Odborníkem může být lektor nebo učitel daného dalšího cizího jazyka, rodilý mluvčí nebo člověk, jehož je daný další cizí jazyk koníčkem.

Převládajícími formami výuky jsou samostatná, párová a případně skupinová práce. Jsou využívány hry, písňe, básně, výuková videa a jiný autentický materiál.

Žáci při výuce pracují se slovníky v tištěné formě i dostupnými on-line.

Hodnocení a zpětná vazba

Během školního roku absolvují žáci několik předem domluvených výstupů, na kterých bude možné zhodnotit pokrok v učení se dalšímu cizímu jazyku. Může se jednat např. o:

- tvorbu myšlenkových map na získanou slovní zásobu,
- tvorbu myšlenkových map nových gramatických jevů,
- seznámení ostatních spolužáků s písní, básní nebo úryvkem z literatury,
- seznámení se a prezentace zajímavostí země, kde se další cizí jazyk používá,
- napsání dopisu/e-mailu člověku/kamarádovi z dané země,
- vypracování volně dostupného testu,
- příprava typického pokrmu dané země, aj.

Výsledná známka na vysvědčení se skládá z dílčích výsledků, kterých žák dosáhne. Znalosti je možné ověřit testem nebo konzultací s odborníkem na daný jazyk. Přihlížíme také k individuálním možnostem žáka a k jeho práci v hodinách.

Slovní hodnocení a hodnocení aktivity během hodin

Slovní hodnocení se zaměřuje na ocenění vědomostí a pokroku žáka a jeho aktivitu při hodinách, s připomenutím toho, na co je potřeba se při dalším studiu zaměřit. Slovní hodnocení se využívá zejména při tripartitních konzultacích.

Sebehodnocení

Žák je svými učiteli a případným odborníkem na daný jazyk podporován v sebehodnocení. Žák je veden k tomu, aby sám rozpoznal, jakou látku si potřebuje procvičit a na co se má při svém studiu zaměřit.

Žáky podporujeme k tomu, aby aktivně a zodpovědně pracovali na dosažení úrovně A1.

Pracovní portfolio žáka

Každý žák je učitelem podporován v tvorbě svého portfolio v oblasti dalšího cizího jazyka. Do portfolio žák zařazuje výsledky svého učení, např. myšlenkové mapy a písemné projevy, na kterých je vidět pokrok žáka. Portfolio používá žák např. při tripartitních konzultacích.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Na výuce předmětu se podílí více učitelů nebo odborníků na daný jazyk. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívají pedagogové různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)
- U cizího jazyka klademe rovnoměrný důraz na porozumění a vlastní vyjádření, interakci, poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu. (KU, KŘP, KD)
- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, zahraniční návštěvy, video programy. (KO, KŘP, KU, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
	POSLECH S POROZUMĚNÍM		
DCJ-9-1-01 DCJ-9-1-02 DCJ-9-3-03	rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální podporu rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat	zvuková a grafická podoba jazyka poslech učitele/odborníka, spolužáků, audionahrávek, videa práce s textem, audio a videonahrávkou konverzace	8.-9.
	MLUVENÍ		
DCJ-9-2-01 DCJ-9-2-02 DCJ-9-2-03	se zapojuje do jednoduchých rozhovorů sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá	rozvoj slovní zásoby vztahující se k probíraným tematickým okruhům a komunikačním situacím práce se slovníkem tematické okruhy	8.-9.
	ČTENÍ S POROZUMĚNÍM		
DCJ-9-3-01 DCJ-9-3-02 DCJ-9-3-03	rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci	čtení jako zdroj informací (práce s textem autentických materiálů) čtení pro obecné porozumění	8.-9.

	PSANÍ		
CJ-9-4-01	vyplní základní informace o sobě ve formuláři	mluvnice – adekvátní použití probíraných gramatických jevů	8.-9.
CJ-9-4-02	napiše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	ovládání pravopisu slov osvojené slovní zásoby	
CJ-9-4-03	stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	psaní textů	

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
DCJ-9-1-01p	je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka
DCJ-9-1-02p	rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování
DCJ-9-1-03p	rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu) rozumí otázkám, které se týkají základních osobních údajů (zejména jména a věku) rozumí jednoduchým pokynům učitele
DCJ-9-2-01p	pozdraví a poděkuje, vyjádří souhlas a nesouhlas
DCJ-9-2-02p	sdělí své jméno a věk
DCJ-9-3-02p	rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
DCJ-9-4-02p	reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou formou integrace realizovány určité tematické okruhy průřezových témat, které vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiéna			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola		X	X
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá		X	X
Objevujeme Evropu a svět		X	X
Jsmo Evropané		X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference		X	X
Lidské vztahy		X	X
Etnický původ		X	X
Multikulturalita		X	X
Princip sociálního smíru a solidarity		X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy			
Základní podmínky života			
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí			

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality		X	X
Stavba mediálních sdělení			

Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: přírodopis**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět přírodopis vychází ze vzdělávacího oboru Přírodopis v RVP ZV a je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů.

Předmět přírodopis představuje otevřené okno do fascinujícího světa přírody s hlavním zaměřením na studium živých organismů, geologických procesů a ekologických souvislostí.

Žáci využívají své zkušenosti z běžného života, z pozorování přírody a z pracovních aktivit na školní zahradě ke studiu a aktivnímu pochopení toho, jak funguje příroda a jaká je role člověka v ní. Propojenost teorie s praktickými činnostmi vytváří dynamický učební prostor, kde se studenti stávají aktivními účastníky vlastního vzdělávacího procesu.

Tento přístup rozvíjí nejen akademické znalosti, ale také podněcuje zvědavost a zájem žáků o přírodní vědy, o sebe i o svět kolem sebe, podněcuje kritické myšlení a uvědomění si odpovědnosti za zachování biodiverzity a udržitelnosti.

Tematicky se předmět přírodopis doplňuje s předměty: zapojení do práce a fungování skupiny a tělesná výchova.

Do výuky přírodopisu začleňujeme průřezová témata **Environmentální výchovy**.

Žáci 7.-9. ročníku absolvují každý rok kurz první pomoci a přednášku o dospívání, ideálně s externími lektory, které zahrnují také výstupy a učivo tohoto vyučovacího předmětu.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Organizační vymezení

Předmět přírodopis se realizuje během pracovních cyklů. Žáci získávají znalosti a dovednosti různými způsoby, např. přímou zkušeností, pozorováním, prací na projektu, samostatnou prací, spoluprací s učitelem. Učitel připravuje pro žáky lekce, dle potřeby buď pro celou skupinu žáků nebo pro menší skupiny žáků věkově homogenní či heterogenní. Probíraná témata vychází z aktuálních potřeb skupiny, přírodních podmínek nebo aktuálních environmentálních a společenských témat, proto nejsou vždy probírána v daném pořadí. K tématům se můžeme vracet a rozšiřovat je, mohou se ale probrat i najednou.

Žáci vždy na začátku 7. ročníku dostanou přehled témat vycházejících z Rámcového vzdělávacího programu, ve spolupráci s učitelem si zaznamenávají, co již mají probrané a do jaké hloubky.

Ze studijních pomůcek a materiálů můžou žáci využívat odbornou literaturu, učebnice, určovací atlasy a klíče ve školní knihovně, dostupné didaktické pomůcky (lupy, mikroskop, planktonní síťka atd.) či přírodniny, počítač a přístup na tematické webové stránky, či dokumentární filmy.

Způsoby hodnocení a zpětné vazby

Ve výuce jsou využity tyto nástroje:

- okamžitá zpětná vazba vyučujícího během výuky
- okamžitá zpětná vazba spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- společná reflexe samostatné práce, práce ve skupině či projektové práce
- opakovací testy z konkrétního učiva
- autoevaluace během reflektivních schůzek a tripartitní konzultace

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP, KD)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, K, KDP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (interaktivní pomůcky, encyklopedie, žákovská knihovna, internet aj.). (KU, KŘP, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
	OBECNÁ BIOLOGIE A GENETIKA		
P-9-1-01	rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů	vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam	7.-9.
P-9-1-02	vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti	dědičnost a proměnlivost organismů	
P-9-1-03	uvede příklady dědičnosti v praktickém životě	viry a bakterie	
P-9-1-04	uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka		
	BIOLOGIE HUB		
P-9-2-01	rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků	houby bez plodnic houby s plodnicemi	7.-9.
	BIOLOGIE ROSTLIN		
P-9-3-01	odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům	anatomie a morfologie rostlin fyziologie rostlin systém rostlin	7.-9.
P-9-3-02	vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin	význam rostlin a jejich ochrana	

P-9-3-03	rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů		
	BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ		
P-9-4-01	porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů	stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla	7.-9.
P-9-4-02	rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin	vývoj, vývin a systém živočichů rozšíření, význam a ochrana živočichů	
P-9-4-03	odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí	projevy chování živočichů	
P-9-4-04	zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy		
	BIOLOGIE ČLOVĚKA		
P-9-5-01	určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy	fylogeneze a ontogeneze člověka anatomie a fyziologie nemoci, úrazy a prevence	7.-9.
P-9-5-02	orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka		
P-9-5-03	objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří		
P-9-5-04	rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby		
	NEŽIVÁ PŘÍRODA		
P-9-6-01	rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek	vznik a stavba Země nerosty a horniny	7.-9.
P-9-6-02	rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody	vnější a vnitřní geologické procesy půda	
P-9-6-03	uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi	vývoj zemské kůry a organismů na Zemi podnebí a počasí ve vztahu k životu mimořádné události způsobené přírodními vlivy	
	ZÁKLADY EKOLOGIE		
P-9-7-01	uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi	organismy a prostředí	7.-9.

P-9-7-02	na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému	ochrana přírody a životního prostředí	
P-9-7-03	vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam		
P-9-7-04	uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí		
	PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY		
P-9-8-01	aplikuje praktické metody poznávání přírody	praktické metody poznávání přírody	7.-9.

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
P-9-1-01p	orientuje se v přehledu vývoje organismů a rozliší základní projevy a podmínky života
P-9-1-04p	uvede na příkladech vliv virů a bakterií v přírodě a na člověka
-	má základní vědomosti o přírodě a přírodních dějích
-	pozná význam rostlin a živočichů v přírodě i pro člověka
P-9-2-01p	rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby podle charakteristických znaků
P-9-3-02p	rozlišuje základní rostlinné fyziologické procesy a jejich využití
P-9-3-02p	uvede význam hospodářsky důležitých rostlin a způsob jejich pěstování
P-9-3-03p	rozliší základní systematické skupiny rostlin a zná jejich zástupce
P-9-4-01p	porovná vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů
P-9-4-02p	rozliší jednotlivé skupiny živočichů a zná jejich hlavní zástupce
P-9-4-03	odvodí na základě vlastního pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí
P-9-4-04p	ví o významu živočichů v přírodě i pro člověka a uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy
P-9-5-01p	popíše stavbu orgánů a orgánových soustav lidského těla a jejich funkce
P-9-5-02p	charakterizuje hlavní etapy vývoje člověka
P-9-5-03p	popíše vznik a vývin jedince
P-9-5-04p	rozliší příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby
P-9-6-01p	pozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny
P-9-6-02p	rozliší důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů
P-9-6-03p	na příkladech uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi
P-9-7-01	uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi
P-9-7-02p	objasní základní princip některého ekosystému
P-9-7-03p	vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech
P-9-7-04p	popíše změny v přírodě vyvolané člověkem a objasní jejich důsledky
P-9-7-04p	pozná kladný a záporný vliv člověka na životní prostředí
P-9-8-01p	využívá metody poznávání přírody osvojované v přírodopisu

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Environmentální výchova, okruhy dalších průřezových témat vhodně zařazujeme podle návaznosti na vzdělávací obsah v podobě samostatných předmětů, projektů, exkurzí.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiena			
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsmo Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ			
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stravba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení	X	X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: zeměpis**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět zeměpis vychází ze vzdělávacího oboru Zeměpis v RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. Vyučovací předmět je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů. Vzdělávací obsah má přírodovědný a společenskovední charakter.

Žákovi zprostředkováváme náhled na postoj lidí k jejich přírodnímu i společenskému prostředí. Rozvíjíme v něm vědomí souvislostí mezi stavem přírody a lidskou činností, závislost člověka na přírodních zdrojích a vlivy lidské činnosti v životním prostředí jako odraz na lidské zdraví. Osvětlujeme souvislosti přírodních podmínek a života lidí i jejich společenství v blízkém okolí, v regionech, na území ČR, v Evropě i ve světě a současně začleňujeme průřezová témata **Multikulturní výchovy a Environmentální výchovy**. Posilujeme rozvoj kritického myšlení na dnešní svět z pohledu ústředních otázek a aktuálních problémů lidstva. Vedeme žáky k uvažování v souvislostech, ke vzájemné spolupráci a v neposlední řadě k respektu k životu i životnímu prostředí. Podporujeme využití získaných poznatků v praxi jako soubor dovedností, které umožňují člověku řešit každodenní situace běžného života, ale také vhodně se zachovat v případech potřeby ve chvílích ohrožujících život, zdraví, majetek nebo životní prostředí.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

V předmětu Zeměpis vycházíme při plánování z aktuálního regionálního i světového dění i z potřeb skupiny. Témata se snažíme zařazovat tak, aby žákům dávala smysl a zvyšovala pochopení i možnost kritického náhledu na dění kolem. Pokud se některá témata neobjeví, zařadíme je podle možností kdykoli tak, aby žáci probrali vše požadované.

V šestém ročníku žáci prošli průřezem výběru učiva skrz všechny tematické oblasti, a to v rámci seznamu doporučených lekcí kurikula AMI Montessori pro žáky ve věku 6-12 let. Výuka navázaná na potřeby a dění kolem tam upevňuje již zmíněná témata a přináší důležité souvislosti.

Vzhledem k celkovému počtu žáků, kdy na celém 2. stupni máme zhruba 15 až 20 žáků, probíhá výuka buď ve smíšené skupině 7. až 9. ročníku, nebo v menších skupinkách, vyžaduje-li aktivita individuální přístup. Přípravujeme vzdělávací prostředí, které žáky podporuje v rozvoji klíčových kompetencí, proto na základě širokého spektra vzdělávacích cílů volíme různé vyučovací metody. Zvláště upřednostňujeme diskuse, skupinovou práci, hry a metody aktivního vyučování, učení z textu, projekty a samostatnou práci, tzn. prostředky k uvažování v souvislostech i kritickému způsobu myšlení.

Na začátku 7. ročníku žáci získají přehled témat na celé tři roky, v něm si vyznačují probrané učivo. Vyučovací hodina probíhá dle vzdělávacích potřeb žáků. Žákovi je během výuky ponecháván osobní prostor k samostudiu a souběžně v sobě buduje zodpovědnost za vlastní studijní vývoj. Žáci mají šanci osvojit si specifické znalosti a tím získat kompetence přesahující obvyklou míru.

Ze studijních pomůcek a materiálů mohou žáci využívat učebnice zeměpisu, Atlas světa, Atlas Evropy, Atlas České republiky, odbornou literaturu ve školní knihovně, nástěnné mapy, PC a přístup na tematické webové stránky či dokumentární filmy.

Způsoby hodnocení a zpětné vazby

Ve výuce jsou využity tyto nástroje pro hodnocení:

- okamžitá zpětná vazba spolužáků i vyučujícího během výuky

- společná reflexe samostatné práce, práce ve skupině či projektové práce
- opakovací testy z konkrétního učiva
- sumativní hodnocení: porovnání znalostí tematického celku na začátku a na konci
- autoevaluace během reflektivních schůzek a tripartitní konzultace
- závěrečné hodnocení na vysvědčení má podobu klasifikační známky

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP, KD)
- Vzdělávací obsah při předkládání dělíme na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP, KD)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka ku učení, proto respektujeme princip SSSZ – smyslnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE			
Z-9-1-01	organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů	glóbus zeměpisná síť určování zeměpisné polohy plán a mapa	7.-9.
Z-9-1-02	používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii	měřítko výškopis, polohopis, popis; mapové značky, legenda body, linie, plochy, síť základní zdroje geografických informací práce s tabulkami a grafy praktická cvičení s tištěnými	

		i elektronickými mapovými zdroji	
PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ			
Z-9-2-01	prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů	tvar a velikost Země pohyby Země a jejich důsledky	7.-9.
Z-9-2-02	rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu	světový čas, časová pásma litosféra hydrosféra	
Z-9-2-03	porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost	atmosféra pedosféra biosféra šířková pásma, výškové stupně	
REGIONY SVĚTA			
Z-9-3-01	lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny	Evropa, Asie, Amerika, Afrika, Austrálie, oceány: poloha, členitost a povrch vodstvo podnebí a příroda obyvatelstvo (rozmístění, jazyky, náboženství) hlavní hospodářské charakteristiky významné oblasti specifické problémy regionu a možnosti jejich řešení	7.-9.
Z-9-3-02	porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států		
Z-9-3-03	zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich		
SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ			
Z-9-4-01	posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace	obyvatelstvo (rozmístění, věkové složení, pohyb, národy, jazyky, kultura, náboženství) sídla globalizace hospodářství (sektory, zemědělství, průmysl, doprava, služby, cestovní ruch) politická mapa světa (stát, způsob vlády, stupeň rozvoje, ohniska neklidu, mezinárodní organizace)	7.-9.
Z-9-4-02	posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel		
Z-9-4-03	zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje		
Z-9-4-04	porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit		
Z-9-4-05	porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků		
Z-9-4-06	lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech		
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			

Z-9-5-01	porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajín	typy krajín ochrana přírody a krajín udržitelný rozvoj globální problémy	7.-9.
Z-9-5-02	uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)		
Z-9-5-03	uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí		
ČESKÁ REPUBLIKA			
Z-9-6-01	vymezi a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy	poloha, rozloha, povrch podnebí vodstvo přírodní krajiny, ochrana přírody obyvatelstvo hospodářství mezinárodní organizace územní členění kraje ČR místní region – charakteristika a možnosti jeho rozvoje	7.-9.
Z-9-6-02	hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu		
Z-9-6-03	hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu		
Z-9-6-04	lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit		
Z-9-6-05	uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států		
TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE			
Z-9-7-01	ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu	orientace v krajině pohyb podle mapy a azimutu odhad výšek a vzdáleností v krajině schematické náčrtky krajiny zásady bezpečného chování v krajině a při mimořádných událostech	7.-9.
Z-9-7-02	aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny		
Z-9-7-03	uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech		

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
Z-9-1-02p	rozumí základní geografické, topografické a kartografické terminologii
Z-9-2-01p	objasní důsledky pohybů Země
Z-9-2-04p	uvede příklady působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost
Z-9-2-04p	uvede příklady působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu
Z-9-3-02p	vyhledá na mapách jednotlivé světadíly a oceány
Z-9-3-03p	rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů
Z-9-3-03p	charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států

Z-9-4-02p	uvede příklady, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí a rozmístěním lidských sídel
-	vyhledá na mapách nejznámější oblasti cestovního ruchu a rekreace
Z-9-5-01p	umí pojmenovat různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozliší na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin
Z-9-5-02p	uvede příklady přírodních a kulturních krajinných složek
Z-9-5-03	uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí
Z-9-6-01p	vymezí a lokalizuje území místní krajiny a oblasti (regionu) podle bydliště nebo školy
Z-9-6-02p	charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu
Z-9-6-03p	určí zeměpisnou polohu a rozlohu České republiky a její sousední státy
Z-9-6-03p	rozlišuje přírodní podmínky ČR, popíše povrch a jeho členitost
Z-9-6-03p	uvede hlavní údaje o rozmístění obyvatelstva
Z-9-6-04p	vyhledá na mapách jednotlivé kraje České republiky a charakterizuje hospodářské poměry, přírodní zvláštnosti a kulturní zajímavosti
Z-9-7-01	ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
Z-9-7-03p	uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě

Průřezová témata

V rámci vyučovacího předmětu začleňujeme průřezová témata do všech tematických okruhů.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	Přírodní obraz Země	Společenské prostředí	Regiony světa	Evropa a Česká republika
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí				
Seberegulace a sebeorganizace				
Psychohygiena				
Kreativita	X	X	X	X
Poznávání lidí		X	X	X
Mezilidské vztahy		X	X	X
Komunikace			X	X
Kooperace a kompetice		X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	Přírodní obraz Země	Společenské prostředí	Regiony světa	Evropa a Česká republika
Občanská společnost a škola		X	X	X
Občan, občanská společnost a stát		X		
Formy participace občanů v politickém životě		X		
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování		X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	Přírodní obraz Země	Společenské prostředí	Regiony světa	Evropa a Česká republika
Evropa a svět nás zajímá				X
Objevujeme Evropu a svět				X
Jsme Evropané				X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	Přírodní obraz Země	Společenské prostředí	Regiony světa	Evropa a Česká republika
Kulturní difference		X		X
Lidské vztahy		X	X	
Etnický původ		X		
Multikulturalita		X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity		X	X	

Enviromentální výchova (EV)

TO	Přírodní obraz Země	Společenské prostředí	Regiony světa	Evropa a Česká republika
Ekosystémy	X		X	X
Základní podmínky života	X		X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X		X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	Přírodní obraz Země	Společenské prostředí	Regiony světa	Evropa a Česká republika
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X	X
Stavba mediálních sdělení				
Vnímání autora mediálních sdělení				
Fungování a vliv médií ve společnosti				
Tvorba mediálního sdělení				
Práce v realizačním týmu				

Název vyučovacího předmětu: zapojení do práce a fungování skupiny

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět je tvořen vzdělávacím obsahem vzdělávací oblasti Člověk a svět práce v RVP ZV, konkrétně tematickými okruhy Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti a Svět práce. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. Vyučovací předmět je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium Země a živých tvorů.

Vzdělávací obsah vede k získávání základních dovedností v různých oborech lidské činnosti, přispívá k rozvoji zodpovědnosti a samostatnosti v péči o sebe a prostředí a vede k vytváření jak pracovních návyků pro další život, tak utváření osobnosti jako plnohodnotného člena spolupracující skupiny.

Stěžejním způsobem předávání vzdělávacího obsahu je práce na školní zahradě (péče o slepice, včely, plánování a realizace smysluplného využití školních prostor i pozemků školy, údržba školní zahrady, pěstování a zpracování produktů ze školní zahrady), správa a údržba prostředí (drobné opravy, nákup kancelářských potřeb, údržba vybavení), správa studentského spolku (vedení dokumentace, vedení účetnictví, finanční transakce, komunikace s úřady) a vedení studentského obchodu (příprava zboží, prodej). Péče o prostředí i o sebe sama umožňuje žákům plně propojit osvojované učivo z různých oblastí a zasadit je do praktického a smysluplného kontextu.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
3	3	4

Organizační vymezení

Výuka probíhá ve věkově smíšené skupině, starší žáci předávají své zkušenosti mladším. Jednotlivé činnosti související s předmětem Zapojení do práce a fungování skupiny se dějí formou skupinové spolupráce. Pro každou oblast si žáci volí svého zástupce, vedoucího, který koordinuje konkrétní práce, je mluvčím skupiny pro danou oblast a nese zodpovědnost za výsledek. Tato role se nazývá rolí manažera. Zároveň jsou žáci schopni se vzájemně zastoupit a pracovat na činnostech, které jsou aktuálně potřeba. Při předávání vzdělávacího obsahu úzce spolupracují pedagogové všech předmětů tak, aby žáci získali ucelený pohled na problematiku, které se věnují. Při práci jednotlivých skupin dochází k praktickému využití znalostí získaných v jiných vyučovacích předmětech.

Tematický okruh **Pěstitelské práce a chovatelství** je realizován v prostorách školy na školní zahradě. Přípravnými aktivitami jsou návrhy a plánování využití zahrady. Žáci navrhli, postavili a udržují skleník a zvýšené záhony, pravidelně zpracovávají sezónní užitkové rostliny pro okamžitou spotřebu i k uskladnění (jablka, ořechy). Chovatelství zahrnuje péči o slepice, stavby, údržby prostor pro chov slepic, péče o slepice včetně studia možných onemocnění slepic a prevence před nimi a zajištění veterinární péče v případě potřeby.

Tematický okruh **Provoz a údržba domácnosti** je úzce propojen s programem Domova mládeže Mozaika a zahrnuje obecnou péči o společné prostory školy.

Tematický okruh **Svět práce** je realizován v průběhu všech tří ročníků formou seznamování se s různými činnostmi, povoláními, besedami s odborníky z různých oblastí a návštěvami konkrétních pracovišť.

Způsoby hodnocení a zpětné vazby

Ve výuce jsou využity tyto nástroje:

- okamžitá zpětná vazba vyučujícího
- okamžitá zpětná vazba spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- společná reflexe práce
- autoevaluace během reflektivních schůzek a tripartitní konzultace

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme rozvoj schopností žáků řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Podporujeme zachování vnitřní motivace žáka k učení, proto respektujeme princip SSSZ – smysluplnost, svobodná volba (místa, tempa práce apod.), spolupráce, zpětná vazba. (KŘP, KSP, KP, KD)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch. (KSP, KO, KK)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
	PĚSTITELSKÉ PRÁCE, CHOVATELSTVÍ		
ČSP-9-3-01	volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin	základní podmínky pro pěstování	7.-9.
ČSP-9-3-02	pěstuje a využívá květiny pro výzdobu	zelenina	
ČSP-9-3-03	používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu	okrasné rostliny	
ČSP-9-3-04	prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty	ovocné rostliny léčivé rostliny, koření	
ČSP-9-3-05	dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty	chovatelství	
	PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI		

ČSP-9-4-01	provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví	finance, provoz a údržba domácnosti elektrotechnika v domácnosti	7.-9.
ČSP-9-4-02	ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů		
ČSP-9-4-03	správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením včetně údržby provádí drobnou domácí údržbu		
ČSP-9-4-04	dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem		
	SVĚT PRÁCE		
ČSP-9-8-01	orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí	trh práce volba profesní orientace možnosti vzdělávání zaměstnání podnikání	7.-9.
ČSP-9-8-02	posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy		
ČSP-9-8-03	využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání		
ČSP-9-8-04	prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce		

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
ČSP-9-3-01	volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin
ČSP-9-3-02p	pěstuje a ošetřuje květiny v interiéru a využívá je k výzdobě
ČSP-9-3-03	používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu
ČSP-9-3-04	prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty
ČSP-9-3-05p	dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu způsobeném zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami
ČSP-9-4-01p	provádí jednoduché operace platebního styku
ČSP-9-4-02	ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů
ČSP-9-4-03p	správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením, provádí drobnou domácí údržbu, používá vhodné prostředky při práci v domácnosti
ČSP-9-4-04p	dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu elektrickým proudem nebo chemikálií
ČSP-9-8-01p	orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí, v učebních oborech a středních školách
ČSP-9-8-02p	posoudí své možnosti v oblasti profesní, případně pracovní orientace přihlédnutím k potřebám běžného života
ČSP-9-8-03p	využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného dalšího vzdělávání
ČSP-9-8-04p	prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání
-	byl seznámen s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatelů

-	byl seznámen s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání
---	---

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou zařazovány tematické okruhy všech průřezových témat, formou integrace i v samostatných projektech.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát			X
Formy participace občanů v politickém životě			X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy			
Etnický původ			

Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení	X	X	X
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X

Název vyučovacího předmětu: fyzika**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět fyzika vychází ze vzdělávacího oboru Fyzika v RVP ZV. V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako příprava na dospělost.

Cílem je zprostředkovat žákům vlastnosti a projevy hmoty, vakua, přírodních sil, světla i neviditelného záření, tepla, zvuku atd. Vztahy mezi těmito prvky fyzika obvykle vyjadřuje matematickými prostředky, jde tedy o praktické využití matematických dovedností.

Klíčové je osvojit si základní přístupy fyziky jako exaktní přírodní vědy. Žáci se učí věci korektně pojmenovat, charakterizovat jejich vlastnosti pomocí fyzikálních veličin a díky porozumění teoretickému základu nacházet propojení se světem kolem nás. Žáci se učí porozumět souvislostem a popisovat přírodní jevy na základě fyzikálních zákonů. Jako podpora pro přípravu na přijímací zkoušky slouží fyzikální výpočty, úpravy vzorců, řešení slovních úloh.

Dle Montessori pedagogiky je vše viděno v souvislostech, tedy i fyzikální jevy zkoumáme včetně jejich přesahů do dalších oborů, jako jsou zejména ekologie, ekonomika, historie, chemie, biologie atd.

Ke zkoumání fyziky využíváme standardních fyzikálních učebnic i dalších zdrojů jako knihy, internet i živé experimenty.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Organizační vymezení

Základním principem, díky kterému funguje práce v Montessori třídě a studentské skupině, je věkově heterogenní skupina. I ve fyzice je využito výhod věkově smíšené skupiny od 7. do 9. ročníku, kdy některé témata probíráme společně, a starší žáci mohou vést mladší. S potřebou zvládnutí některých matematických postupů jsou složitější výpočty směřovány do 8., resp. 9. ročníku.

Snažíme se, aby probíraná témata vycházela z aktuálních potřeb skupiny, nejsou proto vždy probírána v daném pořadí. K tématům se můžeme vracet a rozšiřovat je, mohou se ale probrat i najednou. Některá témata pak mohou být studenty s vyšším zájmem studována individuálně nebo ve zvolených skupinkách.

Studenti dostanou vždy na začátku 7. ročníku přehled témat, ve spolupráci s učitelem si zaznamenávají, co již mají probrané a do jaké hloubky.

Učivo je předáváno jak učitelem, kdy následuje samostatná práce individuální nebo ve skupině, tak samostudiem a může být po konzultaci s učitelem předáváno formou referátu nebo prezentace spolužákům.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především:

- Okamžitou zpětnou vazbu učitele během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Krátké průběžné testy a jejich hodnocení na základě kritérií
- Zaznamenávání plnění následné práce a jiných zadaných úkolů
- Sebehodnocení předcházející reflektivním schůzkám a tripartitním konzultacím

Materiální podmínky

Žáci mají ve studijním prostředí k dispozici fyzikální učebnice i cvičebnice a pomůcky pro fyzikální experimenty. Námětem zkoumání fyziky jsou přírodní jevy, které se snažíme nacházet přímo v přírodě a využíváme i sezónní možnosti např. pro zkoumání teplotních jevů, skupenských přeměn, nebo obecných vlastností kapalin, plynů, světelných jevů, nebo základních astrofyzikálních úkazů. Rozšiřujeme průběžně

nabídku experimentálních pomůcek pro zkoumání konkrétních veličin vztahujících se k probíraným oblastem.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP, KD)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Podporujeme rozvoj schopností žáků řešit samostatně běžné konfliktní situace. Především tím, že při jejich výskytu se učitel staví do role moderátora, nikoliv soudce. (KŘP, KO, KSP, KK)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Očekávané výstupy		Učivo	Ročníky
LÁTKY A TĚLESA			
F-9-1-01	změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa	Skupenství a jejich charakteristiky Atomy a molekuly	7.-9.
F-9-1-02	uveče konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí	Difuze Fyzikální veličiny a jejich definice	
F-9-1-03	předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty	Délka Hmotnost	
F-9-1-04	využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů	Objem Hustota Teplota Čas	
POHYB TĚLESA			
F-9-2-01	rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu	Druhy pohybu Dráha a trajektorie	7.-9.
F-9-2-02	využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles	Rychlost Grafy ve fyzice Výpočet dráhy, rychlosti a času	
SÍLA			
F-9-2-03	určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici	Gravitační síla Znázornění a měření síly Tlaková síla a tlak	7.-9.

		Třecí síla Skládání sil	
MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN			
F-9-3-01	využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů	Hydrostatický tlak, atmosférický tlak Pascalův zákon Archimédův zákon Vztlaková síla Plování a vznášení těles	7.-9.
ENERGIE			
F-9-4-01	využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem	Práce Výkon	7.-9.
F-9-4-02	zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí	Pohybová a polohová energie Výroba elektrické energie Jaderná energie Ochrana před radioaktivním zářením Obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie Přeměny skupenství Faktory ovlivňující výpar a var	
ZVUKOVÉ DĚJE			
F-9-5-01	rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku	Vlnění Vlastnosti zvuku Šíření zvuku v různých prostředích Odraz zvuku, ozvěna Pohlcování zvuku Ochrana před hlukem	7.-9.
F-9-5-02	posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí		
ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE			
F-9-6-01	sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu	Elektrický náboj, elektrické pole Elektrické napětí Elektrický proud Vodiče a nevodiče Schéma el. Obvodu Sériové a paralelní zapojení El. odpor, reostat, pojistka Vodivost polovodičů Příkon Magnetické pole Elektromagnet Elektromagnetická indukce Výroba elektřiny	7.-9.
F-9-6-02	rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí		
F-9-6-03	rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností		
F-9-6-04	využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní		
F-9-6-05	využívá zákon o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákon odrazu světla při řešení problémů a úloh		
F-9-6-06	rozhodne ze znalosti rychlosti světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat		

	ke kolmici, či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami	Stejnoseměrný a střídavý el. proud Stejnoseměrný elektromotor Transformátor Bezpečnost práce s el. přístroji Zdroje světla Světelné spektrum Stín, zatmění Slunce a Měsíce Odraz světla, rovinná a kulová zrcadla Lom světla, čočky Využití spojky a rozptylky pro korekci vad oka	
VESMÍR			
F-9-7-01	objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet	Sluneční soustava Pohyb vesmírných těles Fáze Měsíce	7.-9.

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
F-9-1-01p	změří v jednoduchých konkrétních případech vhodně zvolenými měřidly důležité fyzikální veličiny charakterizující látku a těleso – délku, hmotnost, čas
F-9-2-01p	rozezná, že je těleso v klidu, či pohybu vůči jinému tělesu
F-9-2-02p	zná vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného přímočarého pohybu těles při řešení jednoduchých problémů
F-9-2-04p	rozezná, zda na těleso v konkrétní situaci působí síla
F-9-3-01p	využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení jednoduchých praktických problémů
F-9-4-02p	uveď vzájemný vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem (bez vzorců)
F-9-4-03p	rozpozná vzájemné přeměny různých forem energie, jejich přenosu a využití
F-9-4-05p	pojmenuje výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí
F-9-5-01p	rozpozná zdroje zvuku, jeho šíření a odraz
F-9-5-02p	posoudí vliv nadměrného hluku na životní prostředí a zdraví člověka
F-9-6-01p	sestaví podle schématu jednoduchý elektrický obvod
F-9-6-02p	vyjmenuje zdroje elektrického proudu
F-9-6-03p	rozliší vodiče od izolantů na základě jejich vlastností; zná zásady bezpečnosti při práci s elektrickými přístroji a zařízeními; zná druhy magnetů a jejich praktické využití; rozpozná, zda těleso je, či není zdrojem tepla
F-9-6-07p	zná způsob šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí; rozliší spojnou čočku od rozptylky a zná jejich využití.
F-9-7-01p	objasní pohyb planety Země kolem Slunce a pohyb Měsíce kolem Země zná planety sluneční soustavy a jejich postavení vzhledem ke Slunci osvojí si základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese a jejím postavení ve vesmíru

Průřezová témata

V rámci předmětu jsou realizovány určité tematické okruhy průřezových témat, která jsou zařazena formou integrace i v samostatných projektech.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika			

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			
Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět			
Jsme Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy			
Etnický původ			
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: chemie**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět chemie vychází ze vzdělávacího oboru Chemie v RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. Vyučovací předmět je součástí oblasti Montessori kurikula Vzdělání jako příprava na dospělost – studium vývoje lidstva a budování civilizace. Cílem předmětu je zprostředkovat žákovi vědomosti, dovednosti a postoje, tím utvářet a rozvíjet klíčové kompetence. Výuka je v souladu s výchovně vzdělávacím programem Marie Montessori.

„Teorie by se měla střídat s praktickou činností, aby měla širší uplatnění a byla zajímavější.“ (Montessori, M., Od dětství k dospívání, s. 95)

Provázanost učiva s praktickou využitelností vede k pochopení důležitosti základních znalostí o chemických látkách a jejich reakcích. Získané poznatky v žácích rozvíjejí nezbytnou představu významu chemie jako vědy, bez které se moderní soudobá společnost neobejde v žádné oblasti své činnosti. Zvláště rozvíjíme vědomí nezbytnosti ochrany životního prostředí, vlastního zdraví a komplexní pohled na vztah mezi člověkem a přírodou.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
1	1	1

Organizační vymezení

Učitel připravuje pro žáky lekce dle potřeby buď pro celou skupinu žáků nebo pro menší skupiny žáků věkově homogenní či heterogenní. Pokud je to možné, zařazujeme témata, která vychází z aktuálních potřeb skupiny nebo jsou tématem projektů, proto nejsou vždy probírána v daném pořadí, samozřejmě s přihlédnutím k nutným prerekvizitám. K tématům se můžeme vracet a rozšiřovat je, mohou se ale probrat i najednou. Do výuky zařazujeme pokusy, badatelský způsob práce, skupinovou práci, diskuzi a další metody.

Žáci vždy na začátku 7. ročníku dostanou přehled témat vycházejících z Rámcového vzdělávacího programu, ve spolupráci s učitelem si zaznamenávají, co již mají probrané a do jaké hloubky.

Ze studijních pomůcek a materiálů mohou žáci využívat učebnice chemie, pracovní listy, laboratorní pomůcky, počítač a přístup na tematické webové stránky.

Způsoby hodnocení a zpětné vazby

Ve výuce jsou využity tyto nástroje:

- okamžitá zpětná vazba vyučujícího během výuky
- okamžitá zpětná vazba spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- společná reflexe samostatné práce, práce ve skupině či projektové práce
- opakovací testy z konkrétního učiva
- autoevaluace během reflektivních schůzek a tripartitních konzultací

Výchovné a vzdělávací strategie

- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí. (KU, KSP, KŘP, KP)
- Vzdělávací obsah při předkládání dělíme na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. (KU, KŘP, KSP, KO)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, demonstrační pokusy, laboratorní cvičení, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD)
- Jako stěžejní považujeme zasazení osvojených znalostí do praktického kontextu běžného života a práce studentské skupiny. Díky tomu dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi. (KO, KŘP, KSP, KU, KP)
- Součástí výuky je možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou. (KU, KŘP, KSP)
- Chybu vnímáme jako naprosto přirozenou a neoddelitelnou součást procesu učení, přináší nový pohled na řešení problému, a především důležité zkušenosti, které lze využít pro další postup žáka i pedagoga. (KŘP, KU, KSP)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP, KD)
- Klademe důraz na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny. (KO, KSP, KP)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
	POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE		
CH-9-1-01	určí společné a rozdílné vlastnosti látek	vlastnosti látek	7.-9.
CH-9-1-02	pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí	zásady bezpečné práce nebezpečné látky a přípravky	
	SMĚSI		
CH-9-2-01	rozlišuje směsi a chemické látky	směsi	7.-9.
CH-9-2-02	vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení	voda	
CH-9-2-03	navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi	vzduch	
CH-9-2-04	rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití, uvede příklady znečišťování vody a vzduchu		
	ČÁSTICOVÉ SLOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY		
CH-9-3-01	používá pojmy atom a molekula, prvek a sloučenina ve správných souvislostech	částicové složení látek	7.-9.
CH-9-3-02	orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané	prvky	

	kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti	chemické sloučeniny	
	CHEMICKÉ REAKCE		
CH-9-4-01	rozliší a zapíše rovnici výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání	chemické reakce faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí	7.-9.
CH-9-4-02	aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu		
	ANORGANICKÉ SLOUČENINY		
CH-9-5-01	porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí	oxidy kyseliny a hydroxidy solí kyslíkaté a nekyslíkaté	7.-9.
CH-9-5-02	orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi		
	ORGANICKÉ SLOUČENINY		
CH-9-6-01	rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	uhlovodíky paliva deriváty uhlovodíků přírodní látky	7.-9.
CH-9-6-02	zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy		
CH-9-6-03	rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití		
CH-9-6-04	uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů		
	CHEMIE A SPOLEČNOST		
CH-9-7-01	zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi	chemický průmysl v ČR průmyslová hnojiva tepelně zpracovávané materiály plasty a syntetická vlákna detergenty, pesticidy a insekticidy hořlaviny léčiva a návykové látky	7.-9.
CH-9-7-02	aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe		
CH-9-7-03	orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka		

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
CH-9-1-01p	rozliší společné a rozdílné vlastnosti látek
CH-9-1-02p	pracuje bezpečně s vybranými běžně používanými nebezpečnými látkami
-	rozpozná přeměny skupenství látek
CH-9-2-01p	pozná směsi a chemické látky
CH-9-2-02p	rozezná druhy roztoků a jejich využití v běžném životě
CH-9-2-04p	rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich použití, uvede zdroje znečišťování vody a vzduchu ve svém nejbližším okolí
CH-9-3-02p	uvede nejobvyklejší chemické prvky a jednoduché chemické sloučeniny a jejich značky
CH-9-3-02p	rozpozná vybrané kovy a nekovy a jejich možné vlastnosti
CH-9-4-01p	pojmenuje výchozí látky a produkty nejjednodušších chemických reakcí
CH-9-5-01p	popíše vlastnosti a použití vybraných prakticky využitelných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a zná vliv těchto látek na životní prostředí
CH-9-5-02p	orientuje se na stupnici pH, změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem
-	poskytne první pomoc při zasažení pokožky kyselinou nebo hydroxidem
CH-9-6-02p	zhodnotí užívání paliv jako zdrojů energie
CH-9-6-02p	vyjmenuje některé produkty průmyslového zpracování ropy
CH-9-6-04p	uvede příklady bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v potravě
CH-9-7-01p	uvede příklady využívání prvotních a druhotných surovin
CH-9-7-03p	zhodnotí využívání různých látek v praxi vzhledem k životnímu prostředí a zdraví člověka

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Osobnostní a sociální výchova a Environmentální výchova.

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X
Psychohygiena	X	X	X
Kreativita	X	X	X
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola			
Občan, občanská společnost a stát			

Formy participace občanů v politickém životě			
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá			
Objevujeme Evropu a svět			
Jsmě Evropané			

Multikulturní výchova (MkV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference			
Lidské vztahy			
Etnický původ			
Multikulturalita			
Princip sociálního smíru a solidarity			

Enviromentální výchova (EV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X

Mediální výchova (MV)

TO	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	X	X	X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

Název vyučovacího předmětu: dějepis**Charakteristika vyučovacího předmětu**

Vyučovací předmět dějepis vychází ze vzdělávacího oboru Dějepis dle RVP ZV. V rámci předmětu jsou zařazeny určité tematické okruhy průřezových témat. V rámci Montessori kurikula jde o část všeobecného vzdělání, které je chápáno jako příprava na dospělost. Zahrnuje vše, co se týče studia dějin lidstva.

Naším cílem je zprostředkovat žákovi přehled historie jako základ všeobecného kulturního rozhledu, který je úzce spjat s obsahem dalších předmětů, jako je zeměpis, český jazyk, občanská výchova či cizí jazyky.

Na klíčových historických etapách je možné nabídnout žákům pohled na vývoj dějin, co se týče politického uspořádání zemí a celého světa, vývoj uměleckých stylů a jejich vzájemný vliv, proměny ideologií, myšlenkový pokrok na cestě k současnosti. Žáci mají možnost uvědomit si, co všechno předcházelo jejich životu „teď a tady“ – tedy v 21. století a v místě, kde žijí, v rámci ČR, Evropy a světa.

Za důležité považujeme i regionální dějiny, protože působí konkrétněji a v příbězích jednotlivců mohou být žákům bližší. Žáci zpracují samostatně dílčí téma, které pak prezentují ostatním, pracují v menších skupinách nebo diskutují ve větší skupině.

V souladu s představou Marie Montessori, jak by se mělo ke „Studiu dějin lidstva“ přistupovat pro maximální efektivitu výuky s ohledem na věkové specifikum žáků 12-15 let (Montessori, M., Od dětství k dospívání, s. 96), je studijní prostředí pro žáky připraveno tak, aby měli dostatek historických i literárních zdrojů ke sledovaným obdobím, dostatek obrazového materiálu a samozřejmě přístup na internet pro další zdroje informací nebo k ověření zdrojů, se kterými se rozhodnou pracovat. Shodně vnímáme také pohled na člověka v průběhu zdokonalující se civilizace, pokrok lidského poznání i myšlenkového růstu člověka na cestě k mravní společnosti.

Předmět dějepis vnímáme jako základní prostor pro využití průřezového tématu **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**. Dílčí témata vhodně začleňujeme k učivu dějepisu tak, aby působily přirozeně a pomáhaly dotvářet obraz společnosti založené na společné evropské historii, hodnotách, myšlenkách, morálce a právech. Podporujeme žáky v uvědomění si života v naší vlasti v širším kontextu celého světadílu, nejen zeměpisně, ale právě i historicky, se vším kulturním a myšlenkovým dědictvím až na úroveň spolupráce mezinárodních institucí.

Časové vymezení

7. ročník	8. ročník	9. ročník
2	2	2

Organizační vymezení

Základním principem, díky kterému funguje práce v Montessori třídě, je věkově heterogenní skupina. Takto různorodá skupina podporuje spolupráci a umožňuje studium do hloubky v průběhu všech ročníků. Žáci 7. ročníku se rychle seznamují s pravidly práce, učí se od starších spolužáků studijní a prezentační dovednosti. Žáci vyšších ročníků jsou motivováni předávat své dovednosti, a tím si je upevňovat.

Ve vyučovacím předmětu dějepis je žádoucí, aby žáci byli v rámci tříd spojováni a vyučování společně tak, aby mohli tvořit studijní skupiny dle svých zájmů, aby mohli v rámci různých studijních skupin měnit své role, aby

se postupně rozvíjeli v oblasti klíčových kompetencí a postupně budovali dovednosti spojené s průřezovým tématem výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Proto jsme pro výuku dějepisu zvolili formu tříletého cyklu, díky kterému mohou všichni žáci 7.-9. ročníku studovat společně. Výhodou práce s celou skupinou žáků je možnost diskuzí a efektivního rozdělení práce na tématech, kdy je možné pracovat s žáky jako skupinový průvodce při jejich zpracování dílčího tématu – např. mohou pracovat jako jednotlivci nebo menší skupina.

Každý rok je realizována 1/3 učiva 7.-9. ročníku. Celkový obraz o dějinách od vzniku vesmíru až po současnost získávají žáci již v 1.-6. ročníku. Proto mohou studovat daný cyklus bez ohledu na to, zda jsou v 7. či 9. ročníku. Respektive mohou začít studovat v 7. ročníku kterýkoli z cyklů, neboť chápou jeho kontext v rámci dějin lidstva.

Cyklus A: pravěk a starověk

Cyklus B: středověk a novověk

Cyklus C: soudobé dějiny

Materiální podmínky

Žáci mají ve studijním koutku knihovnu s odbornou literaturou, učebnicemi, kronikami a atlasy. K výuce dějin a práci nad historickými tématy se využívá různých multimediálních zdrojů, např. videa, filmy, webové aplikace se zaměřením na práci s historickými prameny a zdroji informací.

Hodnocení a zpětná vazba

Jako nástroje zpětné vazby žákům, hodnocení jejich práce a autoevaluace využíváme především

- Okamžitou zpětnou vazbu vyučujícího během výuky
- Okamžitou zpětnou vazbu spolužáků při skupinové práci i při individuálních výkonech
- Testy po klíčových etapách dějin a jejich vyhodnocení
- Kritéria pro zpracování časové osy
- Sebehodnocení předcházející tripartitním konzultacím

Výchovné a vzdělávací strategie

- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka probíhá ve věkově heterogenních skupinách. (KU, KŘP, KSP, KKO, KO)
- Vzdělávací obsah je žákovi prezentován celistvě s důrazem na propojování souvislostí, nabízíme žákům poznání regionálních dějin a jejich propojení s dějinami obecně. (KU, KSP, KŘP, KP, KD)
- S ohledem na aktuální probírané téma využívá pedagog různé metody a formy práce – samostatná práce, práce ve skupině, besedy, exkurze apod. (KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Učíme vlastním příkladem. (KŘP, KKO, KPS, KO, KU)
- Při práci žákům nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, žákovská knihovna, internet...). (KU, KŘP, KD)
- Podporujeme schopnosti rozeznat důležité od podrobností, správně vyvozovat závěry, výstižně a souvisle formulovat své názory na vývoj společnosti; umět své názory obhájit (KU, KK)
- Vedeme žáky k úctě k práci předků a kulturnímu dědictví, motivujeme je k zájmu o národní dějiny, učíme respektovat sociální a etnické odlišnosti. (KP, KO, KD)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

	Očekávané výstupy	Učivo	Ročníky
D-9-1-01	uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků	význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách, historické prameny, pomocné historické vědy a jejich odborná pracoviště v ČR (archívy, knihovny, ústavy) časová přímka, historický čas a prostor	7.-9.
D-9-1-02	uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou zdroje shromažďovány		
D-9-1-03	orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu		
D-9-2-01	charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu	člověk a lidská společnost v pravěku	7.-9.
D-9-2-02	objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost		
D-9-3-01	rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací	nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz antické Řecko a Řím střední Evropa a její styky s antickým Středomořím	
D-9-3-02	uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví		
D-9-3-03	demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury, zrod křesťanství		
D-9-3-04	porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie		

D-9-4-01	popíše podstatnou změnu evropské civilizace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států	nový etnický obraz Evropy utváření Křesťanství Evropa v raném středověku – církev, feudalismus, kultura, zemědělství, řemesla, Svatá říše římská
D-9-4-02	objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech	nová Evropa – Germáni, Frankové, Byzanc
D-9-4-03	vymezi úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí	Vikingové, Anglosasové Arabové, Turci, islám Slované, Velká Morava, Cyril a Metoděj
D-9-4-04	ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury	první Přemyslovci, český stát Přemyslovci, gotika křížové výpravy
D-9-5-01	vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající změnu církve	husitství renesance reformace a Evropa
D-9-5-02	vymezi význam husitské tradice pro český politický a kulturní život	zámořské objevy
D-9-5-03	popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky	
D-9-5-04	objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie	Rusko, Turci třicetiletá válka Habsburkové 1526-1740
D-9-5-05	objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky	Marie Terezie a Josef II. baroko
D-9-5-06	rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek	
D-9-6-01	vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti	průmyslová revoluce a proměna Evropy v 19. stol. Velká francouzská revoluce a Napoleon
D-9-6-02	objasní souvislosti mezi událostmi Francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbití starých společenských struktur v Evropě	české národní obrození
D-9-6-03	porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa	

7.-9.

	v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů		
D-9-6-04	vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií	konflikty mezi velmocemi, kolonialismus Vznik USA Válka Severu proti Jihu	
D-9-7-01	na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky	první světová válka, příčiny, průběh, důsledky Evropa a svět po 1. válce, kultura mezi válkami	
D-9-7-02	rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů	totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus, příčiny a důsledky holokaust Protektorát Čechy a Morava druhá světová válka, příčiny, průběh, důsledky	
D-9-7-03	charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu		
D-9-7-04	na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv		
D-9-7-05	zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	Československo po válce 50. léta v ČR 60. léta v ČR 70. a 80. léta v ČR Rok 1989 a 1993 v ČR	
D-9-8-01	vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků	studená válka a politický vývoj ve světě v 2. pol. 20. stol. věda a kultura v 2. pol. 20. stol.	
D-9-8-02	vysvětlí a na příkladech doloží modenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce		
D-9-8-03	posoudí postavení rozvojových zemí	hladomor, migrace, klimatické změny, gramotnost, věda, zdraví, pohybové aktivity	
D-9-8-04	prokáže základní orientaci v problémech současného světa		

	Minimální doporučená úroveň v rámci podpůrných opatření
D-9-1-01p	chápe význam dějin jako možnost poučit se z minulosti
D-9-2-01p	rozliší základní rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí

D-9-2-01p	podle obrázků popíše pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kultovní předměty
D-9-3-01p	uvědomuje si souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států
D-9-3-03p	popíše život v době nejstarších civilizací
D-9-3-04p	
D-9-4-02p	uvede první státní útvary na našem území
D-9-4-02p	uvede základní informace z období počátků českého státu
D-9-4-03p	popíše úlohu a postavení církve ve středověké společnosti
D-9-4-03p	charakterizuje příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí
D-9-4-04p	rozeznává období rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské
D-9-4-04p	uvede nejvýraznější osobnosti přemyslovského a lucemburského státu
D-9-5-03p	popíše důsledky objevných cest a poznávání nových civilizací pro Evropu
D-9-5-04p	uvede zásadní historické události v naší zemi v daném období
D-9-5-05p	
D-9-5-04p	pojmenuje nejvýraznější osobnosti českých dějin v novověku
D-9-5-05p	
D-9-6-03p	uvede základní historické události v naší zemi v 19. století
D-9-6-03p	vyjmenuje nejvýznamnější osobnosti českých dějin 19. století
D-9-7-01p D-9-7-03p D-9-7-04p	uvede příčiny a politické, sociální a kulturní důsledky 1. světové války
D-9-7-01p D-9-7-05p	uvede základní informace o vzniku samostatné Československé republiky
D-9-8-01p D-9-8-02p	popíše průběh a důsledky 2. světové války a politický a hospodářský vývoj v poválečné Evropě
D-9-8-04p	chápe význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti

Průřezová témata

V rámci předmětu je z velké části realizováno formou integrace průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a určité tematické okruhy dalších průřezových témat (Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Environmentální výchova a Mediální výchova).

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Rozvoj schopností poznávání			
Sebepoznání a sebepojetí			
Seberegulace a sebeorganizace			
Psychohygiéna			
Kreativita			
Poznávání lidí			
Mezilidské vztahy			
Komunikace			
Kooperace a kompetice			
Řešení problémů a rozhodovací			

dovednosti			
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Občanská společnost a škola	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Kulturní difference	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X
Etnický původ	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X

Enviromentální výchova (EV)

TO	Cyklus A: Pravěk a starověk	Cyklus B: Středověk a novověk	Cyklus C: Soudobé dějiny
Ekosystémy			
Základní podmínky života	X		
Lidské aktivity a problémy životního prostředí			
Vztah člověka k prostředí	X		X

Mediální výchova (MV)

TO	Cyklus A:	Cyklus B:	Cyklus C:
----	-----------	-----------	-----------

	Pravěk a starověk	Středověk a novověk	Soudobé dějiny
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			X
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			X
Stavba mediálních sdělení			
Vnímání autora mediálních sdělení			
Fungování a vliv médií ve společnosti			
Tvorba mediálního sdělení			
Práce v realizačním týmu			

7. HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ

7.1 ÚČEL HODNOCENÍ

Cílem pedagogiky Marie Montessori je dovolit osobnosti, aby jednala způsobem sobě vlastním. Učitelé i zákonní zástupci žákům pomáhají, aby poznali sami sebe, naučili se pracovat s tím, co jim bylo dáno, a rozvíjet se optimálním způsobem.

Důraz na individuální rozvoj nevylučuje nutnost klást nároky, artikulovat jasná pravidla a dbát na jejich respektování.

Hlavním úkolem hodnocení je nacházení cesty pro co nejefektivnější učení. Tomu odpovídá i šíře zde zmiňovaných prostředků.

Hodnotit všechny stejným způsobem nemusí být jen znamením objektivity, ale také necitlivého přístupu. Ve školách podle Marie Montessori vytváříme takové prostředí, v němž mají žáci příležitost rozvíjet celou svou osobnost (její kognitivní, afektivní i konativní stránku). Žáci jsou v Montessori systému svobodní dvěma způsoby. Jsou to sice dvě strany téže mince, ale pro lepší pochopení bude užitečné zmínit je obě. Jednak žáky zvnějšku neomezujeme, pokud to není nezbytné pro fungování společnosti, respektive třídy. Jednak jsou žáci svobodní vnitřně: mají odvahu zkoušet, riskovat, svobodně jednat.¹¹

7.2 VÝZNAM SEBEHODNOCENÍ

Sebehodnocení je klíčovou dovedností rozvíjenou v Montessori pedagogice v předškolním věku. Řada materiálů má v sobě zakomponovanou kontrolu chyby. Dítě tak samo dokáže rozpoznat, zda zvládlo činnost úspěšně (například u vkládání dřevěných válečků s úchyty). U jiných klíčových lekcí v předškolním věku je zvláště kladen důraz na reflexi vlastní práce – na způsob, jakým poznám dobře vykonanou práci (např. u leštění zrcadla nebo utírání stolu). Děti v předškolním věku jsou také vedeny k rozpoznání obtížnosti, jakou zvládnou, a k práci na osobní optimum. Děti se učí krok po kroku zvládnout obtížné úkoly (leštění bot), také se učí určit si obtížnost práce (práce s různým množstvím barevných válečků, práce se smyslovým materiálem se zavázanýma očima), používají materiály kreativně (kombinace různých pomůcek z oblasti smyslového materiálu), jsou vedeni k projevům laskavosti (servírování ovoce, čaje).

Díky této přípravě jsou žáci ve školním věku schopni sebehodnocení na mnoha úrovních. Žák by měl mít alespoň do určité míry možnost volit, kdy a co bude na své práci hodnotit. K tomu může sloužit sebehodnocení v nejrůznější formě (konzultace se spolužáky, s učitelem, se zákonnými zástupci, vlastní zápisky, různé typy portfolio). Vedeme žáka k tomu, aby byl schopen objektivně hodnotit sám sebe. Toto sebehodnocení využívá žák pro další práci a plánování dle nabízeného vzdělávacího obsahu.

Žák potřebuje reflektovat jak dosažené schopnosti, tak průběh práce. Učí se rozpoznávat učební postupy, které jsou mu blízké a pro něj efektivní, poznává své zaměření a své zájmy. Proto učitel volí odpovídající nástroje hodnocení, které někdy mohou být jiné pro každého žáka. Zároveň podporuje také vzájemné hodnocení žáků.

7.3 VÝZNAM ZPĚTNÉ VAZBY

Při vzdělávání je pro každého žáka potřebná zpětná vazba, která žákovi poskytne informace o správnosti postupu, průběhu či výsledků. K tomu využíváme primárně formu slovního hodnocení. Při samotném hodnocení klademe důraz na vhodnou a výstižnou formulaci a dáváme přednost pozitivnímu vyjádření.

¹¹MONTESORI, Renilde. Educateurs sans frontières. Přel. M. Valois. Paris : Desclée de Brouwer, 2000. s. 25–34. ISBN 2-220-04432-7.

Uvědomujeme si, že vhodně formulované a podané hodnocení je jedním z nástrojů k motivaci žáka pro další učení. Při hodnocení používáme popisnou formu bez subjektivních formulací.

Využíváme převážně formativní hodnocení. V 1.-6. ročníku má učitel díky svému vzdělání prostřednictvím Association Montessori Internationale zpracovány klíčové lekce včetně definování cílů těchto lekcí. Při plánování i při reflexi pracuje s těmito klíčovými lekcemi, průběžně vyhodnocuje práci žáků, podle toho plánuje následující lekce a poskytuje žákům zpětnou vazbu. Zpětnou vazbu poskytují také spolužáci, učení probíhá nejčastěji při spolupráci ve skupinách.

V 7.-9. ročníku stanovuje učitel klíčové lekce na základě propojení školního vzdělávacího programu a praktických úkolů skupiny dospívajících. Cíle klíčových lekcí definuje učitel či žáci, podle situace. Učitel průběžně vyhodnocuje práci žáků a poskytuje žákům zpětnou vazbu. Zpětná vazba, tedy míra pochopení, je zřejmá také z toho, jak se žákům daří praktická činnost, nakolik se jim daří teoretické poznatky v praxi aplikovat.

Kromě formativního hodnocení využíváme i klasifikační škálu výborný – nedostatečný. Ve 4.-6. ročníku nejčastěji pro hodnocení pololetních prací některých vzdělávacích oborů. V 7.-9. ročníku se může objevit klasifikace častěji, a to proto, aby žáci lépe rozuměli známám, které často velmi ovlivňují jejich přijetí či nepřijetí na střední školu.

Cílem hodnocení je tedy, aby žák měl informaci o svých osobních pokrocích, úspěších, stupních zvládnutí konkrétních problematik a dovedností. Při poskytování zpětné vazby se snažíme rozvíjet zájem o učení, rozvíjíme vztahy a zaměřujeme se především na pokrok žáka, jeho snahu, nikoli jen na výsledek jeho práce.

Mezi žáky není nastavena soutěživost a neexistuje žádný systém vnějších odměn nebo trestů. Učitel zaznamenává, co žáci zvládli, a vede je k reflexi učení. V období od 1. do 6. ročníku jde spíše o reflexi využívání času během pracovního cyklu, v období od 7. do 9. ročníku o reflexi zvládnutí předepsaného kurikula a také o reflexi vlastního způsobu učení a duševního vývoje. Žáci dále pracují se sebereflexí, sebehodnocením, vzájemným hodnocením i hodnocením práce pedagogů.

7.4 INFORMOVÁNÍ ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ

O výsledcích žáka jsou kromě něho samotného informováni i jeho zákonní zástupci. A to čtyřmi základními formami – tripartitními konzultacemi, formou průběžných písemných zpráv, vysvědčením a návštěvami ve třídě.

7.5 OBECNÉ POŽADAVKY NA HODNOCENÍ

V Montessori třídách potřebujeme hodnocení, které spočívá v poskytování takové zpětné vazby, jež žákovi prospívá, motivuje ho k další činnosti a je založena na co možná nejobektivnějších úsudcích o něm. Potřebujeme hodnotit práci žáka v přirozených situacích, nikoli redukovat hodnocení na ověřování zvládnutí očekávaných výstupů a osvojení kompetencí.

7.5.1 DESATERO PRO FORMATIVNÍ HODNOCENÍ

Hodnotíme slovy.

Nesrovnáváme žáky mezi sebou.

Podporujeme sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků.

Popisný jazyk hodnocení a sebehodnocení poskytne jasnou informaci.

Zpětnou vazbou podporujeme vnitřní motivaci.

Volíme slova srozumitelná žákovi (i zákonnému zástupci).

Hodnotíme vykonanou práci, ne osobu.

Hodnotíme věcně, bez výtek, nálepek i bez pochval.

Vedeme žáky k sebekontrolě, vyhledávání odlišností a chyb.

Chyby jsou znamením k zastavení práce, zamyšlení a zopakování si učiva.

7.5.2 POPISNÝ JAZYK, SROZUMITELNOST

Všichni, kdo se na vzdělávání žáka podílejí, tedy žák samotný, učitelé i zákonní zástupci, potřebují především informace, aby mohli svou práci zkvalitnit. Proto hodnocení používá popisný jazyk místo posuzujícího.

Objektem hodnocení je průběh žákovy práce a její výsledky na všech úrovních podle Taxonomie kognitivních cílů dle B. S. Blooma (zapamatování, pochopení, aplikace, analýza, syntéza, hodnocení), nikoli žákova osoba jako celek. Popisujeme to, co můžeme vnímat smysly, popisujeme pokrok, popřípadě pocity žáka, a používáme jazyk srozumitelný všem stranám. Zákonní zástupci žáka jsou zapojeni do procesu učení, protože své dítě dobře znají a mohou být cenným zdrojem informací pro plánování žákova učení a jeho zlepšování.

Zaměřujeme se na hodnocení podstatných jevů a hodnocení věnujeme takovou důležitost, která odpovídá rozsahu činnosti a věku žáka. Význam hodnocení pro žáka stoupá s věkem.

7.5.3 PRAVDIVOST

Požadavek na pravdivost hodnocení se nám jeví jako samozřejmý. V praxi bychom si měli pokládat otázku, zda jsou dané hodnoticí metody opravdu nutné a slouží žákům, zda žáci i jejich zákonní zástupci vnímají dané hodnoticí prostředky a jejich výstupy jako pravdivé.

Aby bylo hodnocení vnímáno jako spravedlivé, máme jasno o tom, který referenční rámec používáme, to znamená, s čím srovnáváme, ke kterému měřítku se vztahujeme.

Vyhýbáme se způsobu hodnocení, při kterém je referenčním rámcem sociální norma (učitel hodnotí jednotlivce podle toho, jak práci vypracovala skupina žáků).

Upřednostňujeme rámec, který je daný dopředu, např. kritériální hodnocení nebo individuální vztahové normy (self-reference assessment)¹² – v rámci přijatých cílů učení srovnáváme s výkonem, který žák odvedl v minulosti.

7.5.4 BEZPEČÍ, POZITIVNÍ ZAMĚŘENÍ

Aby hodnocení bylo v souladu se zájmy žáka, nemůže vytvářet strach, a tím ho nepřímo vybízet k podvádění. Nesmí vyvolat pocit, že žák něco nezvládne, třebaže se bude snažit sebevíc. Reflektujeme práci na jejím začátku, v průběhu a na konci. Díky tomu má žák sám možnost odhalit vlastní chybu a napravit ji.

7.5.5 INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP

Hodnocení bere v úvahu individuální kontext žákova výkonu a učení, respektuje jedinečnost procesů poznávání, tedy popisuje proces učení jako jedinečné a neopakovatelné budování poznání a smyslu v mysli

¹²KOŠTÁLOVÁ, Hana; MIKOVÁ, Šárka; STANG, Jiřina. Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení. 1. vyd. Praha : Portál, 2008. s. 23. ISBN 978-80-7367-314-7.

každého člověka. Cílem hodnocení je vyvození podnětů pro další práci. Zaměřuje se na silné stránky žákovy práce.

Vědomí, že každý žák má jiný temperament a v návaznosti na něj jiný typ osobnosti¹³, jiný styl učení¹⁴, převládá u něj jiný typ inteligence atd., je klíčem ke snazšímu porozumění jeho potřebám.

Temperament je souhrn charakteristických rysů osobnosti, které se trvale projevují způsobem reagování, jednání a prožívání. Styly učení (někdy ztotožňované s pojmem kognitivní styly) jsou postupy při učení, které užíváme ve většině situací pedagogického typu. Jsou relativně nezávislé na obsahové stránce učení. Jedná se o charakteristické způsoby, jimiž vnímáme, zapamatováváme si informace, myslíme, řešíme problémy, rozhodujeme se. Vyvíjejí se z vrozeného základu, ale obohacují se a proměňují během našeho života jak v důsledku záměrných vlivů, tak bezděčně¹⁵. V roce 1983 americký psycholog Howard Gardner vymezil sedm různých druhů inteligence: tělesně-pohybovou, interpersonální, verbálně-jazykovou, logicko-matematickou, intrapersonální, vizuálně-prostorovou a hudební¹⁶.

7.6 ZPŮSOBY HODNOCENÍ

7.6.1 ZVLÁDACÍ UČENÍ = MAPA VÝVOJE

Původní myšlenka, kterou zavedli do psychologie a pedagogiky autoři zvládacího učení (Mastery Learning), byla, že každý žák potřebuje na zvládnutí určitého problému jiný čas. Využíváme pro 1.-6. ročník.

Znamená to, že všichni mohou získat znalosti a dovednosti potřebné pro další postup v učení, aniž by to nutně znamenalo, že všichni budou studovat dané téma ve stejném rozsahu nebo do stejné hloubky. Se zvládacím učním úzce souvisí mapa vývoje (Progress Map), která popisuje očekávané žákovy cesty učním krok za krokem – výuka se z pohledu zvládacího učení stává postupným zvládáním dobře popsanych a navazujících kroků. Touto mapou vývoje je pro 1.-6. ročník seznam klíčových lekcí, které se na sebe navazují, lekce mají svou konkrétní podobu, většinou popsanou v Montessori albu konkrétního učitele.

Popis očekávané žákovy cesty učním pomáhá sledovat, kde se žák se svými znalostmi, dovednostmi a porozuměním právě nachází, jak velký pokrok učinil a kam dál se má ubírat. Vývojové mapy naznačují, co má žák zvládnout, aby mohl postoupit o úroveň výš.

7.6.2 KRITERIÁLNÍ HODNOCENÍ

S prvky kritériálního hodnocení žáci pracují v 1.-6. i 7.-9. ročníku. Spočívá v tom, že před prací dopředu popíšeme očekávání, tedy co se bude hodnotit a proč. Tím dáváme žákům možnost lépe se na splnění úkolu připravit. Ti kreativní budou znát limity, ve kterých se mají pohybovat (to se potřebují naučit), ti, kteří potřebují jasné vodítko, ho dostanou. Kritéria mohou být splněna různě kvalitně nebo na více úrovních zadání, proto můžeme kritéria popsat prostřednictvím několika úrovní, na kterých mohou být splněna. Jednotlivé úrovně mohou popisovat indikátory. Kritéria a indikátory může tvořit učitel, žáci, mohou vznikat při jejich spolupráci nebo mohou být převzatá od vnější autority.

Hodnocení na základě kritérií a indikátorů usnadňuje také popisné hodnocení. Na jeho základě můžeme jednoduše vytvořit jak věcné slovní hodnocení, tak můžeme jimi popsané výsledky převádět na známky.

¹³ČÁKRT, Michal. Typologie osobnosti: přátelé, milenci, manželé, dospělí a děti. 1. vyd. Praha : Management Press, 2004. 361 s. ISBN 80-7261-112-7.

¹⁴RÖHNER, Roel. Učební styly a strategie. Dalton international magazin. 2009, s. 6–7.

¹⁵PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. Pedagogický slovník. 4. vyd. Praha : Portál, 2003.

¹⁶GARDNER, H.: Dimenze myšlení. Praha : Portál, 1999.

7.6.3 OKAMŽITÁ ZPĚTNÁ VAZBA A SEBEREFLEXE

Během předškolního věku se děti učí reflektovat svou vlastní práci. Montessori pomůcky v tomto věku často přímo obsahují kontrolu chyb. Tím se postupně rozvíjí schopnost sebereflexe, následně také cit pro hodnocení práce někoho druhého. Díky tomu jsou si žáci vědomi úspěšnosti své práce a jsou to nejčastěji spolužáci, kteří si poskytují okamžitou zpětnou vazbu.

Zpětná vazba může být vyjádřena v běžné komunikaci, gestem, odpovědí na dotazník, poznámkou k písemné práci žáka, obrázkem... Důležité je, aby zpětná vazba, pokud ji formuluje učitel slovně, byla vyjádřena popisným jazykem.

Učitelé nezasahují do práce žáků bezprostředně, často jim nechají čas, aby případnou chybu mohli odhalit sami. U velké řady pomůcek pro 1.-6. ročník není podstatná např. početní nebo gramatická chyba, ale osvojení postupu či pochopení konceptu.

7.6.4 ZPRÁVY PEDAGOGŮ A DALŠÍCH PRŮVODCŮ ŽÁKŮ DO ŠKOLNÍCH DENÍKŮ

Pedagogové a další průvodci při vzdělávání, například externí odborníci, popisují do školních deníků, co žák zvládl za uplynulé období (několika týdnů až měsíců). Svou frekvencí jsou součástí střednědobého hodnocení a své místo mají v 1.-6. ročníku. Toto slouží jako modelování reflexe vlastního učení, jako zpětná vazba pro žáka i informace pro zákonné zástupce.

7.6.5 VZDĚLÁVACÍ PLÁN

Jde o cíle formulované při tripartitních konzultacích mezi žáky, učiteli a zákonnými zástupci, nebo při průběžných konzultacích mezi žáky a učiteli ve třídě. Svou frekvencí jsou součástí dlouhodobého hodnocení. Žáci si mohou tvořit své vlastní vzdělávací plány pro plnění dílčích povinností nebo získávání konkrétních dovedností, například si volí vlastní postup při učení se hře na hudební nástroj, při učení se cizímu jazyku nebo plnění úkolů z českého jazyka. Plány mohou být písemné, mohou být také formulovány ústně.

7.6.6 HODNOCENÍ ZVLÁDÁNÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

Hodnocení zvládání klíčových kompetencí je součástí tripartitních konzultací i běžných konzultací mezi učiteli a žáky, také je tématem komunitních kruhů. Je specifické tím, že vnímání zvládání kompetencí může být individuálnější než zvládání výstupů jednotlivých oborů. Nakolik žák zvládá jednotlivé kompetence, vidí jinak on sám, jinak jeho zákonní zástupci, jinak jeho učitel. Proto je výhodou, když se do hodnocení zapojují. Hodnocení by mělo být založeno na průběžném pozorování a popisu projevů žáka.

7.6.7 PRAVIDLA PRO CHOVÁNÍ A SPOLUŽITÍ

Formulace pravidel pro chování a spolužití může být prvním krokem pro vyhodnocování vzájemného chování žáků, může být také vyústěním tohoto vyhodnocování. Pokud si pravidla stanovíme, vyhodnocujeme je téměř neustále a používáme je k vytváření kvalitního sociálního prostředí. Všimáme si chování žáků, komentujeme ho popisným jazykem, v případě potřeby (pokud se jedná o společné téma nebo společný problém) diskutujeme o chování ve skupině nebo v celé třídě, nejčastěji při setkání v komunitním kruhu. Za své chování by měli cítit zodpovědnost sami žáci, práce s pravidly by měla rozvíjet sebekázeň a sebekontrolu.

7.6.8 SBĚR AUTENTICKÝCH INFORMACÍ

Při hodnocení si všimáme procesu i výsledku. Výsledky práce jsou často uchovatelné a uchovávané, o průběhu práce si můžeme vést nejrůznější záznamy nebo archivovat i koncepty a poznámky, např. ve sběrném portfoliu.

Abychom hodnotili s ohledem na všechny osobnostní typy žáků co nejspravedlivěji a s ohledem na cíle naší práce co nejúčinněji, potřebujeme řadu způsobů, kterými sbíráme informace o žácích. Pozorujeme samostatnou práci i interakci. Při slovním zadání (např. při diskusi) myslíme na to, že smysloví žáci potřebují několik vteřin na to, aby slovům porozuměli. Uvědomujeme si, že někteří žáci dávají přednost věcným aspektům (žáci s převahou myšlení), jiní lidským vztahům a emocionálním stavům (žáci s převahou citění). Pro některé žáky je typické, že odevzdávají práci na poslední chvíli a zároveň osobitou i propracovanou. U nich (tzv. vnímajících žáků) oceníme přednosti práce (tvořivé řešení úkolu, improvizaci), malé zpoždění se pokusíme tolerovat, popřípadě dopředu promysleme, jak těmto žákům pomoci dodržet termín odevzdání rozsáhlejších úkolů.

7.6.9 ŽÁKOVSKÉ PRÁCE

Žáci své práce zakládají do dokumentačních portfolií, učitelé uchovávají písemné pololetní práce z českého jazyka a matematiky, případně z dalších předmětů.

7.6.10 POZOROVÁNÍ

Pozorování je důležitou složkou práce učitele v Montessori třídě. Pozorování probíhá s písemným záznamem i bez něj. Podklady z pozorování dále využijeme a vyhodnocujeme při rozhovoru s žáky, při konzultaci se zákonnými zástupci, při sdílení s kolegy a při popisování žákovy práce na vysvědčení.

7.6.11 ARCHY, FORMULÁŘE

Učitelé pro zjednodušení sběru informací o žácích vytvářejí nejrůznější formuláře, do kterých zapisují průběh a výsledky práce s pomůckami, jednotlivé dovednosti (např. pro jednotlivé oblasti učení) a míru jejich zvládnutí.

7.6.12 ŽÁKOVSKÉ PORTFOLIO

Žáci využívají především dokumentační portfolio, které slouží k uchování práce a jejímu průběžnému i sumativnímu hodnocení. To určuje charakter materiálů, které v něm žáci budou mít. V dokumentačním portfolio průběžně monitorujeme žákovu práci, může obsahovat i zpětnou vazbu učitele, spolužáků, zákonných zástupců a sebehodnocení. Zpětnou vazbu dostává žák nejčastěji ústně, proto se může stát, že ji v portfolio nenajdeme.

Přestože se jedná o dokumentační portfolio, každý žák může ve svých deskách shromažďovat materiály, které považuje za užitečné a mají vztah k dané oblasti učení. Přehledy učiva, zdroje informací a zajímavosti mohou být také podkladem pro reflexi učení.

Důležité je zmínit, že se nejedná o výběr nejlepších prací, ale opravdu o průběžné monitorování práce. Učíme žáky, aby si vážili pokroku, kterého dosáhli. Pokud je vedeme k sebehodnocení a k tomu, aby pocit uspokojení hledali v tom, že sami mají radost z odvedené práce, bude pro ně snazší být k sobě upřímní. Nebudou se stydět za své předešlé práce, protože budou dokazovat, jak velkou cestu museli urazit, aby zvládli svůj výkon vylepšit. Na to také upozorňujeme při konzultacích se zákonnými zástupci, kdy si můžeme dovolit soustředit se na individuální vztahovou normu.

Z dokumentačních portfolií vytvářejí žáci často na konci školního roku reprezentační portfolia, často svázaná do knihy.

7.6.13 SEBEHODNOCENÍ

Sebehodnocení může probíhat v myšlenkách, ústně, v rozhovoru se spolužákem, s učitelem, se zákonným zástupcem, písemně do školního deníku, písemně jako komentář k práci. Při sebehodnocení je důležité, aby

se žák soustředil na učení a jeho průběh, nikoli na svou osobu, aby užíval popisný jazyk, aby vnímal sebehodnocení jako přirozenou součást učení, která mu pomáhá.

Popisovat vykonanou práci patří k náročným dovednostem, které je potřeba rozvíjet. Učitel modeluje způsoby, kterými můžeme práci popsat, když dává žákům zpětnou vazbu. Sami si toto nacvičují v rozhovorech se spolužáky a s učitelem. Pokud společně hodnotíme společnou práci, trénujeme schopnost mluvit o vlastní práci i objektivně hodnotit práci druhých.

7.6.14 OCENĚNÍ – OTÁZKA

Jedním ze způsobů nácviku hodnocení včetně sebehodnocení je ocenění (uznání) – otázka¹⁷. Nejprve učíme žáky, aby na své práci nebo na práci někoho ze skupiny našli něco, co by chtěli ocenit. Soustředíme se na používání popisného jazyka, zaměření na konkrétní proces nebo výkon. Po zvládnutí oceňování je požádáme, aby připojili, pokud chtějí, korektivní otázku. Aby se zeptali na něco, co by sami udělali jinak. Například: „Velmi mě zaujalo jednání hlavní postavy. Přemýšlela jsi nad tím, že by příběh skončil jinak?“ Nácvik hodnocení pomocí ocenění a otázky se hodí pro výkony, jejichž hodnocení je subjektivní.

7.6.15 ZAČÁTKY VÝPOVĚDÍ, OTÁZKY

Při nácviku sebehodnocení můžeme využít otázky, které žáka provázejí (sebe)hodnocením nebo naznačit začátky vět. Například: Co jsem se naučil? Co mi šlo? S čím jsem měl potíže? Jak jsem řešil problémy? Co mi pomohlo? Pomohl mi s mou prací někdo? Pomohl jsem někomu? V čem se ještě potřebuji zlepšit? Které kroky ke zlepšení udělám? Co mi jde a jak to budu rozvíjet? Jak se mi dnes pracovalo, jak jsem se cítil? Jak mi vyhovuje tato forma práce? Komu bych chtěl poděkovat, za co? Co bych příště udělal jinak?

7.6.16 KONZULTACE UČITELŮ S ŽÁKY

Konzultace během školního roku bývají krátké, připravené, zaostřené na jeden úkol. Konzultace mohou probíhat mezi spolužáky nebo mezi žákem, respektive žáky, a učitelem během vyučování. Mohou se týkat vývoje cíle práce, jejího vývoje, stavu v žakově učení nebo ve třídě, výsledku práce. Konzultovat můžeme před započetím samotné práce, při jejím průběhu nebo po jejím skončení.

7.6.17 TRIPARTITNÍ KONZULTACE

Jinou formou jsou tripartitní konzultace, které probíhají na podzim a na jaře. Ty jsou dopředu plánované, účastní se jich ideálně oba zákonní zástupci, žák a učitel. V počátku slouží konzultace mezi učitelem, žákem a zákonnými zástupci především k navázání spolupráce. Dále se snažíme popsat vývoj žakovy práce s ohledem k cílům. Podstatné jsou pro učitele i zákonné zástupce informace o tom, na čem žák pracuje, co bude dělat dál, jak ke svému učení přistupuje a jak se při práci cítí. Tripartitní konzultace probíhají ve všech ročnících a jsou důležitou součástí procesu učení i života školy.

7.6.18 SLOVNÍ HODNOCENÍ

Slovní hodnocení používáme k průběžné ústní i písemné zpětné vazbě i k sumativnímu hodnocení. Vyjadřujeme jej popisným jazykem.

¹⁷KOŠŤÁLOVÁ, Hana; MIKOVÁ, Šárka; STANG, Jiřina. Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 73. ISBN 978-80-7367-314-7.

7.6.19 VYSVĚDČENÍ

V 1.-6. ročníku je hodnocení na vysvědčení slovní, které lze v případě potřeby převést na klasifikaci. V 7.-9. ročníku je hodnocení vyjádřené klasifikací společně se slovním hodnocením.

Vysvědčení je adresné a učitel se v něm obrací přímo na žáka. Učitel se zaměřuje na zhodnocení žákovy půlroční práce, na jeho pokroky, přičemž vychází z porovnání aktuální dosažené úrovně vzdělávání s předchozími výsledky¹⁸. Převod slovního hodnocení na klasifikační stupeň je realizován na základě Pravidel pro hodnocení výsledku vzdělávání žáků (viz dále).

Důležitým faktem je, že podklady pro hodnocení shromažďuje učitel v průběhu celého roku (záznamy učitele z žákovy práce, z hodnocení skupinových prací, z žákova portfolia apod.), nikoliv nárazově ze zkoušení. Podklady získané touto cestou mají pro žáka tu výhodu, že odpadá prvek stresu a nervozity z testování a zkoušení, a tím nedochází ke zkreslení skutečně dosažených výsledků.

7.7 KRITÉRIA HODNOCENÍ ŽÁKA

Organizace učení

- Žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie,
- plánuje, organizuje a řídí vlastní učení,
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě,
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- poznává smysl a cíl učení,
- má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich,
- nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.

Dokončení a zakládání práce

- Žák výsledky zvolené i zadané práce smysluplně seřadí a založí,
- vytváří prezentační portfolia,
- systematicky dokončí svou práci vzhledem ke stanovenému cíli a termínu.

Kontrola vlastní práce

- Žák kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich,
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů,
- vytváří si reálnou představu o sobě samém.

Písemná a ústní komunikace

- Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu,
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

¹⁸Slovní hodnocení se na známky převádí pouze na vyžádání školy, na kterou se žák hlásí (víceletá gymnázia, střední školy) nebo školy, na kterou žák v průběhu povinné školní docházky přestupuje.

Samostatná práce

- Žák samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky

Práce ve skupinách

- Žák posoudí pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl svou práci zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky své spolupráce a diskutuje o nich,
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje,
- využívá získané komunikační dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi,
- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce,
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá,
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Naslouchání a účast během skupinových rozhovorů

- Žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje,
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Dodržování dohodnutých pravidel

- Žák rozpozná a pochopí nastalé situace, přemýšlí o případných nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob jejich řešení,
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí,
- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce,
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu.

Zapojování se do dění ve škole a třídě

- Žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce,
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá,
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Vnímání okolního prostředí

- Žák vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni,
- rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností,
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem,
- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí,
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu,
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a pohybových aktivit.

Využití získaných informací a dovedností v běžném životě

- Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě,
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem,
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka,
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti,
- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky,
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot.

Využití získaných informací a dovedností v konkrétních vzdělávacích oblastech

- Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě,
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly,
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti,
- uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy,
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy,
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a pohybových aktivit,
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti,
- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky.

Pravidla hodnocení žáků jsou v souladu s vyhláškou o základním vzdělávání součástí školního řádu.

